

UMUT KAYGISIZ ★ ÇAĞLA DENİZ BÜLBÜL ★ OĞUZHAN ASLAN

suçüstü

2026 - 13 ISSN Numarası: 3062-2913

polisiyemiz var!

AHMET VEHBİ DOĞRAMACI

ALPER KAYA

ASLI GEREN

AYSU ŞAHLI

BİLGEN ÜLGİN

BİLGÜTAY HAKKI DURNA

BUSE SEVİNDİK

BÜNYAMİN TAN

CEYDA KİREMİTÇİ VASILIEV

DİDEM KAZAN SOL

DİLAN DENİZ GEZGİN

EVLİYA ÇELEBİ

EYLÜL İDEMEN DOĞRAMACI

GİZEM ŞİMŞEK KAYA

GÜLSEDA H. ÇELEBİ

HALİS KOÇ

HÜSEYİN SADIÇ

İLHAN ALEMDAR

KUTAY KÜMBETLİ

MURAT S. DURAL

OBEN REGGIO

ONUR KIRŞAVOĞLU

TRUE CRIME: MEÇHULE GİDEN GEMİ

UĞUR GÜNEL

suçüstü

13. SAYI

2026 - OCAK - ŞUBAT

(İKİ AYLIK PERİYOTLA YAYINLANIR)

ISSN NUMARASI: 3062-2913

Dergide yayınlanan eserlerin
yasal sorumluluğu, yazarlarına aittir.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

ALPER KAYA

YAYIN KURULU

EVLİYA ÇELEBİ

EYLÜL İDEMEN DOĞRAMACI

KAPAK TASARIM

GÖRSELLER VE MİZANPAJ

ALPER KAYA

EDİTÖR

GİZEM ŞİMŞEK KAYA

RÖPORTAJLAR

ALPER KAYA

ÖYKÜLER

GÜLSEDA H. ÇELEBİ

HALİS KOÇ

JOSEPH EHRLER

(ÇEV. BÜNYAMİN TAN)

YAZILAR

ASLI GEREN

AYSU ŞAHLI

BİLGİN ÜLGEN

DİDEM KAZAN SOL

EVLİYA ÇELEBİ

GİZEM ŞİMŞEK KAYA

HÜSEYİN SADIÇ

İLHAN ALEMDAR

KUTAY KÜMBETLİ

OBEN REGGIO

ONUR KIRŞAVOĞLU

KARİKATÜR

UĞUR GÜNEL



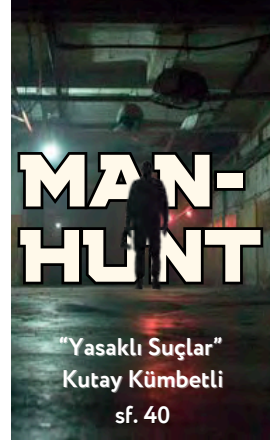
X @ /SUCUSTU

www.sucustu.net

İLETİŞİM: sucustu[et]sucustu.net



HAYIRSIZ ADA'DAN BUGÜNE: DÜZENİN ARTIKLARI DİDEM KAZAN SOL	06
KİTAP İNCELEMESİ: BEŞ KÜTSAL YARA BİLGİN ÜLGEN	07
GERÇEK SUÇLAR: LEONARDA CIANCUILLI ASLI GEREN	08
YENİ KİTAP SOHBETLERİ UMUT KAYGISIZ ALPER KAYA	10
2025'İN SİNEMA SALONLARINA YAYILAN SUÇLARI GİZEM ŞİMŞEK KAYA	12
2025 SORUŞTURMASI	15
ÇİZGİ ROMAN: ATLATMA HABER	21
ÖYKÜ: GÖRÜNMEZ HALİS KOÇ	27
SUÇ VE SPOR: TOTONERO'DAN CALCİOPOLI'YE İTALYA'DA BAHİS VE ŞİKE O BEN REGGIO	30
FİLM KRİTİĞİ: A KNİVES OUT MYSTERY EVLYA ÇELEBİ	32
RÖPORTAJ: OĞUZHAN ASLAN	33
TEFRİKA: TÜTÜN SOĞUĞU (2. BÖLÜM) GÜLSEDA H. ÇELEBİ	38
KARİKATÜR UĞUR GÜNEL	39
YASAKLI SUÇLAR: MANHUNT KUTAY KÜMBETLİ	40
KİTAP İNCELEMESİ: KİLİTLİ ODALARIN ESRARI AYSU ŞAHLI	41
SUÇA BULAŞMIŞ OSCAR! ONUR KIRŞAVOĞLU	42
OSMANLICA BİR POLİSİYE ÇEVİRİSİ: ŞİMENDİFERDE BİR SİRKAT-İ AÇİBE - 2 BÜNYAMİN TAN	44
YERLİPOLAR: SÖMÜRGESİZ ADALET VE YERLİ KARA ROMAN İLHAN ALEMDAR	47
RÖPORTAJ: ÇAĞLA DENİZ BÜLBÜL	50
HÜSEYİN HOCA'NIN NOT DEFTERİNDEN HÜSEYİN SADIÇ	52





2. YAŞIMIZIN İLK SAYISI

2024'ün Ocak ayında ilk sayımızı çıkartmıştık. Aradan geçen iki yılda, 13. sayımızla karşınıza çıkıyoruz ama artık sadece bir dijital dergi değiliz. Geride bıraktığımız 2025 yılı, SUÇÜSTÜ'nü çok farklı bir yere de taşıdı.

2025 yılında İstanbul Uluslararası Çocuk Edebiyatı Festivali ile bir işbirliği yaptık ve İÇEF'e gelen konuklar, basılı bir minik SUÇÜSTÜ fanziniyle karşılaştı. Yazarlarımıza çocukken okudukları ilk suç edebiyatı eserini sormuştuk, gelen cevapları hem Türkçe hem de İngilizce olarak matbu bir dosyaya dönüştürdük. Bu özel eke, dijital olarak sucustu.net sitemizden de ulaşılabilir.

2025 yılını uğurlamaya hazırlanırken yepyeni telaşlarımız da vardı. İzan Yayıncılık'ın özverili destekleriyle, 2024 yılında yayınladığımız ilk altı sayımızı basılı bir ciltte bir araya getirdik. Ardından, 11 yazarımızın hiçbir yerde yayımlanmamış 11 suç öyküsünü derlediğimiz **SUÇÜSTÜ Öyküler - 1** kitabımızı yayımladık. Bu iki kitaba da online kitapçılardan ulaşabilirsiniz. Bir aksilik olmazsa, 2026 yılının Şubat ayında da 2025 yılında sizlerle buluşturduğumuz sayılarımızı basılı ciltte bir araya getireceğiz. **SUÇÜSTÜ Dergisi - Toplu Sayılar Cilt** külliyatını yıllık olarak sürdürmeye kararlıyız.

İlk Polisiye Roman Yarışması'nın ikincisini düzenledik ve 31 Aralık 2025 itibarıyla dosya kabulünü sona erdirdik. **İlk yılında 26 başvurunun olduğu yarışmamız, ikinci yılını ise 24 başvuru ile kapattı!** Yarışmamızın üçüncüsü, bu yıl Haziran ayında başlayacak... Tabii aynı ay, 2. İlk Polisiye Roman Yarışması'nın sonucunu da duyuracağız. Yarışmamızın ilk yılının birincisi olan Umut Kaygısız'ın "*Küpelerini Tak Anne*" isimli eseri 2025 yılında Mahal Edebiyat etiketiyle okuyucularla buluştu.

Önümüzdeki süreçte yepyeni sürprizlerimiz de sizlerle olacak. SUÇÜSTÜ'nde yenilikler ve sürprizler bitmez... Bakalım bu sayımızda sizleri neler bekliyor?

2025 Seçkisi

Artık bir klasik hâline getirdiğimiz yıllık soruşturmalarımızda huzurlarınızda 2025 seçkimiz var. SUÇÜSTÜ yazarlarına ve paydaşlarına 2025 yılında okudukları veya izledikleri en iyi suç eserini sorduk. Bir de bonusumuz var: **True Crime: Meçhule Giden Gemi** ekibi de 2025 yılının en acayip gerçek suç vakasını anlattı!

Röportajlar

Umut Kaygısız ile ilk romanı "*Küpelerini Tak Anne*" ve kazandığı İlk Polisiye Roman Yarışması'nı konuştuk. Vergici Adam olarak ünlenen Oğuzhan Aslan ile polisiye yazarlığından başlayıp, vergi hukukunun derinliklerine doğru ilerlediğimiz bir yolculuğa çıktık. "Cinayeti Çözebilir misin?" kitabının çevirmeni Çağla Deniz Bülbül de çevirmenlerle yaptığımız röportajlarda bu sayıdaki konumuzdu.

Suç Anlatanlar, Seyirlik Rehberler, Yerlipolar...

Aslı Geren, "Gerçek Suçlar" köşesinde Leonarda Ciancuilli'yi yazarken dergimizin yeni köşelerinden "Yasaklı Suçlar" sayfasında Kutay Kümbetli adı cinayetlerle anılan bir oyunu, Manhunt'i, bizlere anlatıyor. Didem Kazan Sol ise, suça en çok ihmal edilenlerin, sessiz tanıkların perspektifinden bakmaya devam ediyor ve yakın geçmişimizin en yüz kızartıcı detaylarından birini, Hayırsız Ada'yı anımsatıyor.

Bu sayımızın yeni köşelerinden bir diğeri de "Suç ve Spor". Oben Reggio, tam da şike ve bahis konuştuğumuz bugünlerde bizi en meşhur temiz eller operasyonunun detaylarına davet ediyor: *Totonera'dan Calciopoli'ye İtalya'da Bahis ve Şike*

Gizem Şimşek Kaya 2025 yılında sinema salonlarında boy gösteren yerli ve yabancı suç filmlerine bir bakış atarken, Onur Kırşavoglu, Oscar Ödülleri'nin suç filmleriyle olan geçmişini irdeleyerek bu yıl Akademi'nin favorisi olabilecek suç filmlerine mercek tuttu. Evliya Çelebi ise ilgiyle takip edilen Knives Out serisinin üçüncü filmine göz attı.

İlhan Alemdar bu kez de Kızılderililerin ana eksende olduğu 'Yerlipolar' kitapları irdeliyor ve çok kıymetli, 10 kitaptan oluşan okuma listesini de bizden esirgemiyor!

Kitap İncelemeleri

Bilgen Ülgen "Yedi Kutsal Yara" ve Aysu Şahlı "Kilitli Odaların Esrarı" incelemeleriyle, Hüseyin Sadıç ise Halis Koç'un romanlarını, Kadın Dedektif Julia serisini ve Kilitli Odaların Esrarı derlemesini içeren Hüseyin Hoca'nın Not Defterinden köşesiyle okuyucular için yeni kitaplara mercek tutuyor.

Öykü, Çeviri, Karikatür ve Çizgi Roman

Halis Koç'un "Görünmez" öyküsünün yanı sıra Gülseda H. Çelebi'nin "Tütün Soğuğu" tefrikasının ikinci bölümü ve Bünyamin Tan'ın arşivlerden gün yüzüne çıkardığı Osmanlıca bir polisiye çevirisi "Şimendiferde Bir Sirkat-i Acıbe"nin ikinci ve son bölümü de bu sayımızın içerikleri arasında.

Bu sayımızın yeni isimlerinden biri ise Uğur Günel. Günel, suça dair karikatürleriyle bundan sonra SUÇÜSTÜ'nde olacak. Tam macera çizgi roman çevirilerimiz ise "Atlasma Haber" ile devam ediyor.

Sözün özü...

SUÇÜSTÜ, suça dair ne varsa onları yakalamaya devam edecek.

Dileriz ki eşlik etmeye devam edersiniz!

Alper Kaya

suçüstü raflarda!



2024 yılında yayınlanan
6 SUÇÜSTÜ bir arada,
basılı bir ciltte!

11 SUÇÜSTÜ yazarından
11 suç öyküsü!





*Yalnızca gelgit
çekildiğinde
ulaşılabilen
bir İskoç adasını
merkeze alan
bu roman, yaratıcı
dehanın özgürlüğü
ile toplumsal baskı
arasındaki gerilimi
incelikle işliyor...*

SESSİZ TANIKLAR

Hayırsız Ada'dan Bugüne: Düzenin Artıkları

Bazı suçlar bağırarak işlenmez. Kayıt altına alınmaz, sloganlarla savunulmaz. Sessizdirler. Tanıkları vardır ama o tanıklar konuşamaz. Hayırsız Ada, bu sessizliğin coğrafyaya dönüştüğü, insanın kendi vicdanını denizin ortasında bırakıp döndüğü yerdir.

1910 yılında İstanbul sokaklarında yaşayan on binlerce köpek, modernleşme projesinin önünde bir "engel" olarak görüldü. Batılı bir şehir yaratma arzusu; hijyen, düzen ve güvenlik söylemleriyle birleşti. Sokak köpekleri bir anda kentin parçası olmaktan çıkıp sorun başlığına dönüştü. Çözüm basitti: Toplamak, uzaklaştırmak, görünmez kılmak. Sivriada bu yüzden seçildi. Sonradan Hayırsız Ada diye anılacak bu yer, yalnızca bir ada değil; suçun gözden ırak tutulduğu bir mekândı.

Köpekler oraya bırakıldı. Ne barınak vardı ne yiyecek ne de su. Günlerce süren ulumalar kıydan duyuldu. Gazeteler yazdı, insanlar konuştu ama kimse geri dönüp bakmadı. Çünkü düzen, tanıklığı sevmeyiz. Hayırsız Ada'da ölen yalnızca hayvanlar değildi. İnsan, kendi merhamet eşliğini de orada bıraktı. Suç bireysel değildi; planlıydı, kamusal ve meşru gerekçelerle örtülmüştü. Kimse elini kana bulamamıştı. Kan, açlığın ve denizin üzerine yıkılmıştı.

Bugün Hayırsız Ada'ya bakarken çoğu zaman geçmişle aramıza güvenli bir mesafe koyuyoruz. "O zamanın şartları", "bilinç yoktu" gibi cümleler, bugünü temize çekmenin yollarıdır. Oysa mesele bilgi eksikliği değildir. Mesele, hayvanın nerede durduğudur. Hayvan, düzenin öznesi değil de fazlalığı olarak görüldüğünde, yöntemler değişse bile zihniyet aynı kalır.

Bugünün Türkiye'sinde hayvanlara yönelik politikalar artık ada sürgünleriyle yürütülüyor. Dil değişti, yöntemler teknikleşti. "Toplama", "rehabilitasyon", "barınak", "uyutma" gibi kelimeler gündelik dilin parçası hâline geldi. Bu kelimeler ilk bakışta insanlara nötr, hatta merhametli görünür. Oysa dil, yalnızca anlatmaz; gizler de. Gerçek, kelimelerin arasına saklanır. Dil ne kadar steril olursa, vicdan o kadar yavaşlar.

Barınaklar bu yavaşlamanın somut mekânlarıdır. Çoğu zaman kapalıdır, denetime kapalıdır, sayılar belirsizdir. Sokaktan alınan hayvan kamusal alandan çekilirken, onun başına gelenler de kamusal bakıştan uzaklaşır.

Şiddet, duvarların arkasında sessizleşir. Tıpkı Hayırsız Ada'da olduğu gibi, suç yine görünmezlikten güç alır.

"Uyutma" kavramı bu görünmezliğin en çarpıcı örneklerinden biridir. Ölüm, tıbbi bir müdahale gibi sunulur. Acıdan arındırılmış bir dil kullanılır. Oysa uyutma, yaşamın sonlandırılmasıdır. Bu gerçeği yumuşatan her ifade, insanın kendi kararının ağırlığından kaçmasına hizmet eder. Hayvanın bu kararda hiçbir söz hakkı yoktur. Tanıklığı yine sessizdir.

Türkiye'de 2021 yılında hayvanların 'mal' statüsünden çıkarılması önemli bir eşikti. Hukuk metinlerinde hayvan artık bir eşya değil, canlı olarak tanımlandı. Ancak hukuk ile hayat arasındaki mesafe kapanmadı. Hayvana yönelik şiddet çoğu zaman cezasız kaldı. Yasa vardır ama uygulanmaz. Hukuk yavaşlar, vicdan ise çoktan yaralanmıştır.

Burada mesele yalnızca hayvan hakları değildir. Hayvana yönelen şiddet, toplumun güçsüz olana bakışını ele verir. Kendini savunamayan, temsil edemeyen her canlı, düzenin ilk feda edilenidir. Hayvan bu yüzden bir etik ölçüttür. Ona nasıl davrandığımız, kendimize ne kadar dürüst olduğumuzu gösterir.

Hayırsız Ada ile bugünün barınakları arasındaki bağ tam da buradadır. Ada artık yalnızca tarihsel bir mekân değildir; bir zihniyettir. İstenmeyen gözden uzaklaştırma refleksi sürmektedir. Sadece yöntemler daha teknik, dil daha temiz, suç daha steril hâle gelmiştir.

Hayvanlar konuşmaz. Ama varlıklarıyla kayda geçerler. Açlıkla, korkuyla, bakışla. İnsan onları susturduğunu sanırken, aslında kendi etik çöküşünü belgelendirir.

Belki de asıl soru şudur: Bir toplum, kendisiyle aynı dili konuşmayan canlılarla nasıl yaşar? Onları yok ederek mi, görünmez kılarak mı, yoksa birlikte yaşamayı yeniden öğrenerek mi?

Hayırsız Ada'dan bugüne kalan şey bir utanç mirasıdır. Bu miras ancak tanıklıkla aşılabılır. Görerek, adını koyarak, susmamayı seçerek.

Çünkü yasa susabilir. Ama sessiz tanıklar unutmaz.

Karanlıkta Yankılanan Günahlar

Modern polisiyenin öne çıkan kalemlerinden biri olan Matt Brolly, sıradan bir “katil kim?” sorusunun çok ötesine geçen kurgularıyla dikkat çeken bir yazar. İngiltere doğumlu Brolly, aldığı hukuk eğitiminin ardından dikkatini suça ve aynı zamanda insan ruhunun gölgeli sokaklarına çevirmiş. Karakterler yalnızca olayları çözmekle kalmıyor; geçmişleri, inançları ve yaralarıyla da okuyucunun zihninde yer ediyor. Brolly’nin Dedektif Louise Blackwell serisinin ilk kitabı olan **Beş Kutsal Yara** (*The Crossing*), Koridor Yayıncılık etiketiyle 2025 yılında yayımlandı. Harun İçöz’ün çevirisiyle dilimize kazandırılan kitap, sadece heyecan dolu bir polisiye değil; aynı zamanda inanç, adalet ve insan psikolojisi üzerine düşündürülen bir metin.

Sessiz Bir Kasabada Başlayan Kabus

Kitabın atmosferi oldukça etkileyici. Olaylar İngiltere’nin Bristol Kanalı kıyısındaki Weston-super-Mare adlı küçük, dingin bir sahil kasabasında geçiyor. Ancak bu huzurlu görüntü, bir sabah sahilde ellerinde tuhaf delikler olan yaşlı bir kadının cesedinin bulunmasıyla bozuluyor. Kısa süre sonra benzer şekilde öldürülmüş bir rahip daha... Ve böylece Dedektif Louise Blackwell için sıradan bir cinayet soruşturması, derin ve ürkütücü bir geçmiş hesaplaşmasına dönüşüyor.

Kurbanların rastgele seçilmediği, geçmişten bugüne taşınan bastırılmış bir öfkenin izlerini taşıdığı çok geçmeden anlaşılıyor. Louise, hikâye boyunca yalnızca katilin izini sürmekle kalmıyor; kendi geçmişinin hayaletleriyle de yüzleşiyor.

İnanç, İntikam ve Kapanmayan Yaralar

Kitaba adını veren “beş kutsal yara” motifi, dini bir sembolden çok daha fazlası. Okuyucu olarak, bir yandan cinayetlerde bu motifin izini sürerken, bir yandan da karakterlerin kendi iç dünyasının yaralarıyla karşı karşıya geliyoruz. Brolly bu sembolü, adalet arayışının nasıl sapkın bir inanca dönüşebileceğini göstermek için ustalıkla kullanmış.



Louise Blackwell, polisiye türünde sıkça karşımıza çıkan “sert kadın dedektif” kalıbının dışına çıkıyor. Hataları, geçmişleriyle baş etme çabası ve zaman zaman inatçılığıyla oldukça insani bir karakter. Onun hikâyesini okurken yalnızca bir cinayet vakasını değil, geçmişle yüzleşme çabasını da takip ediyoruz.

Sayfalar Kapansa da Yankısı Süren Bir Hikâye

Beş Kutsal Yara, sürükleyici olay örgüsüyle okuru hızla içine çekiyor ama bence asıl gücünü kitabı kapattıktan sonra fark ediyorsunuz. “Katil kim?” sorusunun cevabını öğrenseniz bile, zihninizde hâlâ dolaşan başka sorular oluyor: Adalet gerçekten sağlanabilir mi? Her inanç, sonunda bir sapkınlığa mı evrilir? Ve tabi ki, Bazı yaralar, neden yıllar geçse de sızlamaya devam eder?

Matt Brolly, bu kitapla yalnızca bir suçun peşine düşmüyor; aynı zamanda okuyucusunu da kendi vicdanıyla yüzleştiriyor. Bastırılan travmalar, göz ardı edilen inançlar, görmezden gelinen duygular... Hepsi bu hikâyenin içinde kendine yer buluyor.

Eğer sadece bir polisiye değil zekice kurgulanmış, karakter derinliği olan, inançla adalet arasındaki ince çizgide yürüyen bir hikâye arıyorsanız, **Beş Kutsal Yara** sizin için biçilmiş kaftan. Louise Blackwell’in izini sürerken, belki siz de kendi geçmişinizin sessizliğine kulak verirsiniz.

LEONARDA CIANCIULLI



Genelde seri katiller iki farklı yüz taşıyan insanlardır. Günlük hayatta öylesine güçlü bir oyunculukla kendilerini sevdirebilirler ki gerçekler ortaya çıkana kadar kimse onlardan şüphelenmez. Hatta bazı durumlarda, hakikat açığa çıktığında, manipüle ettikleri insanların mahkeme salonunda bile katili savunacak kadar inandıklarını görürüz. Bu kişiler yalnızca konuşmalarıyla değil, dış görünüşleriyle de çevrelerinde sempati uyandırır. Ted Bundy bunun bilinen en çarpıcı örneklerinden biridir; karizmasıyla etkilediği birçok kadını vahşice öldürmüştür. Birinin güzel ya da yakışıklı olması, farkında olmadan düşüncelerimizi şekillendirir; buna yaş ve cinsiyet de eklendiğinde yargılarımız daha da etkilenir.

Bahsedeceğim katil de tüm bu niteliklere sahipti ve öyle ki mahkeme dahi onun tek başına katil olamayacağını düşündü. **Leonarda Cianciulli**; orta yaşlı, çevresinde sevilen ve güvenilen bir kadındı; üç kadını öldürdüğü ortaya çıkana kadar.

Leonarda Cianciulli, o dönem İtalya Krallığı'na bağlı Avellino'nun Montella bölgesinde doğdu. 1917'de Raffaele Pansardi ile evlendi; ancak annesi kızının başka biriyle evlenmesini istediği için bu ilişkiyi lanetledi. Bu lanet inancı, Leonarda'nın hayatı boyunca zihninde bir baskı ve huzursuzluk yarattı. Çift daha sonra Correggio'ya taşındı. Burada Leonarda Cianciulli bir dükkân açarak mahallesinde saygı duyulan biri haline geldi. Evliliği boyunca birçok kez hamile kaldı ama bunların çoğu düşükle sonuçlandı ve yalnızca dört çocuğu hayatta kaldı. Bu büyük kayıplar onda aşırı bir korumacı tutum geliştirdi. Korkularını besleyen en önemli etmenlerden biri ise gittiği falcının ona, evlenip çocuk sahibi olacağını ancak tüm çocuklarının genç yaşta öleceğini söylemesiydi.

Roman bir falcı ise avucunda "sağ elinde hapisane, sol elinde tımarhane görüyorum" demişti. Bu sözler zamanla kendi kendini gerçekleştirecek bir kehanetin öncü sözleriydi.



Görsel: lombardiabeniculturali

1939'da en büyük oğlu Giuseppe'nin, İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine orduya katılacağını öğrendiğinde Leonarda Cianciulli paniğe kapıldı. Oğlunu ne pahasına olursa olsun koruması gerektiğine inanıyordu. Bu korumanın bedeli olarak insan kurbanlarına ihtiyaç duyduğunu düşünmeye başladı ve kurbanlarını üç orta yaşlı komşusunda buldu. İlk kurbanı, uzun süredir bekar olan Faustina Setti'ydı. Ona Pola'da bir koca bulunduğunu söyleyerek kandırdı. İkinci kurbanı Francesca Soavi'ye iyi bir iş imkânı vaat etti. Üçüncü kurbanı Virginia Cacioppo'ya ise yine iş ve para kazanma vaadiyle yaklaştı ve ondan para ile mücevherler aldı. Kurbanlarının üçüne de ortadan kaybolduklarında şüphe çekmemeleri için ailelerine göndermek üzere mektuplar yazdırdı. Kadınlar, Leonarda Cianciulli'ye duydukları güven nedeniyle hiçbir şeyden şüphe etmediler. Minnetlerini göstermek için son kez ziyaret ettikleri o küçük dükkân ise ölümlerine sebep oldu.

Virginia Cacioppo'nun baldızı Albertina Fanti, onun aniden ortadan kaybolmasından şüphelendi. Cacioppo'nun en son Leonarda Cianciulli'nin evine girerken görüldüğünü öğrenince dükkâna gitti ve tanıdık eşyaları fark edince durumu polise bildirdi ve Leonarda Cianciulli çok geçmeden tutuklandı. İlk etapta suçlarını itiraf etmedi. Ancak mahkeme, tüm bu cinayetleri yaşlı bir kadının tek başına yapmayacağını düşünerek oğlu Giuseppe'yi de suçlamaya hazırlandı. Leonarda Cianciulli oğluna en ufak bir zararın gelmesinden bile o denli korkuyordu ki üç cinayeti de itiraf etti ve her şeyi ayrıntılarıyla anlattı. Bedenleri nasıl parçaladığını, kazanda ne kadar süre kaynattığını ve insan kalıntılarından yaptığı sabun ile kek tarifini bile verdi. Bu kek ve sabunları komşularına dağıttığını da belirtti.

Leonarda Cianciulli, 1946'da Reggio Emilia'da yargılandı. Pişmanlık göstermedi ve 30 yıl hapis ile 3 yıl ceza infaz kurumunda tutulmaya mahkûm edildi. 15 Ekim 1970'te Pozzuoli'deki kadın ceza infaz kurumunda beyin felci sonucu öldü.

Kötülük çoğu zaman en beklenmedik yerden gelir; bazen eli alçıda olduğu için yardım ettiğimiz bir adamdan, bazen de her gün kapısını çaldığımız komşumuzun sıcak kahve kokan evinden. Bizi en savunmasız anımızda yakalar ve etkisini olabildiğince uzun sürdürmek ister.

Üç kurbanın başına gelenler de bunlardı. Leonarda Cianciulli, yalnızca oğlunu koruma içgüdüsüne indirgenebilecek kadar basit bir motivasyonla hareket etmemişti; derinlerinde ona seslenen vahşete de kulak vermişti. Kurbanlarını yalnızca öldürmemesi bunun en büyük kanıtıydı. Korktuğu kehanetler, kendi eylemleriyle güçlenip onu karanlığa zincirleyen bir kadere, bileklerine dolanan bir prangaya dönüşmüştü.



Görsel: lombardlabeniculturali



Görsel: ansa.it



Görsel: Spotify

“Ne yazık ki ülkemizde de seri katil var. Fakat yabancı yazarların anlattığı türden değil.”

SUÇÜSTÜ’ndeki “Yeni Kitap Sohbetleri” köşemizin bu sayıdaki konuğu Umut Kaygısız. 1. İlk Polisiye Roman Yarışması’nın kazananı olan ve kazandığı dosyası “Küpelerini Tak Anne” Mahal Edebiyat etiketiyle raflarda yerini alan Kaygısız ile bir söyleşi gerçekleştirdik.

Keyifli okumalar dileriz!

Alper Kaya: Merhaba! Umut Kaygısız ismine aslında dikkatli suç edebiyatı takipçileri aşınadır. Çünkü sizin daha önce Dedektif Dergi’de de öyküleriniz çıkmıştı. Peki Umut Kaygısız, polisiye ve suç edebiyatına tam olarak nasıl merak sardı?

Umut Kaygısız: Öncelikle güzel davetiniz için teşekkür ederim. Polisiye ve suç edebiyatına ilgim pek çok kişi gibi kitaplardan önce televizyon sayesinde başladı diyebilirim. Alacakaranlık kuşağı ve Elm Sokağında Kâbus serisini seyrederken korku ve gerilim türlerine alıştım. Sonrasında kendimi bir anda Agatha Christie ve Dean R. Koontz okurken buldum. Dolayısıyla gerilimden aldığım keyif ewela polisiyeye, sonrasında suçun özünü araştıran kitaplara evrildi.

Alper Kaya: Kurgu çalışmalarınızın haricinde tiyatro oyunlarına ve edebi eserlere dair eleştiriler de yazıyorsunuz. Bu noktada, eleştiri kültürünün günümüzde gitgide tükendiği bir coğrafyada yaşamamızın handikaplarını da tecrübe ediyorsunuzdur diye düşünüyorum.

Umut Kaygısız: Etmez miyim hiç? Esasında eleştirmeye bayılan bir milletiz. Her konuda fikrimiz var maşallah. Olmadığı zamanlarda da kötölemeyi, aşağı çekmeyi çok iyi biliyoruz. Eksikliği hissettiğimiz şey, sizin de değindiğiniz gibi nitelikli, yapıcı eleştiri. Özel tiyatrolarımızın can çektiğini, yerli yazarlarımızın kitap çıkartabilmek için ne çileler çektiğini çok iyi bildiğim için elimden geldiğince onlara destek olmaya çalışıyorum. Ama sosyal medya kültürünün hâkim olduğu bir ortamda eleştiri değil de pohpohlanmaya alışkın herkes. Benim de bir kötü huyum vardır. İlla ki gördüğüm bir eksikliği kibarca belirtirim. Altını çiziyorum kibarca. Buna rağmen yazdığım metni okuyup teşekkür dahi etmeyen, konuşmayı kesen hatta sosyal medyada takipleşmeye son verenler oluyor. Bunlar mühim değil. Ben yaptığım şeyin doğruluğundan eminim. Gördüğümü söylediğimi bilen az ama öz okurum var. Onlara bu dürüstlüğü borçluyum. Eleştirdiğim yazar, yönetmen ya da oyuncular da daha iyi olsunlar istiyorum. Bunu yürekten istiyorum ama sosyal medyada nazar boncuğu dağıtacak kişi ben değilim. Haklısınız. Dileyen engelleyebilir beni.



Alper Kaya: Gelelim “Küpelerini Tak Anne” romanına! Bu roman, 2024 yılında düzenlediğimiz İlk Polisiye Roman Yarışması’nda birinci oldu. Yarışmayı nasıl duyduunuz, yarışmaya katılma kararını nasıl verdiniz? Biraz klişe bir soru olacak ama, kazanmayı bekliyor muydunuz?

Umut Kaygısız: SUÇÜSTÜ ve Dedektif Dergi’yi sıkı biçimde takip ediyorum. Mahal Dergi’ye sürekli inceleme yazıları veriyorum. Dolayısıyla yarışmayı şak diye gördüm. Fakat karar vermem kolay olmadı. Bu konuda açık sözlü olacağım. Yoğun bir dönemimdi ve roman yazmak için süre çok kısaydı. Yetiştiremem diye düşünmüştüm. Sonra kendime şöyle bir telkinde bulundum: “Sen yaz Umut. Yazabildiğin kadar yaz. Yetişmesin. Mühim değil. Seneye katılırsın.” Bu düşünce bende rahatlık yaratmış olacak ki farkında olmadan gaza basmışım. Romanı yetiştirdim. Ve evet. Son okumayı yaptıktan sonra içime sindiğini fark ettim. O noktadan sonra yarışmayı kazanmak önemsizdi. Kafamdakini yansıtabilmişim, istediğim gibi bir roman olmuştu Küpelerini Tak Anne. Sonrası sizin takdirinizdi. Kazanamasaydım da elimde gurur duyacağım bir kitabım olmuştu. Bu da yarışmanızın sayesindeydi. Evet. Teşekkür etmeliyim size.

Alper Kaya: Kitapta bir kasaba var, Yamalı kasabası. Bu kasabadaki kadın ölümlerinin, geçmişte örtbas edilen suçlar ve aile içi şiddet gibi çok katmanlı meselelerle alakası var. Romanın çıkış noktası sizin için neydi?

Umut Kaygısız: Adalet. Adalet duygusuydu. Net biçimde söylüyorum ki kadın cinayetleri ve kadınlardan bağımsız olarak, herhangi bir açıdan dezavantajlı durumdaki insanlara uygulanan tüm şiddet unsurlarına karşı bir savaş açma arzusuydu benimkisi.



Tabii ki geri planda, haberlerden öğrendiğimiz kötü olaylardan da öte, bizzat benim üzümlere şahitlik ettiğim bazı olaylar var. Mesela farklı zamanlarda iki tane balkondan atlayıp intihar eden kadın tanıyorum. İkisinin de birden bunalıma girdiği söylenmişti ve o dönemki sevgilileri şu an sokakta geziyor. Diğer taraftan hayatım boyunca o kadar çok Titri tanıdım ki... Yazmasam olmazdı.

Alper Kaya: *Romandaki her bir karakter, travmalarla şekillenmiş yapılarına binaen kırılmalı ama bir o kadar da tehlikeli yönleri olan figürler. Bu karakterlerin psikolojik yapılarını oluştururken nasıl bir hazırlık süreciniz oldu? Özellikle Titri'nin iç dünyasını şekillendirirken nasıl bir yol izlediniz?*

Umut Kaygisız: Çok güzel bir soru. Çünkü bunu açıklamak için can atıyorum diyebilirim. "Küpelerini Tak Anne" roman olmadan önce tiyatro oyunu olarak kaleme aldığım bir metindi. Dolayısıyla her karakter için kıymetli tiyatro hocam Devrim Pınar Gürbüzöğlu ile kafa kafaya vererek uzun uzun çalışmıştık. İlk düşüncem Titri'yi ve diğerlerini sahnede seyredebilmek olduğu için mümkün olan derinliği fazlasıyla vermeye çalıştım. Romana yansımaları da okuyup da eleştirdiğim polisiye romanların düştüğü hataya düşmemek üzerine oldu. Çünkü bazı polisiye romanlarda onlarca roman kişisi var fakat yarısından çoğu karaktere dönüşmüyor. Sadece romanda kalabalık oluştursun, kafa karıştırsın diye on-on beş kişiden bahsetmenin doğru bir yöntem olduğunu düşünmüyorum. Okuyucuyu şaşırtmak ya da düşündürmek istiyorsak, aralarda geçen ve hikâyesini bilmediğimiz isimlerle değil, üç boyutlu karakterini yansıttığımız kişilerle ilerlemeliyiz. Bu açıdan en az Titri kadar tüm karakterlerin yaşamsal olmasına özen gösterdim.

Alper Kaya: *Aslında bir yönüyle, ciddi anlamda toplumsal gerçekçi bir yapı taşıyor kitabınız. Dolayısıyla günümüz toplumumuzdan izler taşıdığını söylemek de doğru olur, değil mi?*

Umut Kaygisız: Kesinlikle öyle. Zaten ben soranlara hep "Toplumsal polisiye yazdım" diyorum. Çünkü hikâyemin hedefi belli. "Bizim ülkemizde seri katil yok" diyenlere cevap verme amacıyla kaleme alınmış bir romandır Küpelerini Tak Anne. Hayır. Ne yazık ki ülkemizde de seri katil var. Fakat yabancı yazarların anlattığı türden değil. Yani çocukluk travması geçiren biri eline bıçağı alıp onlarca kişiyi doğramıyor. Bizler yazar olarak, yaşadığımız ülkenin hikâyelerini anlatmaya mecburuz. Popüler yabancı yazarların üsluplarını taklit etmektense, bize ait olanı görünür kılalım. İyisiyle kötüsüyle... Ancak bu şekilde var olanı tartışabilir, sorunları düzeltme yoluna doğru adım atabiliriz.

Alper Kaya: *Sayfalar ilerledikçe, Yamalı kasabası aslında bir metafor olarak da adeta bir karakter görevi görüyor. Mekânın anlatıdaki rolünü daha yola çıkarken belirlemiş miydiniz yoksa hikâye ilerledikçe o kendi rolünü kendisi mi belirledi?*

Umut Kaygisız: En başından rüyalarımı kaçıran şeydi mekân. Çünkü hikâye A'dan Z'ye kafamda hazırды ve tiyatro oyunu olması için Devrim Pınar Gürbüzöğlu'na anlattığımda bana getirdiği tek eleştiri atmosferdi. Ben de günlerce atmosfer ve mekân üzerine kafa patlattım. Burada size komik gelecek bir detay var, ondan da bahsetmiş olayım. Benim ehliyetim var ama bazı özel nedenlerden ötürü yıllardır kullanmıyorum. Hayır, kötü bir kaza geçirmedim (gülüyor) Ama bu olumsuz ve pek çok kişinin beni eleştirdiği, eksik gördüğü durum, yine bana hayatın bir hediyesi olarak geri dönüyor her seferinde. Çünkü tıpkı Kemal Sunal'ın şiki şiki baba kaseti dinlemesi gibi ben de araçlarda yolculuk ve pencereden sokakları seyrederken buluyorum parlak fikirleri. İşte Yamalı da aynen böyle doğdu. Sabahın köründe, fabrika servisinde, sokaklara bakıp hayal kurarken.

Alper Kaya: *SUÇÜSTÜ'ne vakit ayırdığınız için teşekkürler! Hem sizi bir kez daha İlk Polisiye Roman Yarışması birinciliğinizden dolayı tebrik eder hem de eklemek istediğiniz şeyler olup olmadığını sormak isteriz. Çünkü bu son soruyu bir nevi açık kürsü olarak değerlendiriyoruz, söylemek istediğiniz şeyler varsa şimdi tam zamanı!*

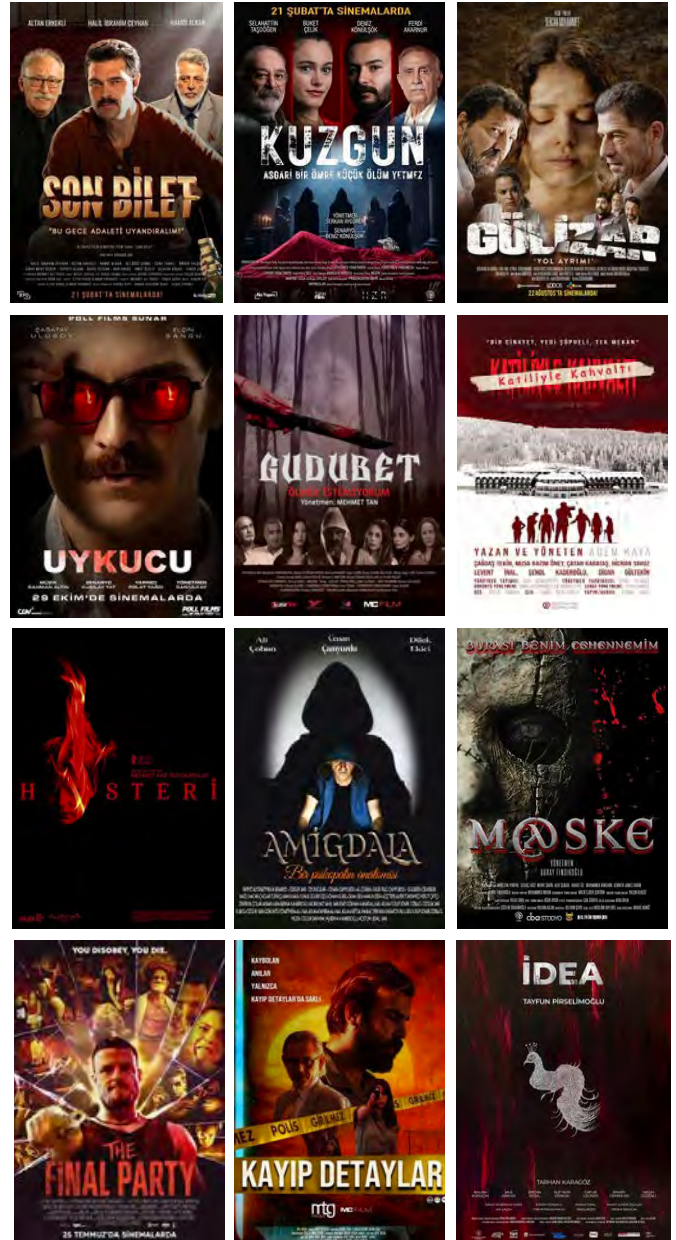
Umut Kaygisız: Ben teşekkür ederim. Çok güzel bir final oldu ayrıca. Söylemek istediğim şeyden ziyade, seslenmek istediğim kişiler var. Bunlar da tıpkı benim gibi kitabının olması hayalini kuran fakat mevcut sistemdeki olumsuzluklar sebebiyle umudu kırılan yazar adaylarıdır. Niyetim ahlak kesmek değil, tavsiye vermek: Biliyorum. Yayınevleri dosyalarınıza dönüş yapmıyor. Dergiler öykülerinizi yayımlamıyor. Ve hatta yarışmalarda haksızlığa uğradığınızı düşünüyorsunuz. Bırakın. Tüm olumsuz düşünceleri bırakın. Kaybettiğiniz bir yarışmayı kazananı mutlaka okuyun. Ama "Benim yazım daha güzeldi" kafasıyla değil, tarafsız gözle. Neyi doğru yapmış, ekstra puan almış, diye ölçüp tartarak. Sonra dergilere öykü yolladınız ama seçilmedi mi? Gidin o dergiyi muhakkak alın ve seçilen öyküyü okuyun, analiz edin. Çünkü yarışmaları kazanmanın ilk basamağı bu. Dergilere seçilmek, editörlerin beğenisini kazanmak. Tüm bunları önyargısız biçimde yapıp pes etmeyen yazar adayı arkadaşlarımdan da kısa zamanda kitapları olacağını düşünüyorum. Diğer türlü yıllar geçer ve siz bahane üretip "Ben aslında..." cümleleri kurmakla yetinirsiniz. O yüzden vakit varken fırsatı kaçırmayın. SUÇÜSTÜ Dergisi ve Mahal Edebiyat Yayınları'nın sağladığı fırsatı mutlaka değerlendirin, diyorum. Ve sizlere bana bu imkânı sağladığınız için yürekten teşekkür ediyorum.



Türkiye'de suç hayatın bir parçası hâlinde seyrederken sinemalarda da suça dair filmler kaçınılmaz biçimde salonları doldurmaya devam etti. Bir yılı bitirip yeni yıla girmişken 2025 yılında ülkemiz sinemalarında suça dair hangi filmler izleyicilerle buluşmuş, hangi suçlar beyazperdeye yansımış şöyle bir göz atalım dedik. Öncelikle yerlilerle başlayacak sonra ise yabancı yapımlardan devam edeceğiz.

ÖNCE YERLİLER...

Bir tiyatro oyunu izlemek için çıktıkları yolda ailesini kaybeden bir adamın tecelli etmeyen adaleti kendi başına sağlamaya çalışmasını konu edinen **Son Bilet**; kardeşinin ölümüne kazara sebep olan Asım'ın bu travmadan çıkamayıp iyice karanlık bir yola girmesini anlatan **Kuzgun**; ailesinin geçmişte yaşadığı trajik olaylara ışık tutmak için savcı olarak köyüne dönen Gülizar'ın hikâyesini konu edinen **Gülizar Yol Ayrımı**; "Masa" adlı gizli örgütün tetikçiliğini yapan Ferman'ın bir infaz sırasında tanıştığı Saye'ye aşık olmasıyla gelişen olayları anlatan **Uykucu**; miras nedeniyle akrabalarından kurtulmaya çalışan bir katilin bulunduğu **Gudubet (Ölmek İstemiyorum)**; bir kapalı oda polisiyesi olmakla birlikte aynı zamanda sinemada karşımıza çıkan sansür mekanizmasını ciddi bir eleştiriyle sunduğu kurgusuyla suça dair bu yılın en farklı filmlerden biri olan **Katiliyle Kahvaltı**; bir film çekimi sırasında gerçekten Kur'an-ı Kerim'in yakılması sonrası ortadan kaybolan film kayıtları ve bu olaydan sorumlu olduğuna dair potansiyel şüpheli kişilerin arasında çıkan kaos ortamının yansıtılmasını anlatan **Histeri**; kafasına aldığı darbe sonucu kötü birine dönüşen bir adamın yaşadıklarını anlatan **Amigdala**; kişilik bölünmesi yaşayan bir katilin cinayetlerini konu alan **M@ske**; mezuniyet gecesinde burslu öğrencilerin zengin öğrencilere uyguladığı şiddet ve işkenceleri konu edinen **The Final Party**; Alzheimer hastalığına yakalanan 30'lu yaşlardaki bir polis memurunun yaşadıklarına odaklanan **Kayıp Detaylar**; bir villada bekçilik yapmakta olan bir adamın otobüste bulunduğu bir kitap nedeniyle hükümet tarafından takip edilmeye başlamasını anlatan, Kafkaesk bir yapımla olan **İdea** bu yılın suça dair izleyicilerle buluşan yerli yapımları oldu.

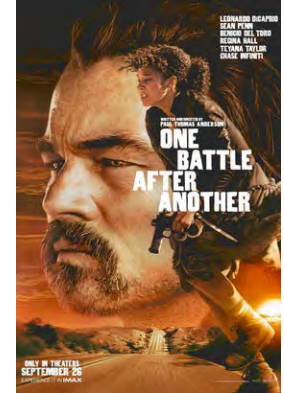


Film afişleri Beyazperde sitesinden alınmıştır.

YABANCILAR

Taniştiği gizemli bir kadın tarafından tehlikeli bir oyunun içine sürüklenen bir adamın hikâyesini anlatan **Persona**; tecrübeli istihbarat ajanı Kathryn'in ülkesine ihanet ettiğine dair şüphelerin oluşması sonrası Kathryn'in kendisi gibi ajan olan kocası George'un kendisini içerisinde bulduğu ikilemi konu edinen **Black Bag**; yıllar sonra ilk randevusuna çıkan dul bir anne olan Violet'in, telefonuna gelen anonim mesajlar sonrası kâbusa dönen gecesini anlatan **Drop**; ailesini geçindirmek için bir araba çalmaya kalkışan Eddie'nin basit planının istediği gibi gitmemesiyle gelişen olayları konu edinen **Locked**; uyku problemleri yaşayan bir müzisyenin bir yabancıyla tanıştıktan sonra yaşadıklarını anlatan **Hurry Up Tomorrow**; ailesiyle artık sıradan bir hayat yaşayan eski suçlu Vincent'in hayatının geçmişinden insanların çıkıp gelmesiyle alt üst olmasını konu edinen **Riff Raff**; birçok tehlikeyi atlatan varlıklı iş insanı Zsa-zsa Korda'nın hikâyesini anlatan **The Phoenician Scheme**; sürgün edilmiş bir ajandan, affedilmesi karşılığında Bangkok'tan San Francisco'ya giden bir uçakta gizemli bir hedefi izlemesinin istenmesi sonrası yaşanan aksiyon dolu olayları anlatan **Fight or Flight**; geçmişin gölgelerinde kaybolmuş eski bir özel kuvvetler askeri olan Jackson Briggs'in hikâyesini konu edinen **Long Gone Heroes**; Ethan Hunt ve ekibinin yanlış ellerde dünyanın sonunu getirebilecek bir AI programı olan The Entity'ye ulaşma mücadelesini anlatan **Mission: Impossible - The Final Reckoning**; yıllarca uzak kaldığı Avustralya'ya döndüğünde, çocukluğunda sık sık geldiği plaja oğluyla sörf yapmak için giden bir adamın, sahili ele geçirmiş sörf çetesiyle giderek büyüyen husumetini anlatan **The Surfer**; yozlaşmış şirketlerle sorun yaşayan muhbirlerle kazançlı anlaşmalar sağlama konusunda uzmanlaşmış bir arabulucu olan Tom'un, Sarah adında bir potansiyel müşteriyle tanıştıktan sonra yaşadıklarını anlatan **Relay**; Kanarya Adaları'nda lüks bir otelde tenis hocalığı yapan ve sadece keyif çatismakla meşgul olan Tom'un, Maguire ailesinin otele gelişiyte tekdüzeleşen hayatından sıyrılmasını konu edinen **Islands**; eski bir devrimci olan Bob'un yıllar öncesinde kendi örgütlerini bitirmeye ant içmiş olan bir devlet görevlisinin kızının peşine düşmesi sonrası eski yoldaşlarıyla birlikte kızını kurtarmaya çalışmasını konu edinen Paul Thomas Anderson imzalı **One Battle After Another**;

soyduğu yerlere çatıdan girdiği için Çatıdaki Adam lakabını alan, kibar hırsız Jeffrey Manchester'ın hapisten kaçarak aylar boyunca bir oyuncak mağazasında saklanmasını ve bölgede adeta yeni bir hayata başlamasını konu edinen (ve gerçek bir hikâyeden uyarlanan) **Roofman**; çok değerli bir elmas soygunu için yeniden bir araya gelen ve yanlarına genç illüzyonistleri alan Atlılar ekibinin yeni macerasını anlatan serinin üçüncü filmi **Now You See Me: Now You Don't**; tanınmış bir psikiyatr olan Lilian'ın, terapistliğini yaptığı bir hastasının intiharını araştırmaya başlamasıyla gelişen olayları anlatan Jodie Foster'ın başrolünde yer aldığı **A Private Life**; Leslie Nielsen'in yer aldığı The Naked Gun serisinin devamı niteliğindeki, babasının izinden giden Yüzbaşı Frank Drebin Jr.'ın hikâyesini anlatan komedi filmi **Naked Gun**'ın yanı sıra Türkiye'de gösterime girerken adı dergimizle aynı adla yani **SUÇÜSTÜ** olarak duyurulan ve beyzbolun yeni yıldızı olması beklenen fakat bu potansiyeli gerçeğe dönüştüremeyen Hank Thompson'ın, komşusunun kedisine bakmayı kabul etmesiyle başından geçenleri konu edinen Darren Aronofsky imzalı **Caught Stealing** adlı suç türündeki yapımlar sinema salonlarında boy gösterdi.



Film afişleri IMDB'den alınmıştır.

YENİDEN SALONLARA GELENLER...

Bunların yanı sıra sinemaları canlandırmak adına gişede başarılı olmuş, sevilen kült yapımların da yeniden izleyicilerle sinema salonlarında buluştuğu bir yıl geçirdik. Francis Ford Coppola'nın yönettiği, tüm zamanların en iyi filmlerinden biri olarak gösterilen **The Godfather** ile **The Godfather 2**; 2000'lerin kült korku filmlerinden biri olan **Saw**; Dan Brown'in aynı adlı romanlarından uyarlanan ve yıllar sonra devam kitabına da bu yıl kavuştuğumuz serinin filmleri **Da Vinci Code**, **Angels & Demons** ile **Inferno** bu yıl izleyicilerle tekrar buluşma fırsatına sahip olan yapımlar oldu.



Görsel: @AakashAdalja (Twitter (X))



Görsel: @kadikoydebirfilmkulubu (Instagram)

FİZİKSEL MATERYALİN GERİ DÖNÜŞÜ

2024 yılında hem festivallerde hem de sinemalarda izleyicilerle buluşan, Can Evrenol imzalı bir suç filmi olan **SAYARA**'nın DVD'si de 2025 yılının Aralık ayında Kadıköy Film Kulübü'nde yapılan lansmanla koleksiyonerle buluşma fırsatı buldu. Ülkemizde 6 yıldır DVD üretimi yapılmıyor ve filmler dijital olarak izleyicilerin koleksiyonlarına katılıyordu. Böylece bir suç filmi olan **SAYARA** DVD'si ile birlikte fiziksel materyal dönemi tekrar başlamış oldu.

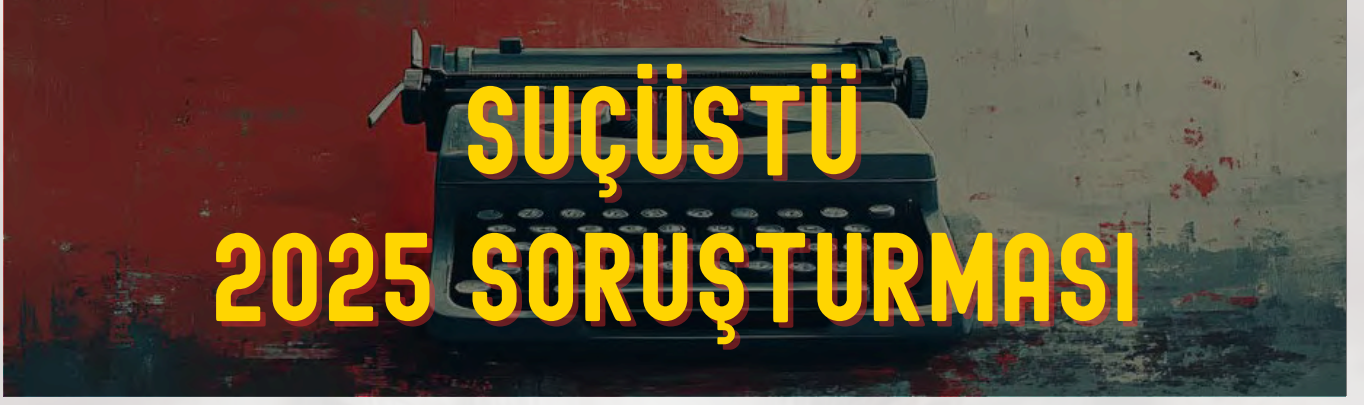
Dolandırıcılıktan hırsızlığa, şantajdan çeteleşmeye değin gündelik hayatımızın da içinde var olan nice suç, sinema salonlarında da bizleri takip etmeye devam etmiş durumda. Dolayısıyla bu yıl hem yerli hem de yabancı yapımlar adına suç dolu bir yıl olmuş gibi görünüyor. Fiziksel materyallerin arttığı, gündelik hayatımızdaki suçların azaldığı, beyazperdeye yansıyan suçların ise çeşitlendiği yıllarla karşılaşacağımız günlere...





2025 SORUŞTURMASI

SUÇÜSTÜ yazarlarının ve yolu SUÇÜSTÜ'nden geçen kişilerin 2025 yılında izlediğı veya okuduğı en iyi suç yapıtlarını 2025 Soruşturması ile derledik! Böylece ortaya, geride bıraktığımız bir yıla detaylı bir bakış attığımız bir seçki çıktı...



Ahmet Vehbi Doğramacı

2025'te izlediğim en ilginç film Haneke'nin **Caché (Saklı)** filmiydi. Suçlunun kim olduğunu bulmaktan ziyade, bu gibi durumlarda gerçekten şok edici bir olayın olması pek bekleyebileceğim bir şey değil artık. Bana bunu yaşatması bu filmi benim için gerçekten inanılmaz akılda kalıcı kıldı. Maksudın twist olmaması da bu kalıcılığı güçlendirdi. Anlatılmak istenenin tam gerektirdiği kadar sunulup gerisinin asla anlatılmaması anlatıyı gerçekten inanılmaz güçlü kılıyor.

Alper Kaya

Can Çocuk'tan çıkan, Jean Claude Mourlevat'ın yazıp Mehmet Erkurt'un dilimize kazandırdığı **Jefferson ve Gizemli Soruşturma** romanı, bir kirpinin cinayet çözdüğü çocuk / ilkgençlik romanı kimliğiyle bizde çok yaygın olan "çocuk polisiyeleri suya sabuna dokunmamalı" algısını yerle yeksan ettiği için bu yıl okuduğum en iyi kitapların başında geliyor...

Aysu Şahli

2025 yılında beni en çok etkileyen kitap **invitro** oldu. Ülkemize gelen göçmenlerin yaşadıkları beni çok etkilemişti. Acaba savaş olmasaydı ve gelmeselerdi daha iyi bir hayatları olur muydu, sorusunu sormadan edemedim.

Aslı Geren

Bruce D. Perry ve Maia Szalavitz'in **Köpek Gibi Büyütülmüş Çocuk** eseri, bu yıl okuduğum en etkileyici kitaplardan biri oldu. Çocukların aile ve sosyal çevrelerinde yaşadıkları deneyimlerin psikolojik ve biyolojik etkilerini gerçek vakalar üzerinden okumak, travmanın farklı yaşamları nasıl bambaşka yönler savurabildiğini güçlü biçimde hissettirdi. Bazı çocukların iyileşme yolunu bulurken bazılarının suç davranışlarına yönelmesi, hâlâ tam olarak çözilemeyen bu sürecin karmaşıklığını benim için daha da çarpıcı hâle getirdi.

Bilgen Ülgen

Edgar Allan Poe'nun **Morgue Sokağı Cinayetleri**, 2025'te okuduklarım arasında zihnime en sert çentdiği atan metin oldu. Suç romanlarına yeni yeni adım atan biri olarak, bu kitabın kısalığı ilk anda beni cezbeden şeylerden biriydi; ama bitirdiğimde "iyi ki okudum" dediğim, gerçekten sevdiğim bir metne dönüştü. Suç edebiyatını çok daha iyi kavramama da yardım etti. Modern anlamda ilk dedektiflik öyküsü olarak kabul edilmesi de boşuna değil. Dupin'in yöntemlerinin, karakterin sakın ama keskin zekâsı ve Poe'nun kurduğu yapının; kendisinden sonra gelen. Sherlock Holmes'tan Hercule Poirot'ya uzanan dedektiflerin temelini oluşturan çok özel unsurlar barındırdığını görmemek çok zordu!



Bilgiyat Hakkı Durna

2025 yılının son ayında okuduğum bir kitap öneri listemin başına geçti: Didem Ünal Demir'den **Bu Cenazeyi Bana Lütfeder misiniz?** Bir cenaze töreninden "muzip" bir "suç" romanına uzanan eser, psikolojik ve sosyolojik öğelerle zenginleşerek çok katmanlı bir anlatı sunuyor. Küçük bir uyarı: Eğer büyükşehirden kaçıp Ege'ye yerleşmeyi düşünüyorsanız, kitabı bitirdikten sonra bu planınızı yeniden gözden geçirmeniz gerekebilir. Planınızı ya tümüyle rafa kaldırabilirsiniz ya da tam tersine daha da heveslenirsiniz. Son bir not: Yılbaşı için hâlâ almadığınız hediyeler varsa, bu kitabın hoş bir hediye olacağını fısıldayayım size.

Bönkemün Tan

Bir roman uyarlaması olan **City of Shadows** dizisi, Barselona'nın mimari zenginliği ve güzelliği içinde yakılarak korkunç bir şekilde öldürülmüş bir maktulün katilini arayan zeki ve inatçı iki dedektifin heyecanlı bir öyküsü... İspanyol polisiyesine has sürükleyici özelliğiyle de kendini tek seferde bitirten bir mini dizi!

Didem Kazan Sol

The Beast in Me dizisini, suçun kendisinden çok suça bakma biçimini önemsedığım için sevdim. Dizide kendinizi; şüphe eden, yanılan, haklı olduğunu sanarken sınırı aşan insanın yanında buluyorsunuz. Canavarı net bir yere sabitlememesi, iyilikle kötülük arasındaki çizgiyi özellikle bulanık tutması, travmayı bağırmadan ama sürekli hissedilir kılması beni çok etkiledi.

Buse Sevinçlik

Canavar: Ed Gein'in Hikâyesi sıradan bir çiftçi gibi görünse de şehvet ve bedensel arzu günahlarını empoze eden aşırı dindar bir annenin gölgesinde şekillenen, sapkın bir yaratıcılığın ve insanlığın sınırlarını zorlayan mezar koleksiyoncusu bir seri katilin tüyler ürpertici hikâyesi.

Deliliğin, yalnızlığın, vahşetin, saplantının ve sapkınlığın grift biçimde karşımıza çıktığı bu hikâye oldukça iz bırakıcı, rahatsız edici, zihin kurcalayıcı bir kurmaca yapı.

Çoğu karanlık hikâyede olduğu gibi akılda yine aynı soru: Canavarlar doğar mı, yoksa yetiştirilir mi?

Ceyda Kiremitçi Kasilica

Benim için bu yılın kitabı **Kilitli Oda Muammaları**. Otto Penzler'in farklı dönemlerden farklı ustaların kaleme aldığı suç temalı öykülerini derlediği bu kitap polisiyenin en klasik ve en zorlayıcı alt türlerinden birini alıyor merkezine. Seçtiği öykülerin kalitesi keyifli bir okuma serüveni başlatırken aynı zamanda imkânsız gibi görünen suçlar üzerinden "Nasıl?" sorusuyla okuru baştan sona dinç tutmayı başarıyor. Klasik polisiyenin tadını sevenler ve polisiye ustalarıyla zihin oyununa girmek isteyenler için kaçırılmayacak bir kitap.

Dilan Deniz Çezgin

Suçun göz ardı edilen tarafına, deneyimli bir suçlunun kişisel hikâyesi üzerinden tanık olmak muazzamdı. Yazılmış en iyi anti-kahramanlardan biri olan Raymond "Red" Reddington, **The Blacklist** dizisini tek başına izlemeye değer kıldı.

Coliya Çelebi

Her ne kadar izlemek için 2025 yılına kadar beklediğim için utansam da, bu yıl izlediğim en iyi suç yapımı kesinlikle **Breaking Bad**'di. Kendi halinde bir adamın suça sürüklenme ve bir noktadan sonra bundan keyif almaya başlama hikâyesini ilgiyi ve heyecanı sonuna kadar tepede tutarak işleyebilen, gerek senaryo gerekse yönetmenlik açısından harika bir yapımdı.

Gizem Şimşek Kaya

Bu yıl suç üstüne birçok yapım karşımıza çıktı. Beni en çok etkileyen ise Darren Aronofsky'nin dilimize **Suçüstü** adıyla çevrilen **Caught Stealing** adlı filmi oldu. Yönetmen, filmlerinde görmeye alışkın olduğumuz ciddi göstergeler evreninden bir hikâye anlatmak yerine izleyicilerin karşısına bu kez yine uygun yerlere göstergeleri koymayı ihmal etmeyen ancak sadece eleştirmenleri ya da sinefilleri değil herkesi eğlendirmeyi başaran bir aksiyon - suç filmi çıkararak "Ben tek bir kitleye değil herkese hitap eden bir film de yapabilirim" demeyi ve beni kendisine aşık etmeyi başardı.

Hulis Koç

En beğendiğim kitap bir Finlandiya polisiyesi olan **Kargo** oldu. Etkileyici olay örgüsü ve akıcı diliyle çok güzel bir roman. İlk defa bir Fin polisiyesi okudum ve çok beğendim.



Eylül İfken Doğramacı

2025'te okuduğum en heyecan verici kitap, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın **Kesik Baş-Zabita Romanı** adlı eseriydi. Her eserinde olay örgüsünün ilmeklerini ustalıkla atarak okurun dikkatini her daim canlı tutma becerisini suç yazınına pek yaraştırdığım Gürpınar, suç edebiyatı külliyyatına dahil edilebilecek başka eserler de kaleme almasına rağmen tek polisiye romanı olarak anılan **Kesik Baş-Zabita Romanı**'nda da bizleri 1900'lerin başına, İstanbul'un tekinsiz mekanlarında bir sergüzeşte davet ediyor.

Gölseferi H. Çelebi

Bu yıl abartısız ve gereksiz aksiyon unsurlarının yer almadığı suç temalı filmler aramakla geçti diyebilirim. Birden fazla favorim olsa da **Fargo** adlı yapımın keskin senaryosu beni oldukça şaşırttı. İlk dakikalarında biraz tereddüt etsem de olay akışı çok farklı şekilde seyretmeye başladı. 1987 yılının esintilerini iyiden iyiye hissettiğimiz bu yapımda satış müdürü Jerry'e şaşırmamak mümkün değil. Varlıklı kayınpederinden para istemeyip eşinin fidye karşılığında kaçırılmasını planlayan koca yürekli Jerry'in, imza attığı sarsıntılara tanık olmak çok çarpıcıydı. Yaşanmış bir olaydan esinlenilmesi de senaryonun derinliğini gözler önüne seriyordu.

İlhan Alengör

Elizabeth George müptelası biri olarak **A Slowly Dying Cause'u** çıkar çıkmaz okudum. Yine beklentimin altına düşmeyen, hatta bazı yerlerde onu sessizce aşan bir romanla karşılaştım. George, bu kez bir çocuğun kaybolmasıyla başlayan hikâyeyi, yalnızca bir soruşturmanın etrafına değil, zamanla içeriden çözülen bir ailenin kırılma yapısına da kurmuş. En çok da bunu seviyorum: Suç, onun anlatışında hep bir şeylerin çoktan bozulmuş olduğunun işaretidir. Bu romanda da ipler yavaşça çözülürken, bastırılmış suçluluklar, eski kırgınlıklar ve söylenmemiş sözler birer birer gün yüzüne çıkıyor. Polisiye okurken insan ilişkilerine dair bu kadar derinlik görmek, Elizabeth George'u benim için sıradan bir yazar olmaktan çıkarak neredeyse bir iç dünyalar arkeoloğu hâline getiriyor.

Kutay Kömbetli

2025 yılı boyunca tükettiğim en iyi suç yapımlarından biri **Fallout** dizisi oldu. Distopik bir ortamda inşa edilen bu suç dünyası, oyundan uyarlanmasına rağmen evrene son derece sadık kalarak başarılı bir şekilde ekrana taşınmış. Nükleer patlamayla yok olmuş bir dünyanın atmosferi ve dizide kullanılan soundtrack'ler, yapımın beni en çok etkileyen kısımları oldu.

Olen Reggio

2025'in benim için favorisi Kemal Tahir'in **Rahmet Yolları Kesti** romanı oldu. Eserin en çarpıcı yanı, eşkıyalığa tuttuğu aynaydı. Suçu romantize etmek bir yana; onu tüm pisliliği ve gerçekliği ile sunması, üstelik anlatılanların ülkenin mayasına işlemiş olması, görmezden gelinemeyecek sert bir gerçek olarak yüzümüze çarpıyor. Karakterlerin derinliği ve sahiçiliği de bu tabloyu iyice perçinliyor. Aklımdan uzun süre çıkmayacak, çok güçlü bir eser.

Uğur Günel

2025'in ilk aylarında okuduğum ve elimden düşüremediğim Donald Ray Pollock'ın 18 hikâyeden oluşan kitabı **Knockemstiff**, inanılmaz sert ve insanı huzursuzluğa sürükleyecek motiflerden besleniyor. Sonraki romanı **Düş Yakamdan Şeytan** ile geniş kitlelerce tanınan yazar, bu ilk kitabıyla yine aynı kasaba Knockemstiff'in dipsiz çukuruna sokuyor bizi. Travmalar, suça teşvik, şiddet, tecavüz, ensest ilişki, uyuşturucu, delilik gibi rahatsız edici tüm temaları kasaba sakinleri(!)'nin iç içe geçerek aslında bir romana dönüşmüş hikâyelerinde kullanan Pollock, cümleleri o kadar iyi kullanıyor ki, okurken bu huzursuz atmosferden çıkmak da istemiyorsunuz. Huzursuz dehlizlerde sarsılmak, ruhsal hasarları irdelemek, suç ve suçluyu sorgulamak için okunmalı. O çukurdan bedeninizle belki çıkabilirsiniz ama zihniniz oraya sıkışıp kalacak. Knockemstiff, beni son yıllarda en çok etkileyen kitaplardan biri oldu.

Murat S. Doral

2025 itibarıyla kütüphaneme kattığım en iyi iki suç kitabı Elçin Poyrazlar'ın **Ecel Çiçekleri** ve yazarın son kitabı **Gölgenin Eli** oldu şüphesiz. Biri Suat Zamir polisiyesinin ilk diğeriye son kitabı. Aradaki kitapları henüz okuyamam eksiklik ya da yorumda noksanlık olarak görünebilir. Bense kurgu, karakter gelişimi, aksiyon, akış, dil olarak ilk ve son kitabı okuduğumda seride alınan yolu, Suat Zamir'in serüvenini ve belki de en özeli Elçin Poyrazlar'ın yazarlıkta kendi çitası ile giriştiği didişmesini, derinleşmesini, hatta iddia ediyorum aşmasını daha net gördüğümü düşünüyorum. **Gölgenin Eli** bu anlamda benim için okuduğuma en sevdiğim, 2025'te beni en çok tatmin eden eserlerin başında geliyor.

Ömer Kırşavıçlı

The Sinners, Ryan Coogler'ın filmografisinde hem tür sinemasına hem de politik alegoriye açılan en karanlık eşiklerden biri. Blues'un tarihsel olarak taşıdığı büyümlü etki ve başkaldırı duygusunu neredeyse şiirsel bir motife dönüştüren film, bu müzikal ruhu vampir mitinin sömürü ve ölümsüzlük metaforlarıyla ustalıkla birleştiriyor. Coogler, suçu bireysel bir tercih olmaktan çıkarıp, ekonomik, kültürel ve tarihsel bir ağına içine yerleştirirken, karakterlerini ne romantize ediyor ne de yargılıyor. Bu yaklaşım, **The Sinners**'ı sadece türler arası cesur bir deneme değil, aynı zamanda yılın en güçlü ve derinlikli suç filmlerinden biri hâline getiriyor.

True Crime: Meçhule Giden Gemi

2025 Şubat'ında Georgia'nın Carrollton kasabasında 41 yaşındaki Kristin Brock ve 45 yaşındaki eşi James Brock, yatak odalarında vurularak öldürülmüş halde bulundu. Cinayeti polise bildiren kişi ise ailenin 17 yaşındaki kızı Sarah Grace Patrick. 911'i ararken ağlıyor, panikle "Annem ve üvey babam kan içinde, nefes almıyorlar!" diyordu. İlk anda tüm ülke, genç bir kızın anne ve babasını kaybetmesinin trajedisini izlediğini düşündü. Fakat polis eve girdiğinde tablo beklendiği gibi değildi: Zorla girilmiş bir iz yoktu, ev dağılmamıştı ve sanki katil içeriden biriymiş gibi bütün kapılar yerli yerindeydi.

Soruşturma derinleştikçe, şüphelerin odağı Sarah'ya kaydı. Polis, onun ifadesindeki tutarsızlıklara dikkat çekti: Olay saatini net anlatamıyor, ses duymadığını söylüyor ama silahın sesini duymamış olması mantıklı görünmüyordu. Üstelik cinayet silahının evdeki bir tabanca olması, katilin evden gelmiş olma ihtimalini kuvvetlendirdi. Dijital incelemeler de soru işaretlerini büyüttü. Sarah'nın telefonunda "ev içi güvenlik kameraları", "ateşli silah sesi kaç metre duyulur", "soğukkanlılık nasıl korunur" gibi aramalar olduğu iddia edildi; ayrıca cinayetten hemen önce ailesiyle yaşadığı ciddi bir tartışmanın telefon mesajlarına yansıdığı öne sürüldü.

Fakat bu davayı ülke gündemine oturtan tek şey deliller değildi — Sarah'nın davranışları sosyal medyayı adeta patlattı. Cinayetten günler sonra Sarah, TikTok'ta ağlayan videolar çekmeye, "Annem ve James için dua edin" diyerek milyonlara seslenmeye başladı. Hatta bazı influencer'lara DM atıp "Bu hikâyemi paylaşır mısınız?" dediği ortaya çıktı. Bir kesim bunu "soğukkanlı bir katilin suçluluğu örtmek için kurduğu tiyatro" olarak yorumladı; diğer kesim ise "travma yaşayan bir genç kızın yardım arayışı" olarak savundu. Cenazedeki konuşmasının fazla kontrollü ve sakin bulunması da tartışmaları daha da büyüttü.

Temmuz 2025'te polis sonunda düğmeye bastı: Sarah Grace Patrick tutuklandı. Savcılık, "dağ gibi delil" bulunduğunu söyleyerek onun yetişkin gibi yargılanmasını talep etti. Mahkeme, delillerin ağırlığı nedeniyle kéfalet talebini reddetti. Böylece henüz 17 yaşındaki bir genç kız, ABD'nin en çarpıcı aile içi cinayetlerinden birinin baş şüphelisi hâline geldi. Fakat ülke ikiye bölündü: Bir taraf "kanıtlar çok güçlü, Sarah yaptı" derken; diğer taraf "deliller zayıf, polis kolay hedef olarak kızı seçti" görüşünü savunuyor.

Bugün hâlâ herkes aynı sorunun peşinde: Sarah gerçekten ailesini öldürdü mü? Yoksa Amerika, trajik bir kayıp yaşayan genç bir kızı suçlu ilan etmekte acele mi ediyor? Biz de bu konuyu 25 Aralık'da yayınlanan bölümümüzde detaylı bir şekilde işledik!

ATLATMA HABER

Çeviren: Alper Kaya

1948 yılında yayımlanan bu çizgi öykünün
yazarı ve çizeri bilinmemektedir.

Scoop Daily, Amerikalı muhabirimiz, İyi Niyet Elçisi
Mark Quay'in Meksika'daki özel görevini izliyor.

Ancak şaşırtıcı olaylar, Scoop'u bambaşka bir hikâyeye
sürüklüyor: Amerika Birleşik Devletleri ile dost
komşuları arasında tam teşekküllü bir savaş
çıkarmaya yönelik, şeytani bir plan!

Ve bu planın sonunda:

Zafer ya da ölüm!



Anlamıyorum Oily...

Bu üniformalar
hükümetten
petrol imtiyazlarını
geri almaya nasıl
yardımcı olacak?

Bizim Sam Amca
halledecek
Shorty!
Balkona gel de
sana göstereyim!



Meksiko'da bir fiesta coşkusu patlak verirken,
zengin Amerikalı petrol baronu Oily Welles,
cürretkâr planını devreye sokar!

Konuşan,
Amerika'nın
İyi Niyet Elçisi!
Ama bu
konuşma
kısaca sürecektir...

NEDEN?
Ne yapacaksın
Oily?





Daha sonra, dağlardaki bir sığınakta...

Bu ABD Ordusu üniformalarıyla, bu gece Meksika'daki devlet binalarına saldıracağız!

Ama biz kimin tarafındayız Oily?



Bu bombayı daha ne kadar taşımak zorundayım Oily? BENİ BİRAZ GERİYOR DOĞRUSU!



Şu binaya varınca operasyonu başlatacağız... Diğer çocuklar da parka Amerikan bayrağı dikecek...

Oily Welles, planını hızlıca uygular...

Acele et Shorty! Bomba kuruldu ve insanlar bizi bu üniformayla kaçarken gördü... Oyalanmayalım...

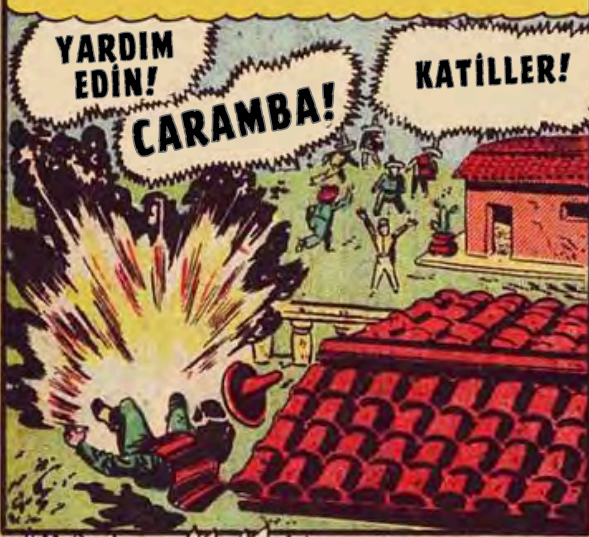
Gerçekten çok büyük riske girdik Oily!



Hükümet binasında çok büyük bir patlama gerçekleşti!

YARDIM EDİN!
CARAMBA!

KATİLLER!



Polis ve ordu düzeni sağlamaya çalışıyordur ama vatandaşlar bir araya gelmiştir.

AMERİKALILARA ÖLÜM!

BAYRAKLARINI SÖKÜN!



Her yerde isyan var sayın dinleyiciler! Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı tepkiler gittikçe artıyor ve yetkililer kontrol altına almakta zorlanıyor...



Hükümetin izni olmadan, Meksika dağlarından gelen kanunsuz bir çete ABD sınır kasabası Dry Gulch'a saldırır!



Winnie, bu iş uluslararası bir krize dönüştü... Buradan atlatma bir haber çıkarabilirim.

Ben de seninle geleceğim Scoop!





**ELLER YUKARI
SCOOP!
SHORTY, KIZI DA
YAKALA!**

Evet!
Kaçmasına
izin
veremeyiz!

Bu işten paçayı
sıyrabileceğini
mi sanıyorsun
cidden?
Çıldırдың mı?

Asıl sen
çıldırmissin!
Seni tek yönlü
bir yolculuğa
çıkarcam!

Belayı sen üstüne
çekiyorsun!
Şimdi de
tekme yi
yorsun!

**OUCH!
KAFAM!**

Herifi etkisiz
hâle getirdim
Shorty!
Evraklarına
bakılırsa bir
gazeteci...
Neyse ki artık
avucumuzda!

Nereye
gideceksek
kestirmeden
gidelim Oily,
etraf çok
fena
kızışıyor...

Halat getir!
Oily'nin iki
mahkûmu var!

Pantolonumu
geri alana
kadar hiçbir
şey
yapmam!

**NE OLUYOR LAN!
LANET OLSUN!**

Tam bir
vahşi!
Gözlerimi
oyuyordu
az daha!

**KIZCAĞIZIN
ZATEN
AMCASINI
ÖLDÜRDÜĞÜZ!
DAHA NE
İSTİYORSUNUZ?**

Mark Quay'ın
yeğeni ha! Bu
demek oluyor ki
onun ipini bir kez
daha çekeceğiz!

Ne hoş bir kadın!
Böyle bakarsan...
Onu işkence
etmek zorunda
kalacaksın,
değil mi Oily?

Bu kadar riski göze alıp
da sizin gibi süt
çocuklarının işi yüzüne
gözüne bulaştırmasına
göz yumacağımı mı
sanıyorsunuz?
Onu ağır ağır kaldırın...
Ölümü iliklerine
kadar hissetsin!

**HEMEN BİR
ŞEYLER YAPMAM
LAZIM!**

Artık silah bende...
Şimdi senin aklını
alacağım...



Winnie'nin
ayağını yerden
kestiler, çabuk
olmalıyım!

SCOOP!
YA-YARDIM
E....



**N-NE
OLUYOR?
OILY, ŞU
ADAMI
TUT!**

Alçak!
Seninle
birazdan
ilgileneceğim!



Vaktinde
yetiştim
umarım!

**SHORTY!
ŞU LANET
OLASI HERİFİ
YAKALA!**



**AH!
AH...
VURULDUM!**

KIPIRDAMA!
Bir daha ateş
etmek zorunda
kalırsam seni delik
deşik ederim!



**SAKIN BANA ATEŞ
EDEYİM DEME!
SENİ PERİŞ...
AH... AH!**

Bu kez de Shorty'yi
vurdu... Neyse ki
sınırdan kaçmak için
vakit kazandım!



Kriz kontrol altına alınmış, herkes yatışmıştır...

Amcamı kaybettim
Scoop...
Ama sen, savaşı
önleyerek binlerce
Amerikalı ve
Meksikalıyı
kurtardın!

Winnie! Artık bu
haber bitti.
Şimdi, restoranda
yarım bıraktığımız
yemeği bitirme zamanı!





Ceset soyunma odasının ortasında sırtüstü yatıyordu. Üzerindeki mavi iş önlüğü kan içindeydi. Kırklı yaşlar civarında zayıf ve çelimsiz bir adamdı. Atölyede beş yıldır ustabaşı olarak görev yapıyordu ve ismi Nedim İplikçi idi. Sekiz yıl süren evliliğini altı ay önce sonlandırmıştı ve yedi yaşında bir oğlu vardı. İş arkadaşları arasında sinirli ve hırçın kişiliği ile biliniyordu.

Soyunma odası oldukça dağınıktı. Soyunma dolaplarının önünde içine çorap tıktırılmış ayakkabılar, üstlerinde gelişigüzel asılmış havlular göze çarpıyordu. Yan tarafındaki tuvaletten sızan lağım kokusuna, içerideki çorap ve ter kokusu eşlik ettiği için ağır koku daha koridordayken insanın yüzüne çarpıyordu. Kapının hemen karşısındaki ufak pencere ise neredeyse tavana bitişik durumdaydı ve mandalı kopmuştu. Camlardaki simsiyah kir tabakası pencerenin uzun süredir açılmadığını ayan beyan ilan eder gibiydi.

Cinayet Büro Komiseri Ferdi Atak ve yardımcısı Sinan Buğdaycı cinayet ihbarı gelir gelmez vakit kaybetmeden olay yerine gelmişlerdi. Komiser Ferdi, İzmir Emniyet Müdürlüğü'nde sessiz ve sakin mizacıyla tanınıyordu. İki metreye yakın boyu olan ve işinden artakalan zamanlarını spor salonlarında geçiren komiser otuz altı yaşındaydı ve Cinayet Büro'nun başına geçeli henüz bir ay olmamıştı. Samsun'da Asayiş Şube'de uzun yıllar görev yaptıktan sonra memleketi İzmir'e tayin yaptırmak için çok uğraşmış ve sonunda terfi alarak Cinayet Büro'nun başına geçmeyi başarmıştı.

Sinan Buğdaycı ise çiçeği burnunda bir komiserdi ve Diyarbakırlıydı. Mersin Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube'den aşağı yukarı amiriyle aynı zamanlarda İzmir'e gelmişti. Amirine nazaran daha kısa boyluydu; boyu bir yetmiş ancak buluyordu. İki komiserin ortak noktası ise sessiz sakin yapılarıydı. İkisi de o kadar içine kapanıktı ki; bazen tek kelime etmeden saatlerce aynı büronun içinde otururlardı. İkisi de bekârdı ve aşk henüz kapılarını çalmamıştı.

Cinayet ihbarını atölyenin sahibi Alp Taşçı yapmıştı. Alp Taşçı altmış iki yaşındaydı ve ufak tefek minyon görünümlü bir adamdı. Atölyeyi beş yıl önce kurmuştu ve meyve kasası, çiçek saksısı gibi plastik ürünler üretiliyordu.

İki komiser Olay Yeri İnceleme Ekibi gelinceye kadar cesedi ve cinayet mahallini incelediler. Nedim İplikçi kesici bir aletle kalbine aldığı darbeyle öldürülmüştü. Cinayet aleti görünürde yoktu ve detaylı bir arama yapılması gerekiyordu. Fakat komiserlerin özellikle üzerinde durdukları nokta; katilin atölye çalışanı olma ihtimaliydi. Çünkü patron Alp Taşçı'nın verdiği bilgiye göre; son iki saatte atölyeye dışarıdan gelen kimse olmamıştı. En son yemek firması yemek getirmiş ve saat iki gibi atölyeyi terk etmişti. Cinayet mesai saati bitimine on dakika kala işlendiği için geriye katilin atölye çalışanı olması dışında bir ihtimal kalmıyordu. Elbette her şey güvenlik kameraları incelendikten sonra ortaya çıkacaktı ama iki komiserin ortak görüşü katilin şu anda içeride olduğu yönündeydi. Atölyenin dış kapısında bir güvenlik elemanı yoktu ama hem bahçeyi, hem de tuvalet ve soyunma odası hariç atölyenin içini gören güvenlik kameraları vardı. Kameraları patron Alp Taşçı kendi odasından takip ediyordu "Toplam beş çalışan olduğunu söylemişsiniz değil mi?" diye sordu Ferdi Komiser.

"Evet," dedi Alp Taşçı, "Ben dâhil toplam beş kişiyiz."

"Bu durumda artık dört kişi kaldınız," dedi Sinan Komiser yan gözle cesede bakarak.

"Maalesef," dedi Alp Taşçı. Hâlâ heyecanını üstünden atamıştı ve dal gibi titriyordu. Cesedi atölyeyi gezdikten sonra bürosuna dönerken bulmuştu. Atölyede on beş dakika vakit geçirmişti ve on beş dakika önce kontrol ettiği soyunma odasında bu defa ustabaşının cesedini görünce beyninden vurulmuşa dönmüştü. Acılı feryatlarına çalışanlar yetmişmişti. Yükselen tansiyonuna rağmen vakit kaybetmeden polisi aramıştı. Şimdi ise yerde yatan cesede gözünün ucuyla bakmaktan dahi imtina ediyordu.

"Bu durumda çalışanlarınızla görüşüp ifadelerini alacağız," dedi Ferdi Komiser. "Sizinle de yine bilahare görüşeceğiz elbette. Şimdi sorum şu; son zamanlarda Nedim İplikçi'nin husumet yaşadığı, tartıştığı, kavga ettiği bir çalışanınız oldu mu?"

Alp Taşçı derin bir nefes alıp saçlarını sıvazladı.

"Zaten işi gereği işçilerle sorun yaşıyordu elbette. Fakat üç gün önce makine operatörü Selim Burgaz'la kavga etmişlerdi. Epeyce sert bir tartışmaydı. Odamda otururken seslerini duyunca yanlarına gittim ve ikisini de azarladım ama ısrar etmeme rağmen tartışmanın sebebini söylemediler."

"O zaman sorguya Selim Burgaz'la başlayacağız," dedi Ferdi Komiser. İfadeleri bir ân önce sıcaklığına almak istiyordu. Alp Taşçı toplantı odasını ifadeleri almak için kullanabileceklerini söylerken, Olay Yeri İnceleme Ekibi de nihayet gelmişti. Ferdi Komiser, Sinan Komiserle iki polis memurunu cinayet aletinin aranması ve güvenlik kameralarının incelemesi için görevlendirdi. Bir polis memuruna ise tüm çalışanları yemekhanede toplaması ve başlarından ayrılmaması talimatını verdi. Kalan iki polis memurundan birisini dış kapıda nöbet tutması için, diğer polis memurunu ise sorgulama yaparken toplantı odasının kapısında durması için gönderdi. İlk sorgusunu yapmak için merdivenlere doğru giderken, "Ben size bizim Saffet'le birer çay göndereyim," dedi Alp Taşçı. Komiser çaya hayır demezdi. Sıkı bir çay tutkunuydu. "Çok iyi olur," dedi.

Selim Burgaz toplantı odasında komiserin karşısına otururken, Saffet seken ayağıyla içeriye girip çayları bıraktıktan sonra çıktı. Komiser dumanı üstünde bardağa şekerini atıp karıştırdı ve ilk yudumunu aldı.

Selim Burgaz yirmi altı yaşında kısa boylu, ince narin bir gençti ve boynunun sağ yanında büyükçe bir akrep dövmesi vardı. O kadar heyecanlıydı ki; titreyen ellerini masanın üzerinde sabit tutamıyordu. Komiser üç gün önce Nedim Usta'yla kavga edip etmediğini sorunca kavga ettiklerini kabul etti. Makinede ayar sorunu olduğu için ürünlerin defolu çıktığını ve Nedim Usta'ya durumu anlattığı halde hiçbir önlem almadığını söyledi. Nedim Usta hem arızayı gidermemişti hem de ürünler bozuk çıktı diye ona fırça atmıştı ve aralarındaki kavga da o yüzden çıkmıştı.

"Peki," dedi komiser, "Nedim Usta'nın sorun yaşadığı başka kimse oldu mu?"

"Vallahi komiserim, benden duymuş olmayın ama Reşat'la aralarında bir para mevzuu olduğunu duydum. Reşat ustadan borç mu almış nedir? Tam bilmiyorum konuyu ama ustanın Reşat'ı borcunu ödemesi için sıkıştırdığını arkadaşlar konuşuyorlardı."

"Soyadı nedir bu Reşat'ın?"

"Reşat Temiz."

Komiser Selim Burgaz'ı gönderdikten sonra kapıdaki polis memuruna Reşat Temiz'i çağırmasını emretti. Çayından bir yudum daha çekti. Canı sigara istedi ama kapalı yerlerde sigara içmekten hoşlanmadığı için hevesini sorguların bitmesine erteledi.

Reşat Temiz yirmi sekiz yaşındaydı; esmer, tombulca bir adamdı. Soğukkanlıydı; en ufak heyecan belirtisi dahi göstermiyordu. Evet, Nedim Usta'dan borç almıştı ve bu ikisi arasında bir meseleydi, kimseyi de ilgilendirmezdi. Evet, Nedim Usta borcunu ödemesi için onu sıkıştırmıştı; o da maaşını aldıktan sonra borcunu ödeyeceğini söyleyince sorun ortadan kalkmıştı.

Komiser aynı soruyu ona da sordu.

"Nedim Usta'nın tartıştığı, kavga ettiği, husumetli olduğu başka kimse var mı?"

"İçeride Nedim Usta'nın kavga etmediği tek kişi vardır."

"Kim o? Patron mu?"

Yandan bir gülüş attı Reşat Temiz.

"Patronla da kapışırız Nedim Usta. Hatta patron ondan çekinirdi. Nedim Usta sadece Besim Abi'yle kavga etmezdi."

"Kim bu Besim Abi?"

"Besim Abi atölye kurulduğundan bu yana çalışıyormuş burada. Hem makinede çalışır hem de elektrik, mekanik her türlü arızayı yapar. Kral adamdır Besim Abi. Herkes sever onu. Nedim Usta gibi patron yalakası değildir."

"Nedim Usta'yla Besim'in arasında bir husumet var mıydı peki?"

"Bildiğim kadarıyla yıllardır küsler. Ben dört yıldır buradayım, konuştuklarını görmedim. Hatta birbirlerine selam bile vermezler."

"Soyadı nedir bu Besim Abi'nin?"

"İplikçi. Besim İplikçi."

Komiser, "İplikçi mi?" diye sordu.

"Evet komiserim; İplikçi," dedi Reşat Temiz. "Besim Abi Nedim Usta'nın amcaoğludur. Hatta bildiğim kadarıyla Nedim Usta'yı buraya Besim Abi aldırması."

Komiser nihayet bir ipucu yakaladığını düşündü. Akrabalar arasında cinayet epeyce yaygındı. Nedim İplikçi de aile içi bir çatışmanın kurbanı olmuş olabilirdi. O yüzden iki dakika sonra karşısındaki sandalyeye oturan adamı tepeden tırnağa iyice süzdü. Adam kırklı yaşların başındaydı ve neredeyse Nedim İplikçi'nin kopyası gibiydi; Karadenizlilere has burun yapısı, sarıya çalan saçlar ve oval bir yüz... Komiserin sorularını sakince ve hafiften tebessüm ederek dinledi. Komiser neden Nedim İplikçi ile konuşmadıklarını sorunca gülümsemesi yüzüne yayıldı ve başını iki yana sallayarak bir süre gülmeye devam etti.

Sonra, "Ben yavaşaklarla konuşmam komiser," dedi. "İt itle yığıtla yığıtla dertleşir. Bilmem anlatabildim mi?"

"Eğer biraz açarsanız daha iyi anlayacağım," dedi Komiser. "Bu benim amcaoğlu garibanın tekiydi komiser; açlıktan nefesi kokuyordu. Ben buraya yeni girmiştim o sıralar, acıdım yanıma aldım. Hani aynı kökten hem diken hem de gül bitirmiş ya işte. Bu bizim amcaoğlu da devedikeni çıktı. Benim yanımda çalışırken patrona laf taşırılmış bu. Bir yıl sonra beni işten attırmaya kalktı. Patron da ona arka çıktı, bir de başımıza ustabaşı yaptı. Güler misin ağlar mısın? Uçkur düşkünü, ahlak yoksunu, kumarbaz bir adamdır bu adını anmaktan imtina ettiğim kişi. Karısı terk etti de kurtuldu kızcağız. Ha diyeceksin ki; bunu sen mi öldürdün? Öldürmedim ama kim öldürdüyse alnından öperim. Dünya bir pislikten temizlenmiş oldu. Benim diyeceklerim bu kadar."

"Tamamdır," dedi komiser. Besim İplikçi çıkar çıkmaz sigara içmek için fırlayıp çıktı odadan. Atölyenin kapısının önünde hasretini çektiği sigarasından bir dal çıkarıp ateşledi. Üç nefes çekip bırakmıştı ki; Sinan Komiser de geldi ve bir dal da ona uzattı.

"Kamerallardan hiçbir şey çıkmadı amirim," dedi Sinan Komiser.

"Peki, cinayet aleti?"

"Her yeri didik didik ettik ama bulamadık amirim."

Bir süre sessizce sigaralarını içtiler. Bir ara Ferdi Komiser yemekhaneye doğru baktı. Hafiften seken ayağıyla içeriye giren Saffet çay dağıtıyordu.

"Bize patron dâhil dört kişi olduğu söylenmişti değil mi?" diye sordu.

"Evet amirim," dedi Sinan Komiser.

"Ben de patron dâhil dört kişiyi sorguladım. Peki sana bir soru; işyerinde herkesin gördüğü ama kimsenin farkına varmadığı birisi olabilir mi? Görünmez bir adam yani."

"Anlamadım amirim."

O sırada Saffet'in sesini duydular.

"Yeni demledim, vereyim mi bir bardak?"

"Gel bakalım Saffet," dedi Ferdi Komiser. "Seninle bir konuşalım."

Komiserleri fazla uğraştırmadı Saffet. Yıllarca Nedim Usta'nın hakaretlerine maruz kaldığını, bedensel rahatsızlığından dolayı onunla sürekli dalga geçtiğini, tüm personelin önünde gururunu incitecek şakalar yaptığını, yalnız yakaladığında ise tekmelediğini ve ittiğini gayet soğukkanlı bir şekilde tek tek tek anlattı. Cinayet bıçağını ise çay kutusunun içine sakladığını söyledi.

Garip olansa hiç kimsenin Saffet'ten ve maruz kaldığı zorbalıktan bahsetmemesiydi. Öyle ki Patron Alp Taşçı bile onu çalışan olarak saymamıştı. Polisler atölyede her yeri aramışlar ama onun çay ocağını aramamışlardı. Âdeta görünmeyen bir adam gibiydi Saffet ve şimdi de görünmez bir katil olmuştu.

On dakika sonra Saffet polis aracıyla götürülürken atölyede üretim başlamıştı. Muhtemelen cinayet nedeniyle kaybolan zaman açığını kapatmak için gece mesaisi yapıyorlardı. Saffet'ten geriye ise sadece tezgâha dizdiği kirli bardaklar kalmıştı.





2006 yılının sıcak bir Mayıs sabahı... Akdeniz güneşi ülkeyi ısıtıyordu ama Torino sokaklarında soğuk rüzgârlar esiyordu. O sabah, siyah-beyaz formasına aşık on yaşında bir çocuk, gözyaşları içinde annesine okula gitmek istemediğini haykırdı. Oysa takımı Juventus, Serie A'yı lider bitirmiş, şampiyonluk turu atıyordu. Normal şartlarda o çocuğun göğsünü gere gere, armasını öperek o sınıfa girmesi gerekirdi. Ancak gazeteler, sahada kazanılan zaferlerin masa başında nasıl kurgulandığını manşetlerine taşımıştı. Çocuğun kahramanları birer futbolcu değil, organize bir suç örgütünün piyonları gibi gösteriliyordu. Arkadaşlarının acımasız alaylarına maruz kalacağını bilen çocuk direndi, ağladı ama gerçek değişmedi. İtalyan futbolunun kalbine saplanan o hançerin adı konmuştu: *Calciopoli*.¹ Çocuğun masumiyeti yetişkinlerin hırslıyla çalınmıştı ancak bu, İtalyan futbolunun karanlık dehlizlerde ilk kayboluşu değildi...

1980'lerin teknolojiden uzak, daha basit görünen günlerinde, Roma'da meyve ve sebze toptancılığı yapan Massimo Cruciani, kolay yoldan para kazanabileceğini düşünerek bir adım attı. Suçun spora bulaşması antik çağlara kadar dayansa da Cruciani, modern futbolda "organize kötülüğün" sahneye ilk çıkışlarından biri olan *Totonero*² skandalının fitilini ateşledi. Cruciani, Roma'nın ünlü meydanı Piazza del Popolo yakınlarındaki "La Lampara" restoranının sahibi Alvaro Trinca ile şeytani bir ortaklık kurdu. La Lampara, sadece lezzetli yemekleriyle değil, Lazio ve Roma takımı oyuncularının uğrak noktası olmasıyla da ünlüydü. İkili, bu restorani bir suç üssüne çevirdiler. Yemek masalarında başlayan sohbetler havadan sudan bahislere, oradan da maç sonuçlarını manipüle etmeye evrildi. Lezzetli yemek ve kolay paranın tadını alan futbolcular maçların skorunu ayarlamayı kabul ettiler. Gizli bir bahis çetesi, peynir ve şarap kokuları arasında, restoran masalarında kurulmuştu.

Ancak her kusursuz suç planı gibi bu da bir yerde patlak verdi. Cruciani ve Trinca, ayarladıkları maçların sonuçları tutmayınca büyük para kaybettiler ve dolandırıldıklarını iddia ederek savcılığa koştular. İkilinin savcılığa gitmeden önce takımlara şantaj yaptığı hatta para aldıkları bazı isimleri ve kulüpleri savcılığa bildirmedikleri iddia edilse de bunlar kanıtlanamadı.

23 Mart 1980 akşamı, skandal adeta bir şova dönüştü. Soruşturmada ismi geçen futbolcular maçlar oynanırken, stadyumlarda polis tarafından gözaltına alındı. Soruşturma sonucunda Milan küme düşürüldü ve aralarında İtalyan futbolunun altın çocuğu Paolo Rossi'nin de bulunduğu birçok isim futboldan men edildi.

O günlerde futbolun öldüğü düşünülüyordu. Ancak en umutsuz atak bile golle sonuçlanabilir. Bahis şiksesine karıştığı gerekçesiyle futboldan iki yıl men edilen Rossi, cezasını tamamladığında 1982 Dünya Kupası'na sayılı günler kalmıştı ve sadece üç lig maçına çıkabilmişti. Herkesin şüpheyle baktığı o adam, teknik direktör Enzo Bearzot'un ısrarıyla kadroya alındı. Basın öfkeli, halk umutsuzdu. "Bahisçi" damgası yemiş, formsuz bir forvetle İspanya'ya gidiyorlardı. Ancak Rossi, oynamadığı iki yılın tüm hıncını sahadan çıkardı. Brezilya'ya attığı üç gol tarihe geçti. Rossi turnuvarın gol kralı oldu, İtalya 1982 Dünya Kupası şampiyonluğuna ulaştı ve bir ülke adeta küllerinden yeniden doğdu. Suçun lekesi, kupanın parıltısıyla silinmişti.

Rossi'nin 1982 yılında *Ballon d'Or* (Altın Top) kazanarak dünyanın en iyi futbolcusu ilan edilmesinden 24 sene sonra, benzer bir senaryo bu defa çok daha büyük bir bütçeyle yeniden sahnelenecekti. 2006'da patlak veren *Calciopoli*, 1980'deki manav-restoran kumpasından çok daha profesyoneldi. Bu kez işin içinde cep telefonları, İsviçre'den alınan SIM kartlar, hatların dinlemesi, hakem atamalarını kontrol eden federasyon yetkilileri ve medya patronları vardı. Bu skandalın etkisi, Serie A'nın küresel bir marka olduğu gerçeğiyle birleşince yıkıcı oldu.

¹ **Calciopoli**: "*Calcio*" (Futbol) kelimesi ile 1990'larda İtalyan siyasetini yıkan büyük rüşvet operasyonu *"Tangentopoli"**ye (Rüşvet Şehri - Türkiye'de Temiz Eller operasyonu olarak da bilinir.) yapılan bir göndermedir. Buradaki *-poli* eki (Yunanca *polis* / şehir), yolsuzluğun bir veya iki kişiyle sınırlı kalmayıp, **bir şehir veya sistem kadar büyüdüğünü ve organize olduğunu** vurgulamak için türetilmiştir.

² **Totonero**: İtalya'nın resmi ve yasal şans oyunu olan "*Totocalcio*" (Türkiye'deki muadili Spor Toto diyebiliriz) ile "*Nero*" (Siyah/Kara) kelimelerinin birleşimidir. İtalyancada "*nero*" (siyah) sıfatı, kayıt dışı veya yasa dışı işleri (kara borsa gibi) tanımlamak için kullanılır. Kelime, "**Yasa dışı/Kara bahis**" anlamına gelir.

1980'lerin sonu ve 1990'lar boyunca Serie A, dünyanın tartışmasız en popüler ligidir. Roberto Baggio, Paolo Maldini, Francesco Totti, Christian Vieri gibi İtalyan efsaneler, Ronaldo, Zidane, Van Basten, Gullit, George Weah gibi ikonlar İtalya'nın büyük takımlarında forma giyerken Alman milli takımının forveti Klinsmann Sampdoria'da, Arjantin'in starları Maradona Napoli'de, Batistuta Fiorentina'da, Beyaz Pele Zico Udinese'de, İngilizlerin haşarı çocuğu Paul Gascoigne Lazio'da top koşturuyordu.

Orta sıra takımlarının bile dünya yıldızlarını kadrosunda barındırabildiği, her futbolcunun oynamak için can attığı bu ışıltılı sahne, Calciopoli ile son darbeyi aldı. Premier Lig'in endüstriyel yükselişi ve İspanya'da Real Madrid'in "Los Galacticos" projesi ve arından gelen Lionel Messi-Cristiano Ronaldo rekabetiyle, zaten sarsılan Serie A, popülerliğini tamamen yitirdi.

Soruşturma tamamlandığında karar kesindi: Juventus'un son iki şampiyonluğu elinden alındı ve Serie B'ye düşürüldü. Milan, Lazio, Fiorentina ve Reggina ağır puan silme cezaları aldı. Juventus'un kudretli kadrosu dağıldı. Dünyanın en iyi stoperi kabul edilen Fabio Cannavaro ve Emerson Real Madrid'e; Zambrotta ve Thuram Barcelona'ya; Ibrahimovic ve Vieira ise ezeli rakip Inter'e transfer oldular.

Ancak karanlıkta parlayan sadakat öyküleri de vardı. Alessandro Del Piero, Gianluigi Buffon, Pavel Nedved, David Trezeguet ve Mauro Camoranesi gibi isimler Juventus'la beraber Serie B'nin yolunu tuttular. Yıllar sonra Buffon o günkü duygularını şöyle açıklayacaktı: *"Calciopoli'den sonra önemli takımlar benimle temasa geçti. Ama her şeyden önce minnettarlığımdan dolayı Juve'de kalmaya karar verdim. **Futbol sadece iş değil, aynı zamanda duygulardır.**"*³

Sonuç olarak, spora suçun bulaşması sadece puan cetvelini değil, oyunun ruhunu da değiştirdi. Bugün Türkiye'de de şahit olduğumuz gibi; bir çocuğun tertemiz hislerle izlediği bir maçın ardında dönen kirli ayak oyunları, sporun saf güzelliğine gölge düşürüyor. Artık atılan harika bir golden çok hakemin tartışmalı kararı, estetik bir çalımdan çok tribün olayları veya şike iddiaları manşetleri süslüyor. Futbol, sahadaki 22 kişiden çıkıp, kapalı kapılar ardındaki pazarlıklara, VAR kabinlerinde verilen kararlara döndü.

Atılan bir gole coşkuyla sevinmek yerini tereddütlü bir bekleyişe bıraktı.

VAR'dan gelecek kararla suni ve gecikmeli sevinçler yaşıyor artık futbol maçlarında.

Fakat hikâyemiz yine de karamsarlıkla bitmiyor.

2006 Mayıs sabahında ağlayarak okula gitmek istemeyen o çocuk, aynı yılın 9 Temmuz akşamında dünyanın en mutlu insanlarından biriydi. İtalya Milli Takımı, tıpkı 1982'de olduğu gibi, üzerine atılan "şaibeli ülke" yaftasına inat kenetlendi ve Berlin'de Fransa'yı penaltılarla devirerek Dünya Kupası'nı dördüncü kez müzesine götürdü. Üstelik yarı finalin uzatma dakikalarında, ev sahibi Almanya'nın ağlarını havalandırarak maçı koparan isim, o çocuğun idölü, Juventus'unu terk etmeyen Alessandro Del Piero'ydü.

O gol, sadece bir final bileti değil; suçun, paranın ve entrikanın kirlittiği bir dünyada, yeteneğin ve tutkunun hâlâ galip gelebileceğinin kanıtıydı. Spor, onu kirlütenlere rağmen direniyor. Sahadaki rekabetten çok masadaki rekabetin konuşulduğu bu çağda, biz yine de o çocuğun gözündeki parıltıyı korumak, oyunun güzel tarafında kalmak için sonu gelmez bir çaba ile mücadele etmeye devam edeceğiz.

Çünkü spor ve futbol, suç dosyalarından çok daha fazlasıdır; o, umudun ta kendisidir.

3 Kaynak: calcioblog X hesabı

https://x.com/calcioblog_tr/status/1568346031380643840?s=20





Netflix yapımı, Türkçe'ye Bıçaklar Çekildi adıyla çevrilen **Knives Out** serisinin 3. filmi **Wake Up Dead Man: (A Knives Out Mystery)** ya da Türkçe adıyla **Bıçaklar Çekildi: Ölü Adamın Uyanışı** 12 Aralık 2025'te Netflix'te yayınlandı.

İlk iki filmini beğenmiş biri olarak bu filmi de büyük merak ve ilgiyle izlemeye koyuldum. İlk iki filmde olduğu gibi, bu üçüncü filmde de o kendine has atmosfer kolayca hissedilebiliyordu. Fakat bu kez daha karanlık bir hikâye ile karşı karşıya gibiydik. Öyle ki, filmin ana karakteri Dedektif Benoit Blanc'in filme dahil olması için yaklaşık 40 dakika beklemek zorunda kalmamız bile diğer iki filmden ayrışmasını sağlıyordu.

Eski bir boksör olan rahip Jud Deplenticy, eski alışkanlıklarına hâkim olamayıp bir rahibi yumrukladığı için bir nevi "sürgün" edilir. Gittiği yerde ise Monsinyor Jefferson Wicks'in yardımcısı olarak görevlendirilir. Fakat Wicks, alışılmış rahiplerden değildir ve Jud ile ters düştükleri konular vardır. Bu nedenle de Wicks'in başına gelenlerin ilk şüphelisi Rahip Jud olacaktır.

Az önce de söylediğim gibi, ana karakterimiz Blanc'in hikâyeye dahil olmasına kadar kasabadaki hayatı, rahibin tarzını, kilise yaşamını detaylıca izletiyor bize film. Yani 'ilk beş dakika içinde biri ölür ve doğrudan cinayeti çözmeye çalışırız filmlerinden' değil. Karakterleri derinlemesine işliyor, bu taşra kasabasını ve kasabanın cemaatini daha derinden tanımamızı istiyor. Neden bu yolun izlendiğini film ilerledikçe daha iyi anlıyoruz.

Blanc'in hikâyeye dahil oluşuyla birlikte yine bir cinayet çözme hikâyesinin içinde buluyoruz kendimizi. Kilitli oda cinayeti diyebileceğimiz bu vaka, gerçekleşmesi imkânsıza yakın bir mekânda yaşandığı için Blanc bu kez önceki filmlere göre daha fazla zorlanıyor. Blanc ile birlikte seyirci de zorlanıyor tabii ki.

Birkaç kez katili bulduğumuz hissine kapılıyoruz fakat bu his kısa süre sonra hikâyenin bir diğer katmanına bağlantı olabilecek bir ipucuna dönüşüyor.

Bir kilise ve bir papaz ekseninde kurgulanmış bir hikâye olduğu için inanç, ahlak, etik gibi değerleri de sorguluyor film. Gerek Jud'un kiliseye ve rahipliğe bakış açısı olsun, gerekse Wicks'in böyle bir rahibe dönüşme nedenleri olsun; aynı görevi icra eden iki meslektaşın birbirinden nasıl taban tabana ayrılan görüşlere sahip olabileceğini görüyoruz.

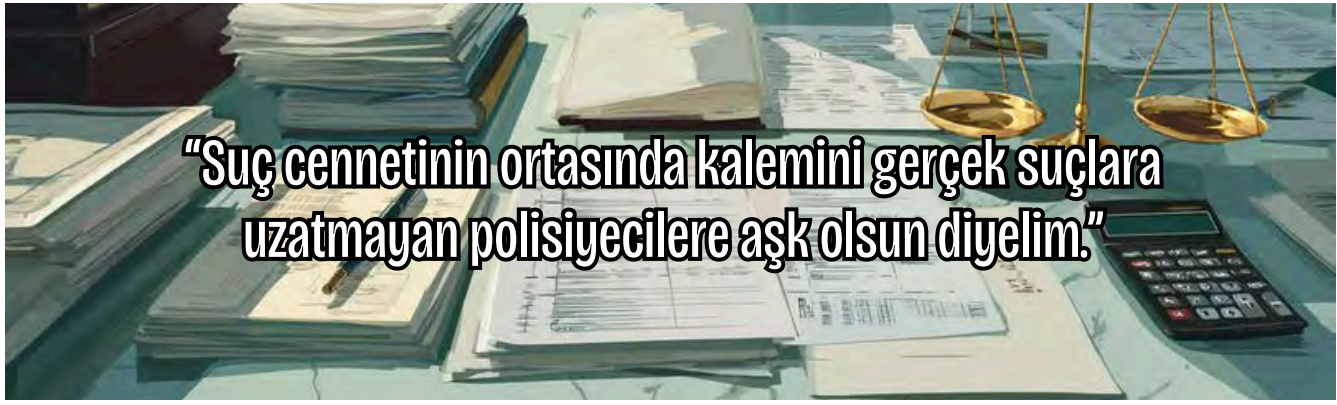
Wicks'i Josh Brolin'in oynadığını çok sonra farkettim, çok iyi kamufle olmuş role Thanos reis. Üstelik Josh Brolin, kadronun tek yıldız ismi değil; filmin kadrosu adeta yıldızlar geçidi. Blanc rolündeki Daniel Craig'e Josh Brolin'in yanı sıra filmde Josh O'Connor, Glenn Close, Mila Kunis, Jeremy Renner, Kerry Washington gibi isimler eşlik ediyor.

Filmin yazarı ve yönetmeni ise ilk iki filmde de olduğu gibi Rian Johnson.

Filmin 2 saat 25 dakikalık süresini biraz uzun bulmuş olsam da ilgiyle kendini izletmeyi başaran, yer yer güldüren, yer yer kendinizi bir puzzle'ın içinde bulmanıza neden olan sürükleyici, eğlenceli ve çarpıcı bir film olmuş **Ölü Adamın Uyanışı**. Netflix'in istikrarlı şekilde devam edebilen nadir yapımlarından olduğunu söylersek yanlışmış olmayız sanırım. 7.6'lık IMDb puanını da göz önüne aldığımızda "çerezlik" olmaktan biraz daha fazlasını verdiğini düşündüğüm, keyifli bir suç filmi bu.

Katilin kim çıkacağına dair bir fikriniz mutlaka olacaktır ve hatta belki de haklı çıkabilirsiniz. Ama cinayetin motivasyonu, planlanışı ve işlenişi hakkında tahminlerinizde yanılacağınıza eminim. "Böyle olması için biraz zorlamışlar mı acaba?" diye düşündürse de, mantık hatasına çok da fırsat bırakmayarak işi çözdükleri için geçer not verebilirim.

Özetle; etkileyici oyunculuklar, çarpıcı atmosfer ve dokunduğu inanç/etik kavramlar nedeniyle benim fazlasıyla keyif alarak izlediğim bir film oldu. Netflix'te kategori kategori gezip ne izleyeceğinize karar veremediğiniz bir anda gözünüze çarparsa, hiç düşünmeden basın ve izleyin. Şimdiden iyi seyirler.



Vergi denildiğinde akla gelen isimlerden birisi Oğuzhan Aslan.

Ancak pek çok kişinin bilmediği bir yönü de var: Avukat kimliğinin yanı sıra o aynı zamanda bir polisiye yazarı.

SUÇÜSTÜ olarak hukukçularla suça dair yaptığımız sohbetlerde bu kez huzurlarınızda 'Vergici Adam' var...

Alper Kaya: Öncelikle merhaba. Aslında Twitter'da (veya güncel adıyla X platformunda) hemen hemen herkes seni **Vergici Adam** olarak tanırken ben yıllar öncesinden beri seni oldukça iyi bir polisiye yazarı olarak biliyorum. Hatta birlikte, çok güzel hayaller kurarak yola çıktığımız Türkiye Polisiye Yazarları Birliği'nin kurucu kadrosunda yer alıyorduk. Fakat günümüzde geldiğimiz noktada sanıyorum ki meslek yaşamın biraz (!) daha ön plana geçti. Ancak isterim ki SUÇÜSTÜ okurları aslında her şeyden önce iyi bir yazar da olan Avukat Oğuzhan Aslan'ı daha iyi tanısin. Yazarlığa nasıl başlamıştın, sonrasında avukatlığa daha fazla odaklanman nasıl gelişti? Bir de yeni kitap ne zaman gelecek? Müjdesini paylaşmıştın, hatta kahramanlardan biri de bir başka avukat olan Yankı Büyüksezer'in ismini taşıyordu...

Oğuzhan Aslan: Merhabalar sevgili dostum. Başlamadan bir şeyi düzeltmem gerekecek. Ben bir yazar değilim. Ben yazan birisiyim. Yazar olacak hadde ve cürete erişemedim. Denemediğimden değil ama başkaca mecburiyetler beni o mertebeye erişmekten biraz alıyordu. O yüzden yazarlığa değil ama yazmaya nasıl başladığımı anlatabilirim sana. Bir gün bir polisiye roman geçti elime. O kadar kötü kurgulanmış pespaye bir kitaptı ki ben bundan daha iyisini yazarım fikrine kapıldım ve ilk polisiye hikâyemi o zaman kurguladım. Roman denemeyecek kadar kısa, öykü denemeyecek kadar uzun... Anlayacağın bir novella idi bu. Adı da Kıyamet Günlüğü – Kayıp Hanedan'dı. Yanılmıyorsam 2012 senesiydi yazdığımda. Ve hemen bunu kitaplaştırmak istedim. Benim için tamamdı o hikâye. Kitap olabiliirdi. O kitapla binlerce okurun hayranlığını kazanabilirdim. Ama birçok yayınevinden bırak ret cevabı almayı, bir cevap bile almadım. Üç sene boyunca çalmadığım kapı kalmadı sanıyorum. Kimseye haksızlık etmeyeyim, gerçekten heba edilmiş bir hikâyeydi bugün dönüp baktığımda. Yani bildiğin kötü yazılmıştı. Daha iyisi yazılabilirdi şüphesiz. O yüzden niye reddedildim diye kimseye kızgın değilim. Ama o dönemde bana öyle gelmiyordu. Kitap olmalıydı bu diyerek, yazarlık hayalleri kuranları bir şekilde sermayeye çeviren bir yayınevinde para karşılığı kitabımı bastırdım. Hatta o yayınevi İzmir'de kitap fuarında stant açtığında bana imza günü bile ayarlamıştı. Birkaç arkadaşım dışında kitap imzaladığım oldu mu onu bile hatırlamıyorum. Ama kendimi gerçekten yazar gibi hissediyordum...

Olmadığımı anlamam için zaman geçmesi gerekiyormuş. Olgunlaşmam, dünyayı tanımam, daha fazla okumam gerekiyormuş... Tam da aynı dönemde 221B adlı polisiye dergi yayın hayatına başladı. İlk sayısını okuduğumda okurlardan da öykü ve yazı alacaklarını görmüş ve bir hikâye kaleme alarak yollamıştım. Şanslıydım ki öyküm derginin iki veya üçüncü sayısında yayımlandı. Çok sevinmiştim. Sonra yine bir İzmir fuarında derginin standına uğrayıp o dönem derginin ortakları ve yayın grubu üyeleri arasındaki Hüseyin Çukur'la tanışmıştım. Aynı gün kitaplarını severek okuduğum, ustam dediğim Algan Sezgintüredi ve Suphi Varım'la da... Üçümüz o akşam oturduk, sohbet ettik, polisiye konuştuk, polisiyenin geleceği üzerine kafa patlattık, yayıncılık hayatının sorunlarından dem vurduk. Bu beni daha da ateşledi. Sonra polisiye öyküler kaleme almaya devam ettim. Türkiye Polisiye Yazarları Birliği (TPYB) fikrinin ortaya çıktığı masada yer buldum. Hatta kuruluş tüzüğünü hukukçu da olmam hasebiyle ben kaleme aldım. Çok iyi insanlarla, çok iyi yazarlarla tanıştım bu sayede. Hatta Kara Hafta İstanbul'da panelist olma şansına da bu dönemde eriştim. Kanlakarışık ve Karmakarışık isimli iki polisiye öykü derlemesinde hem birer öykümle yer aldım hem de bu kitapların editör grubunda çalıştım. TPYB'nin yürütme kurulunda da bulunma şerefine eriştim. TPYB adına güzel işlere imza attığımızı sanıyorum. Burada bir de araya girmem gerekecek: Pandemi döneminden sonra yazarlığa dair ümidim ve hevesim de giderek kırıldığından tabi, TPYB'nin çalışmalarının hiçbirine katılmadım. Katılmadım dersem yalan söylemiş olurum. Bildiğin istemedim. Kendimi oraya ait hissetmedim. Genel kurullarına gitmedim. Geçenlerde de sanıyorum Birlik'ten çıkarıldım. Sanıyorum diyorum çünkü Tüzük gereğince 3 genel kurula mazeretsiz katılmadığın zaman Birlik üyeliğinden çıkarılmana karar veriliyor. Bana da ihtar geldi ve ben de kendimi ait hissetmediğimi kıymetli hocam Algan Sezgintüredi'ye söyledim. Herhalde ilişkim kesilmiştir diye düşünüyorum. Neyse, devam edeyim. Sevgili Koray Sarıdoğan'ın çevrimiçi mecrasında, cinayet dışındaki suçlar üzerine yazdığım yazılar yayımlandı.

Daha sonra bu yazıları, o suç tipinde birer öykü içeren bir derlemeyle, Cürmümeşhut adıyla kitaplaştırma şansım oldu. Bu kitapta senin dışında, sevgili dostum Berşan Kayıkcı (nam-ı diğer Berşan Kebikeç), kıymetli üstadım ve meslektaşım Ufuk Tekin, kıymetli dostlarım Erkan Canlı ve Melih Günaydın öyküleriyle kitabıma hayat verdi. Ama bu kitabı da yine ciddi bir yayınevinde baskıya sunma imkânı bulamayınca Kitapyurdu Doğrudan Yayıncılık (KDY) üzerinden kitaplaştırabildim. Polisiyeden uzaklaşmaya başladığım ve kırılma noktam olan çalışma ise Üç Musa adını verdiğim ilk romanım oldu. Aslında bir üçleme olarak yazmayı planladığım bu ilk romanımı o dönem yine hiçbir yayınevine kabul ettiremedim. Kısa bir süre yayın hayatını sürdürebilen Arsine Yayıncılık üzerinden kitap piyasaya girdi ve yayınevinin ömrü kısa olduğu gibi yayıncılık yaptığı dönemde pek de profesyonel davranmadığından bütün motivasyonumu yitirdim. Yazarlığa dair motivasyonumu yitirdiğim dönemde mesleğime daha fazla yöneldim. Benim yazarlık sevdasını bir kenara bırakıp da mesleğe yöneldiğim dönem, ülkemizde uzun yıllardır devam eden hukuksuzluk ikliminin farklı bir motivasyonla zirve yapmaya başladığı bir zaman dilimine denk geldi. Gücümün yettiği ölçüde hukuksuzluğa direnenler arasında kendime bir yol çizmeye çalışırken bir yandan da meslektaşlarıma ve mesleğime nasıl faydalı olabilirim diye bir arayış içine girdim. Avukatlar, kendilerine bir katre olsun destek gösteren hiç kimseyi sahipsiz bırakmıyor. İşte bu mesleki dayanışma beni motive etti ve meslek adına, meslektaş adına, hukukun üstünlüğü ve insan hakları adına daha fazla yazmaya, daha fazla söylemeye, bildiklerimi meslektaşlarıma da bilgisine açmaya başladım. Ama kalemi elden bırakmadım. Hâlâ yayımlamadığım çok sayıda polisiye öyküm var. Vakit buldukça bunlara kafa yoruyorum. Belki bir gün saklandıkları yerden çıkarırım. Yeni bir romanım da var dediğin gibi, duyurmuştum da. Ancak bazı değişiklikler yapmam gerekti. Mesela daha ewel sevgili dostum ve meslektaşım Yankı'nın da karakterlerinden biri olacağını duyurmuştum ama hikâyenin gidişatı itibarıyla Yankı'yı bir yerlere oturtamadım. Çok nevi şahsına münhasır birisi çünkü. Onu apayrı ve onu düşünerek bir hikâyede kurgulamak gerekiyor en başından itibaren. Zaten başlamış bir hikâyeye sonradan eklemek eğreti bir durum yaratınca bundan vazgeçtim. Kitap ne zaman bitecek dersen hiçbir fikrim yok çünkü araya iki ayrı hukuk kitabı girdi. Bunlar daha akademik çalışmalar olduğundan ciddi zamanımı aldı. Nihayet bitirip çıkardığım için bunları, belki romana biraz daha fazla odaklanabilirim. Burada SUÇÜSTÜ okurları için ilk defa ismini de paylaşmış olayım: İKİ İSA... Ama bir karışıklığa mahal vermemek adına bir açıklama da yapmam gerekiyor. Üç Musa adlı romanımı yazdığımda devam kitabının İki İsa olacağını duyurmuştum. Şimdi İki İsa adıyla bu romanı kaleme alıyorum ama bu, Üç Musa'nın devamı olmayacak. Bağımsız bir öykü. Çünkü Üç Musa ile başladığım yolculuğun pek de iyi sonuçlar yaratmaması nedeniyle o üçlemeyi kaldırıp çöpe attım. Rafa bile kaldırmadım anlayacağın. O yüzden belki de ilk romanımı gerçekte şimdi kaleme alıyorum desem yeridir.



Alper Kaya: *Neden vergi hukuku? Sen vergiyle ilgili içerikler üretmeye veya bu alana eğildiğini artık net bir şekilde belli etmeye başladığın dönemde daha bu kadar yoğun vergi suçları bombardımanı olmuyordu sanırım. Buna bir öngörü diyebilir miyiz?*

Oğuzhan Aslan: Aslında vergi hukuku fakülte zamanlarında benim için özel bir tercih değildi. Aksine bu dersten nefret ederdim birçok arkadaşım gibi. Ancak benim dönemimde de bugün de altın kural avukat olacaksınız şudur: Bir alanda mümkün olduğunca iyi olmak ve mümkünse bu alanın biraz daha keşfedilmemiş olmasına önem vermek... Bu nedenle hem uzmanlaşabileceğim hem de birçok avukat arasında farklı olabileceğim hukuk dallarından birinde uzmanlaşıp avukat olmak niyetim vardı. Ancak bunun vergi hukuku olması biraz şans, biraz da tesadüf oldu. Hatta önceliğim gayrimenkul hukuku üzerine uzmanlaşmak ve bu alanda çalışan bir büroda staj yapmak idi. Ama staj yapabileceğim bir avukat ararken bir gün yolum bir büroyla kesişti. Bu büroda sadece vergi davalarına bakıldığını söylemişti bana yanında staj yapacağımı henüz bilmediğim üstadım. Benim için esasen staj başvuru görüşmesi vergi lafını duyduğum anda bitmişti ama alanda çalışan avukat sayısının Türkiye genelinde ellileri bile bulmadığını, üstelik kazanç anlamında da oldukça tatmin edici bir alan olduğunu öğrendiğim zaman o büroda kalmaya karar verdim. Üstadım da sağ olsun bana bu hukuk dalının tüm inceliklerini öğretti. Zamanla kendim de hem sevdim hem de akademik olarak da katkı koyabilecek kadar ilerledim. Sadece öğrenmekle de kalmadım. Çok sayıda baroda, staj eğitim merkezlerinde, Türkiye Barolar Birliği çatısı altında eğitimler verdim ve vermeye de devam ediyorum. Hatta şu anda TBB İdare ve Vergi Hukuku Komisyonu'nun dönem sözcülüğü görevini de devam ettiriyorum. Yani bir öngörü değil, hayatın bana araladığı bir kapıdan geçmeyi bilmek oldu sadece vergi hukukuna yönelmem.

Alper Kaya: *Günümüzde vergi suçlarının kapsamı (resmen olmasa da) genişledi. Sence dijitalleşmenin artmasıyla birlikte vergi suçlarının niteliği nasıl değişti? E-defter, e-fatura ve dijital kayıtlar yeni riskler mi yoksa yeni fırsatlar mı doğurdu?*

Oğuzhan Aslan: Vergi suçları açısından değişen hiçbir şey yok. Vergi Usul Kanunu adını verdiğimiz kanunun 359. maddesinde düzenlenen suç tipleri uzun yıllardır aynen devam ediyor. Yani dijitalleşme sürecinin de bunda artı veya eksi anlamında bir katkısı vardır demek güç. Zira yeni suç tipleri ortaya çıkmadı. Sadece mevcuttaki suç tipleri için öngörülen cezaların üst sınırlarında değişiklik yapıldı. 3 yıla kadar olan cezalar 5, 5 yıla kadar olan cezalar 8 yıla çıkarıldı. Bu ilk bakışta devletin, vergi suçlarına verilen cezaları ağırlaştırdığı gibi bir algı yaratabilir ama öyle değil. Çünkü 2022 yılında yapılan yasa değişikliğine kadar her hesap döneminde ayrı ayrı suç olduğu ve ayrı ayrı ceza verilmesi gerektiği kuralı vardı. Yani bir vergi mükellefi, söz gelimi 2022 ve 2023 yıllarında sahte fatura, ya da piyasa adıyla naylon fatura kullanmışsa, bu durumda 2022 yılı için ayrı suç, 2023 yılı için ayrı suç oluşurdu. Haliyle 3 yıldan 5 yıla kadar ceza verilecek olsa da bunu her yıl için ayrı ayrı alırdı sanık. Şimdi değil 2, 12 hesap dönemi bile bu suçu işlese, tek suç işlemiş kabul ediliyor. Üstelik düne kadar vergi borcunun kapatılması cezada bir indirim sebebi olarak kabul edilmezken bugün ciddi indirimlerle ödeme yapmaya teşvik yaratıldı. Devlet vergi suçlarına ciddiyetle eğilmiyor. Vergi suçlarını kısa vadede para toplama ve hazineyi fonlama amacıyla kalkan olarak kullanıyor. Birçok Avrupa ülkesinde ve ABD’de vergi suçları en ciddi suçlar arasında yer alırken Türkiye bu konuda hâlâ üzerine düşeni yapmıyor. Oysa çok daha ağır yaptırımları olması gereken suçlar bunlar. Birçok suç, sonuçları itibarıyla bireyi etkilerken vergi suçları, toplumun bütününe etkiler. Vergi suçları, toplumun tamamına karşı işlenen suçlardır. Toplumdaki her bir ferdin etkilendiği bu suçların yaptırımlarının bu denli az olması, suç işlemekten imtina edilmesinin önüne geçmiyor. Ama dijitalleşme bu suçların işlenmesini eskiye oranla daha da zorlaştırdı dersek yanlış ifade etmiş olmayız. Hem vergi suçlarının tespiti eskiye oranla daha kolaylaştı hem de bu suçların işlenmesi daha da zorlaştı. Gelin görün ki Türkiye’de hâlâ kayıt dışı hasılat elde etmek, yani cebe giren paranın vergisini ödememek suç değil. Bu sebeple suç işlemek zorlaşsa da vergi kaçırmak zorlaştı diyemem. Çünkü hürriyeti bağlayıcı bir yaptırımı yok.

Sadece Vergi Usul Kanunu’nun suç olarak tanımladığı birtakım vergisel fiiller için hapis cezası var. Sahte belge kullanmak veya düzenlemek, defter ve belgeleri tahrif etmek, defter ve belgeleri gizlemek gibi özel birtakım suçlar varsa da kazanılan para sonucu fatura düzenlememek, beyan etmemek ve bu yolla vergi kaçırmak suç olarak kabul edilmiyor. Kayıt dışı ekonomi ile mücadele edilmek istendiği ifade edilirken kayıt dışılığın suç değil de kabahat olarak kabul edilip sadece idari para cezalarıyla tecziye edilmesi bir ironi yaratıyor.

Alper Kaya: *Sahte belge düzenleme veya kullanma fiillerinde, mükellefin kastının tespiti ceza hukukunun en zor alanlarından biri. Uygulamada kastın belirlenmesi nasıl yapılıyor ve yanlış yorumlamalar hangi hukuki sorunlara yol açıyor?*

Oğuzhan Aslan: Şuradan başlamak lazım. Vergi Usul Kanunu anlamında sahte belge, gerçek bir muamele veya durum olmadığı halde bunlar varmış gibi düzenlenen belgedir. Söz gelimi; siz gerçekte bir ticari faaliyetin tarafı olmadığınız, bir mal satmadığınız, bir hizmet vermediğiniz halde, bunları vermiş gibi fatura düzenlerseniz, sahte belge düzenlemiş olursunuz. Aynı şekilde gerçekte almadığınız bir mal veya hizmete ilişkin faturayı kayıtlarınıza intikal ettirerek ödemeniz gereken verginin matrahını aşındırır ve bu yolla daha az vergi öderseniz, sahte belge kullanma suçunu işlemiş olursunuz. Kanunda bu suçların karşılığı olarak öngörülen ceza da 3 yıldan 8 yıla kadar hapis cezası. Kasıt dediğimiz olgu ise fiilin bilerek ve isteyerek icra edilmesidir. Yani kanunda düzenlenen suçun unsurlarını bilir ve aynı zamanda isteyerek bu unsurların oluşmasına dönük fiil icra ederseniz kasıtlı olarak suç işlemiş olursunuz. Şimdi şöyle düşüneyim: Siz bilmeden, naylon fatura kesebilir misiniz? Olmayan mal teslimi veya hizmet ifasını istemeden faturaya konu edebilir misiniz? Bu akla da mantığa da aykırı bir hal olur zaten. Kasıt bağlamında sorun düzenleme suçunda değil, kullanma suçunda ortaya çıkıyor. Çünkü Türkiye’de ne yazık ki hâlâ tacirlerimiz, esnaflarımız, serbest melek mesleği icra eden kişiler yasanın aradığı şekilde faaliyet yürütmedikleri gibi kendilerini güvence altına da almıyor. Çünkü piyasada bir yandan gerçekten ticari faaliyet yaparken bir yandan da naylon fatura kesen çok sayıda firma var.

Bu firmadan kimi mükellefler sadece naylon fatura temin ederek vergi kaçırırken kimi de gerçekten iyi niyetli olarak, parasını gerçekten ödeyerek mal veya hizmet alıyor. Ama düzenleyici olan firma/mükellef hakkında yapılan inceleme sırasında tüm ticari faaliyeti sahtedir diye rapor tanzim edilince, iyi niyetli kullanıcı mükellefler de suçlu konumuna düşüyor. Burada ispat yükü kullanıcıya geçiyor. Çünkü mademki düzenleyicinin tüm faturaları sahte, mademki sen de ondan fatura aldın, o zaman bunun gerçek bir muameleye dayalı olduğunu sen ispat etmelisin deniyor. İrsaliye var mı? Yok. Nakliye faturası var mı? Yok. Malı aldığını ispat edecek bir belge var mı elinde? Yok. Sadece faturanın olması, sadece bankadan paranın gönderildiğinin ispat edilmesi bu ticaretin gerçek olduğunu ispata kabil kabul edilmiyor. O yüzden danışmanlık verdiğimiz firmaları kendilerini garantiye almaları hususunda hep uyarıyor. Gerekirse malı teslim alırken kameraya alın, irsaliyelere mutlaka plaka yazın, teslim alanın ve teslim edenin imzalarına aman dikkat edin, teslim eden firma çalışanı mı teyit edin diyoruz. Bunlar olmayınca, kimi zaman kastınız olmasa da ispat sorunu sizi ceza almakla karşı karşıya bırakabiliyor.

Alper Kaya: *Biraz da detaylı bir konuya değinelim. VUK 359 kapsamında en sık karşılaşılan vergi suçu hangi tür davranışlardan kaynaklanıyor? Bu suçların ceza yargılamasına taşınma sürecinde mükellefler en çok hangi hataları yapıyor?*

Oğuzhan Aslan: En sık karşılaştığımız suç tipi sahte belge kullanma ve düzenleme suçları. Aslında bir önceki soruda detaylıca izah etmiştim. Düzenleyiciler açısından konuşmak biraz vakit kaybı. Ama kullanıcıların kendilerini garantiye alarak ticari faaliyet yürütecekleri kişinin kim olduğuna ciddiyetle dikkat etmesi, belgelerinin tam ve ispata kabil olmasına dikkat etmesi gerekiyor. Ancak çoğu durumda bu yapılmıyor. Söz gelimi, bir inşaat şirketinden bir müteahhit mal alacak. Kendi araçlarıyla aldım diyor. Öyle bile olsa bu senin sevk irsaliyesi, taşıma belgesi, teslim tesellüm belgesi gibi belgeleri düzenletmene, almana, saklamana engel değil. Bunlar olmayınca parasını verip aldığı mallara rağmen faturaların sahtedir denilerek hem vergi ödemeye hem para cezası ödemeye hem de hapis cezası almaya giden bir süreç başlayabiliyor. Kanunlarımıza göre tacir, basiretli olmak zorundadır. Ben bunu bilmiyordum, yıllardır ticaret yaparım hiç böyle bir şey yok, vallahi herkes böyle yapıyor gibi söylemler, söz konusu olan vergi incelemesi veya bir yargılama olunca hiçbir anlam ifade etmiyor. Yani hata en başına başlıyor: Nasıl ticaret yapacağımızı bilmiyoruz.

Alper Kaya: *Vergi kabahatleri ile vergi suçları toplumda sık karıştırılıyor. Sence uygulamada bu ayrım yeterince korunuyor mu? Ceza yargılamasına gerek olmadığı hâlde suç isnadı yapılan durumlar oluyor mu?*

Oğuzhan Aslan: Herkesin hukukî kavramlara hâkim olmasını bekleyemeyiz. Bu nedenledir ki yurttaşın kabahat ve suç ayırımını bilmesi de pek mümkün değil. Ancak mesele şu ki Türk Ceza Kanunu açıkça kanunu bilmemek mazeret değildir der. Yani ben bunun suç olduğunu bilmiyordum, bir savunma değildir. Hukuk uygulaması açısından ne kabahattir ne suçtur gibi bir karmaşamız yok. Hukuk uygulayıcıları açısından da bu ayrım net ve belirgin. Ama kimi durumda bir suça iki ceza olmaz prensibinin hilafına hallerin hukukî kılıfa uydurulduğunu ve tartışmaya açık haller ortaya çıktığını söylersek hata etmeyiz. Örneğin; ticari defter ve belgelerinizi vergi müfettişi inceleyecek. Sizden bunu istedi ama ibraz etmediniz. Bu durumda hem kabahat hem de suç oluşuyor. Kabahat nedeniyle özel usulsüzlük cezası adını verdiğimiz para cezası kesilirken bir yandan da hakkınızda suç duyurusunda bulunulmasıyla birlikte 18 aydan 5 yıla kadar hapis cezasıyla yargılanıyorsunuz. O zaman da “bir suça iki ceza verilmez” evrensel ilkesi ne olacak sorusu ortaya çıkıyor. Buna hukukî olarak verecek çokça cevabımız var elbette ama vatandaşta bunu anlatabilmek her durumda mümkün olmuyor.

Alper Kaya: *Son yıllarda özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin, farkında olmadan vergi riskleriyle karşı karşıya kaldığı görülüyor. Bu işletmeler için risk yönetimi bağlamında en kritik önleyici adımlar neler?*

Oğuzhan Aslan: Küçük ve orta ölçekli veya büyük ölçekli olmak değil buradaki mesele. Türkiye’de art niyetli mükellefler, sık sık çıkarılan vergi aflarıyla vergi ödememe eğilimine sevk edildi. Bir rehabet yaratıldı. Haliyle herkes nasılsa yine vergi affı çıkacak diye vergilerini düzenli olarak takip etme yolunu terk etti. Paranın cepte kalması herkesin işine geldi. Ama son dönemde hazine suyunu çekip de Maliye saldırıya geçince, bunun adı vergisel risk olarak satılmaya başlandı. Halbuki alakası yok. Mevzuatımızda çokça değişiklik olmakla birlikte ana mantığı itibarıyla değişen bir şey yok: Kazandığın üzerinden vergini ödeyeceksin. Evet, vergi oranları değişti, artanlar oldu. Örneğin %18 olan KDV, %20’ye; %8 olan KDV, %10’a çıkarıldı hizmet ve mal türüne göre. Evet, kamu alacaklarında faiz oranları geçmiş yıllara nazaran arttırıldı. Ama her mükellef, vergi oranlarını, faiz oranlarını belirleme yetkisinin hükümetin tasarrufunda olduğunu, şartların her an değişkenlik göstereceğini bilerek oyuna dahil olur. Oyuna dahil olduktan sonra bunlar bir risk faktörü arz etmiyor. Diyebilirsiniz ki Maliye’de her şey mi dört dörtlük? Değil elbette. Ama bugünün temel sorunu vergisel risk faktörleri değil, vergi ödememe araçlarının, vergi aflarının yarattığı rehabet.

Alper Kaya: Önümüzdeki dönemlerde ülkemizde vergi suçları denilince en çok neler akla gelecek sence? Kamuoyu olarak bizi neler bekliyor?

Oğuzhan Aslan: Haberleri takip ederseniz, hele bir de X'te Mehmet Şimşek'in paylaşımlarına odaklanırsanız felaket üstüne felaket günler geliyor diyebilirsiniz ama eğer vergi suçları özelinde konuşacaksak dünden daha farklı günler olmayacak diyebilirim. Sadece fark şu olacak: Düne kadar Türkiye'de mükelleflerin incelenme oranı %2-3'lerde idi. Haliyle her vergi kaçırın mükellefe ulaşmak pek de mümkün olmuyordu. Bugün dijitalleşmenin inceleme süreçlerini kısaltması ve daha fazla mükellefin incelenmesine olanak tanınması, gün yüzüne henüz çıkmamış vergi kaçakçılarının tespitini mümkün kılacak gibi görünüyor.



Alper Kaya: Vakit ayırdığın için çok teşekkürler! SUÇÜSTÜ'nde genelde son soruyu konuğa bir açık kürsü olarak bırakıyoruz. Şimdiye kadar değindiğimiz konuların dışında senin belirtmek istediğin bir şey varsa şimdi tam yeri, tam zamanı...

Oğuzhan Aslan: Esasen dramatik kapanışları sevmem ama bir hukukçu olarak bunu bir görev kabul ediyorum. Türkiye Cumhuriyeti devleti, ne yazık ki artık bir hukuk devleti falan değil. İyi kötü bir kanun devleti bile değil. Temel hak ve hürriyetlerin askıda olduğu günler yaşıyoruz. Konuşma ve fikirlerini paylaşma özgürlüğünü tamamen yitirdik. Hiçbir hukuki güvencemiz kalmadı. Siyasi tercihleriniz sizi bir anda bir sanık sandalyesine itebilir. Düşünceleriniz, yasalar karşısında suç olmasa da muktedirin suç kabulü nedeniyle cezalandırılmanıza sebep olabilir. Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasının zorunlu olduğunu bilmeyen ilkokul çocuğu bile kalmamışken, siyasallaşmış yargı eliyle bu kararların görmezden geldiği, uygulanmadığı bir ülkede hukuki güvenlikten bahsedilebilir mi? Tutuklamanın bir tedbir değil de cezalandırma aracına döndüğü bir ülkede, özgürlüklerden dem vurulabilir mi? Gazetecilerin can korkusu taşıdığı bir coğrafyada, haber alma hakkından bahsedilebilir mi? Avukatların şiddet sarmalına sürüklendiği bir iklimde, savunma ve savunulmanın kutsiyeti üzerine ahkam kesilebilir mi? Seçilmişlerin, yürütme erkinin boyunduruğuna girmiş yargı eliyle zindanlara atıldığı bir ülkede, seçme ve seçilme hakkının var olduğu söylenebilir mi? Hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olmayanların devlet televizyonları eliyle her gün karalandığı bu zamanlarda lekelenmeme hakkının var olduğu kabul edilebilir mi? Korku dağları sardığından, hakkı bilenler susuyor. Sinmiş, bezmiş, korkuya teslim olmuş vaziyetteyiz. Edebiyatçılar suskun. Akademisyenler suskun. Hukukçular suskun. Milyonların suskunluğu karşısında bir avuç vatanseverin çırpınışlarını seyretmekle meşgulüz. İşte gerçek suçlar bunlar. Suç cennetinin ortasında kalemini gerçek suçlara uzatmayan polisiyecilere aşk olsun diyelim. Vesselam...

TÜTÜN SOĞUĞU

2. BÖLÜM

Harazazil Köyü

Gözümün etrafındaki çapaklar göz kapaklarımı kaldırmaya çalışıyordu. Islaklığın esir aldığı pijamam ise kurumuştü. Biraz kendime geldiğimde püskülleri tutup dışarı bakmak istedim fakat sol kolumun üzerine yattığımdan olacak ki elim karıncalanmıştı. Bu hissin geçmesini beklerken odanın içinde bazı sesler yankılanmaya başladı. Annemin terlik sesine benzemiyordu. Bir süre sonra da birisinin "Komutanım!" diye seslendiğini işittim. Biraz bakındığımda ayaklarında siyah bir pabuç olduğunu gördüm ama bir dev ayağı gibiydi. Kurşun askerlerden çok farklı oldukları için hemen dışarı çıkmak istemedim.

Biraz konuşmalarını dinlediğimde, annemin burada olmadığından bahsediyorlardı. Oysaki annem burada yerde yatıyordu nereye gitmiş olabilir ki? Bir anlık heyecanla püskülleri elimle iterek "Hayır! Annem buradaydı!" diye seslendim. Bunun üzerine içlerinden biri heyecanla atıldı:

- Komutanım! Harazazil köyü gerçekten anlattıkları gibi olabilir mi? Baksanıza halıdan çocuk çıkıyor.

- Saçmalama Feridun sadece bir aile kavgası sırasında korkup saklanan bir çocuk o. İmam Ragıp gürültüleri duymuş ama müdahale etmemiş ne büyük bir cahillik ama sen o kadar aile değerleri ile ilgili vaaz ver bu duruma göz yum. Hadi çıkarın şu ufaklığı da neler olduğunu birde ondan dinleyelim.

Asker abiler hahıyı açtıklarında vücudumu bir ürperti sardı. Çoraplarımın parmak kısmı delik olduğu için parmaklarımı gizlemeye çalıştım. Üstümdeki pijamanın da durumu pek iyi değildi bir sürü leke vardı fakat onları gizleyemedim. Burnumun içindeki sıvı da saklandığı yerden çıkmak istiyordu ama buna müsaade edemezdım ki sürekli burnumu çekiştirerek geri gitmesini sağladım. Bu konuda annem bana çok kızardı bir keresinde masada duran eşarbıyla burnumu sildiğim için beni bütün gün banyoda bekletirdi ve üstelik banyo buz gibi olurdu. Ben ise plastik sandalyedeki desenleri sayarak cezamın bitmesini beklerdim. Ama asker abi annem gibi değildi o an ki mahcubiyetimi anlamış olacak ki üzerindeki yeşil boyalı ceketi bana giydirdi. Onların artık bir kurşun asker olduğuna inanmıştım. Büyük kurşun asker ise büyük bir şefkatle başımı okşayıp, "Ufaklık annen ve baban nerede senin? Anlat bakalım neler oldu burada?" diye sordu.

Ben ise annemin ve oyuncak bebeğinin yerde yattığını ve güzel kokulu adamın geldiğini söyledim. Büyük kurşun asker bunun üzerine sakalları ile oynayarak "Anlaşılan bu ufaklık biraz korkmuş en iyisi şu imam efendiye bir soralım durumu çocuğu da ona emanet ederiz olmadı." diye mırıldandı.

İmam abinin evi bize çok yakındı. Biraz yürüdükten sonra kapısının önüne gelmiştık. Kurşun askerleri görünce süpürgeyi bir yere fırlatıp ellerini, üzerindeki beyaz boyalı kıyafetine sürdü ve büyük kurşun askere doğru uzattı:

- Komutan Bey hoş gelmişsiniz köyümüze, gelin bir çayımı için.

- Yok sağ olasin imam efendi biz şu ihbarını değerlendirmeye geldik ama evde kimse yoktu. Zavallı bu yavrucağ da korkudan bir halının içine sığınmış. Nerede bu çocuğun ailesi? Böyle sorumsuzluk olur mu hiç?

-Ah... Komutanım siz onlara bakmayın onlar kavga eder sonra geri dönerler. Necdet ve Emine öyledir, ben siz gelerseniz bir daha kavga etmezler diye düşünmüştüm yani o yüzden çağırdım. Onlar akşam vaktinde geri gelirler. Siz hiç endişelenmeyin.

-E o zaman bu ufaklık senin yanında kalsın. Ailesi gelmez ise bize haber verirsın gerekeni yaparız. Ayrıca bu köydeki halılar nedir böyle her evin önünde var neredeyse.

-Ah... O halılar... Köylünün bir geleneği aslında, genç kadınlar hünerlerini göstermek için asar. Delikanlıların anneleri de gelin adaylarını bu şekilde seçer.

Büyük kurşun asker anlamış gibi başını öne doğru hareket ettirdikten sonra, asker abiye beni kucağından indirmesini işaret etti. Ben de yavaş ve bir o kadar çekingen adımlarla, imam abinin yanına gittim.

Elini omzuma koyarak "Bismillahirrahmanirrahim" dedi. Ama neden öyle dedi ki? Oysa besmele kötülüklerden korunmak için değil miydi? Hatice Nine hep öyle söylerdi bana. Ayrıca halılar da temiz değildi ki hepsinin üzerine kırmızı boyalı el işareti çizmiştim.





Günümüzün en popüler oyun şirketlerinden biri olan Rockstar North'un 18 Kasım 2003'te piyasaya sürdüğü **Manhunt**, çıkış döneminde bir cinayet vakasıyla ilişkilendirilip yasaklanması tartışılan, politikacıların gündemine kadar taşınmış bir yapımdı. İşte bu oyunun arkasındaki karanlık hikâye!

Manhunt özünde bir gizlilik oyunu olarak piyasaya sürülmüş bir oyun. Ana karakterimiz Cash idam cezasına çarptırılmış bir mahkûmken, infazının ardından gizemli bir yapımcı olan Lionel Starkweather tarafından gizlice hayata döndürülür. Starkweather'in amacı, Cash'i kullanarak yasadışı ve son derece şiddet içerikli "snuff" filmleri üretmektir.

Cash, gözünü açtığı anda kendisini tamamen izole edilmiş, harabeye dönmüş bir şehirde bulur. Starkweather, şehrin çeşitli bölgelerine yerleştirdiği birbirinden tehlikeli çeteleri Cash'in üzerine salarken, tüm süreci kameralarla kaydetmektedir. Cash'in önünde tek bir seçenek vardır:

Hayatta kalmak ve bu ölümcül oyundan kurtulmak.

Hikâyeden anladığımız gibi diğer oyunlara göre vahşet oranının fazla olması ve bu vahşet atmosferi başta olmak üzere cinayet sahnelerinin çok gerçekçi olması onu bu alanda diğerlerinden farklı ve rahatsız edici kılıyor. Şirket içerisindeki çalışanların verdiği röportajlara göre bu oyunu yaparken onlar bile rahatsız olmuştu!



Görsel: Steam

2004 yılında İngiltere'nin Leicester kentinde 14 yaşındaki Stefan Pakeerah, yine 14 yaşındaki arkadaşı Warren Leblanc tarafından vahşice öldürüldü. Cinayette bıçak ve çekiç kullanıldı. Olayın hemen ardından Stefan'ın ailesi, Leblanc'ın bu saldırıyı **Manhunt**'tan etkileneceğini yaptığı öne sürdü. Ailenin iddiasına göre Leblanc, oyundaki "avlayan-avlanan" dinamiğini taklit etmiş ve oyunda gördüğü şiddet ile motive olmuştu.

Basın bu iddiayı kaptığı gibi manşetlere taşıdı; ülkede gittikçe büyüyen bir tartışma başladı. "Şiddet içerikli oyunlar gençleri suça yönlendiriyor mu?" sorusu günlerce TV'lerde döndü. Bazı politikacılar oyunun yasaklanmasını talep etti, hatta birkaç mağaza oyunu raflardan çekti.

Ama işin resmi tarafına bakınca tablo farklıydı; polis, soruşturmanın sonucunda cinayetin oyundan kaynaklanmadığını, Leblanc'ın soygun amacıyla planladığı bir saldırı olduğunu açıkladı. Ayrıca olay yerinde bulunan oyun kopyası Leblanc'a değil, kurbanın ailesine aitti. Yani medyanın "Manhunt yüzünden cinayet işlendi" diye yaydığı haberlerin çoğu sonradan asılsız çıktı.

Rockstar North daha sonrasında **Manhunt 2** diye bir devam oyunu çıkarsa da oyunun arkasındaki kara leke devam oyununu da etkiledi. **Manhunt 2** her ne kadar seriyi sürdürme çabası olsa da yaşanan tartışmalar markaya ağır bir gölge düşürdü ve Rockstar North bu karanlık seriyi burada sonlandırmayı tercih etti.



Kilitli Odaların Esrarı; Dedektif Dergi yazarlarından Türk polisiyesinin ilk kilitli oda öyküleri antolojisi... Derleyen Gencay Sümer, Herdem Kitap etiketiyle 2025 yılında çıkan eser 354 sayfa...

Roman mı, Öykü mü? Hangisi daha zor?

Polisiye yazmak zordur çünkü saatler, tarihler, olaylar ve kurgu birbirine uyumlu olmalıdır. Matematiksel bir döngüde her şey hesaplanmalıdır.

Polisiye okur da çok dikkatli ve muamma çözmeye hazır olduğundan en ince ayrıntıları takip eder, hesaplar ve sonuca ulaşmaya çalışır.

Polisiye öykü yazmak ise romandan da daha zordur, kısıtlı kelime ve sayfa sayısına uyarak istediğini anlatıp tamamlamak zorlu bir süreçtir.

Kilitli oda öyküleri ise klasik polisiyenin en merak uyandıran alt türlerinden biridir. Kitabın önsözünde bu kitabı da derleyen Gencay Sümer, bu türün tarihini ve gelişimini doyurucu bir şekilde anlatmış.

Kısacası; kilitli kapılardan oluşan bir mekân, kurban ve katil içeride, cinayet işleniyor, peki katil nasıl odadan çıktı?

Gamze Yayık, Yeşim Yörük, Reha Avkıran, Funda Menekşe, Emel Aslan, İhsan Cihangir, Gencay Sümer, Kerem Kaş, Esra Gürel Şen, Önay Yılmaz, Orçun Yenilmez ve Ramazan Atlen imzalı herbiri okunmaya değer oniki öykü, oniki çözülmesi gereken muamma...

Öykülerden Balkan Harbi zamanında geçen de var, yalılarda konaklarda geçen de, günümüz Türkiye'sinin düzeni de var geçmiş zaman kurnazlığı da...

"En çok hangisini beğendin?" diye sorarsanız, buna cevap vermek çok zor çünkü benim gibi daha çok roman okumayı seven birine bile merakla ve keyifle tüm öyküleri okuttu kitap. Yani hepsi güzel, hepsi akıcı ve merak uyandıran nitelikteydi.

Sözün özü, Türk polisiye tarihinde bir ilki başaran Dedektif Dergi yazarlarına ve bu kitabı derleyen Gencay Sümer'e şapka çıkartmamak mümkün değil. Polisiye meraklısı iseniz mutlaka bu kitabı okuyun. Bitirdiğinizde zaten polisiye sevenlere tavsiye etmeden duramayacaksınız...



Akademi Ödülleri, tarih boyunca “suç” türüne mesafeli ama bir o kadar da tutkulu bir ilişki kurdu. Gangster filmleri, kara film (film noir), polisiye anlatılar ve ahlaki gri alanlarda dolaşan karakterler, Akademi için uzun süre riskli ama cazip bir alan oldu. Genellikle “yüksek sanat” ile “tür sineması” arasında sıkışan suç filmleri, Oscar tarihinde ancak belirli kırılma anlarında büyük ödüllere ulaşabildi. Bu anlar ise çoğu zaman yalnızca iyi çekilmiş filmler değil, dönem ruhunu yakalayan, ahlaki çöküşü temsil eden anlatılar sayesinde mümkün oldu. Sinema gibi Akademi Ödülleri de dönüştü ve değişti. Suç filmlerinin çeşitliliği vizyona olduğu kadar adaylıklara da yansdı. **Anora** gibi bağımsız bir film ve tarihin en karanlık dönemlerine imza atan insanın hayatının anlatıldığı Oppenheimer gibi filmler en iyi film seçildi. Hatta, **Parasite** adındaki bir film sınıf kını üzerinden kurduğu suç anlatısıyla En İyi Film Oscar’ı kazandı ve bu unvanı alan, İngilizce çekilmemiş ilk film oldu.

Velhasıl suç ve Oscar ilişkisi yelpazesini genişletti. Bu yıl bu durumun en yoğun yaşandığı listelerden birini göreceğiz. Blues müziğinin büyüsünü arkasına alan, suça bulaşmış iki gangster kardeşin hikyesini anlatırken beklenmedik bir anda anlatısını gotik bir vampir mitine dönüştüren **Sinners**; masa tenisi şampiyonluğuna uzanma takıntısı uğruna dolandırıcılıktan manipülasyona kadar her türlü suçu işlemeye hazır bir adamın portresini beyazperdeye taşıyan **Marty Supreme**; film boyunca intikam adına işlenebilecek en ağır suçlardan birini gerçekleştirip gerçekleştirilmeme ikilemi içinde sıkışan bir grup insanın ahlaki sınavına odaklanan **It Was Just an Accident**; geçmişteki devrimci eylemlerinin ve politik şiddetin bugüne uzanan bedeliyle yüzleşmek zorunda kalan bir kuşağın, aile ve suç arasında sıkışmasını merkezine alan **One Battle After Another**; askeri diktatörlük altındaki Brezilya’da kimliğini gizleyerek hayatta kalmaya çalışan bir adam üzerinden paranoya ve politik suç atmosferi kuran **The Secret Agent** 22 Ocak’ta açıklanacak Oscar adayları arasında yer alarak En İyi Film kategorisinde kendilerine güçlü bir yer açacak gibi görünüyor.

Biz, önceki yıllarda Oscar’a uzanan bazı suç filmlerini hatırlayalım...

The Godfather

Francis Ford Coppola’nın mafya destanı, suç sinemasını yalnızca bir tür olmaktan çıkarıp Amerikan mitolojisinin merkezine yerleştirdi. Aile, sadakat ve iktidar kavramlarını suç ekseninde yeniden tanımlayan film, organize suçun bireysel tercihlerden çok nesiller arası devredilen bir sistem olduğunu gösterdi. En İyi Film dâhil üç Oscar kazanan yapım, suçun romantize edilmeden ama kaçınılmaz bir toplumsal yapı olarak ele alınabileceğini kanıtlayarak Akademi’nin türe bakışını kökten değiştirdi.

The Silence of the Lambs

Bir seri katil filmi olmasına rağmen beş büyük Oscar’ı birden kazanan nadir örneklerden biri olan yapım, suç sinemasını psikolojik gerilimle birleşen entelektüel bir alana taşıdı. Film, şiddeti gösterişten çok zihinlerde kurulan bir tehdit olarak konumlandırarak türün sınırlarını genişletti. Akademi’nin “karanlık psikoloji”ye verdiği bu büyük onay, suç sinemasının prestij kazanmasında dönüm noktası oldu.

No Country for Old Men

Şiddetin nedensizliği ve kaderin kaçınılmazlığı üzerine kurulu film, suç anlatısını klasik ahlaki dengelerden koparıp neredeyse varoluşçu bir western formuna dönüştürdü. İyilik ve kötülük arasındaki çizginin silikleştiği bu dünyada suç, etik bir mesele değil, kozmik bir gerçeklik gibi sunuldu. En İyi Film Oscar’ı, Akademi’nin nihilizme ve karanlık dünya görüşlerine en fazla yaklaştığı anlardan biri olarak tarihe geçti.

The Departed

Polis-mafya ikiliğini kimlik, ihanet ve sürekli rol değiştirme hali üzerinden ele alan film, suçun yalnızca sokakta değil, kurumların içinde de filizlendiğini gösterdi. Martin Scorsese’nin uzun yıllar sonra gelen Oscar’ı, hem kişisel bir geç kalmışlık telafisi hem de suç sinemasının auteur düzeyinde kabulü anlamına geliyordu. Film, ana akım anlatı ile karanlık ahlaki yapı arasında kurduğu dengeyle modern suç sinemasının önemli kilometre taşlarından biri oldu.

Chinatown

Sadece En İyi Senaryo Oscar'ı kazanmasına rağmen, Amerikan sinemasının en karanlık suç anlatılarından biri olarak kabul edilir. Filminde suç, bireysel kötülüğün çok sistematik yozlaşmanın kaçınılmaz sonucu olarak resmedilir. Mutlu son fikrini bilinçli biçimde reddeden yapım, Akademînin ödüllendirmese bile kanonlaştırdığı filmlerin en güçlü örneklerinden biridir.

The French Connection

Belgeselci gerçekçiliğiyle dikkat çeken film, suç sinemasını süslenmiş dramatik yapılardan arındırarak sokak seviyesine indirdi. En İyi Film Oscar'ı kazanan yapı, suçla mücadelenin ahlaki bir zafer değil, yıpratıcı ve kirli bir süreç olduğunu cesurca gösterdi. Ayrıca, aksiyon türünü ağırlıklı olarak taşıyan bir film olarak Oscar alması başka bir zafer anlamına gelmekteydi.

Mystic River

Bir çocukluk travmasının yıllar sonra bir cinayet soruşturmasına dönüşmesini anlatan film, suçun kökenini psikolojik ve toplumsal yaralar üzerinden okur. Oyunculuk Oscar'larıyla öne çıkan yapı, suç sinemasını sessiz acılar ve bastırılmış suçluluk duyguları üzerinden arthouse çizgiye yaklaştırdı. Clint Eastwood'un yönetmenlik kariyerinin en iyilerinden biri olan film, suçun köklerine de indi ve çocukluk travmalarının yansımalarını inceledi.

L.A. Confidential

Klasik film noir estetiğini modern anlatıyla buluşturan film, Hollywood'un parlıtlı yüzünün altındaki çürümüşlüğü titiz bir poliseyle diliyle ortaya koydu. Üç Oscar kazanan yapı, suç sinemasının estetik ve anlatsal olarak ne kadar rafine olabileceğini gösteren önemli bir örnek olarak öne çıktı. Oyunculukların ön planda olduğu filmin en güçlü yanı şüphesiz suç ve suçluların dünyasına getirdiği gerçeklikten dolayı senaryosuydu.

Traffic

Uyuşturucu ticaretini farklı coğrafyalar ve sınıflar üzerinden çok katmanlı bir yapıyla ele alan film, suç bireysel tercihlerden çok küresel bir sistem sorunu olarak konumlandırdı. En İyi Yönetmen Oscar'ı, suç anlatısının politik ve yapısal boyutuna verilen önemli bir onaydı. Benicio Del Toro'nun Oscar kazanan performansı ona uluslararası bir ün kavuşturdu ve suçlu kompozisyonu olarak sinema tarihine adını altın harflerle yazdığını bildi.

Dog Day Afternoon

Gerçek bir banka soygunundan yola çıkan film, suç eylemini politik, medyatik ve insani bir çıkmaza dönüştürdü. Al Pacino'nun performansı ile öne çıkan yapı, suçun spektaküler değil, çaresizlikten doğan bir patlama olduğunu göstererek dönemi için radikal bir anlatı kurdu. Bir suçluyu ideolojik duruşundan dolayı adeta bir rockstara dönüştüren hikâye, birkaç türe birden başyapıt seviyesinde hizmet etmesiyle de tarihe geçti.

BU YIL BİZİ NELER BEKLİYOR?

Bu yıl nispeten zayıf bir yıl olarak kabul edilse de yine farklı türlerin bir araya geldiği bir Oscar listesi görmemiz mümkün. Genelde 10 filmin aday olduğu En İyi Film Oscar'ı için ön planda olduğunu düşündüğüm 15 film arasında **Sinners**, **Hamnet**, **Marty Supreme**, **Frankenstein**, **It Was Just an Accident**, **One Battle After Another**, **Sentimental Value**, **Train Dreams**, **The Secret Agent**, **Bugonia**, **Wicked**, **Avatar: Fire and Ash**, **No Other Choice**, **Weapons** ve **Sirat** var. Bu filmler dışında en iyi film adayı bir film görmek büyük bir sürpriz olacaktır.

Bu tabloya bakıldığında Akademînin son yıllardaki "tür çeşitliliği" refleksini sürdürdüğü açıkça görülüyor. **Sinners**, ahlaki ikilemler üzerinden ilerleyen, karanlık tonu, aniden değişen ana türü ve karakter merkezli anlatısıyla özellikle senaryo ve oyunculuk kategorilerinde öne çıkabilecek bir yapı. Ana kategori dışında erkek oyuncu, müzik, kurgu, sinematografi gibi dallarda adaylık kesin gibi duruyor. **Hamnet**, edebiyat uyarlaması kimliğiyle daha klasik Akademî zevkine göz kırparken, yas ve aile temalarını zarif bir tarihsel çerçeveye yerleştiriyor. Bunları yaparken de yönetmen Chloe Zhao, Malickvari bir anlatı kuruyor. Filmin ana kategori dışında, senaryo, kadın oyuncu, kostüm, müzik ve kurgu dallarında oldukça güçlü. **Marty Supreme** ve **Frankenstein** ise biri biyografik-dram damarında, diğeri gotik mitoloji üzerinden ilerleyerek oyuncu performanslarıyla konuşulacak işler olarak duruyor. Timothee Chalamet ilk Oscar ödülüne oldukça yakın. Bir masa tenişiçisi olmasına rağmen şampiyonluk yolunda her türlü suçu mübah gören bir karakter. Bu anlamda suç sinemasına da göz kırıyor. Jacob Elordi de adaylık konusunda iddialı. İki filmin de teknik dallarla birlikte 7-8'er adaylığı cepte gibi.

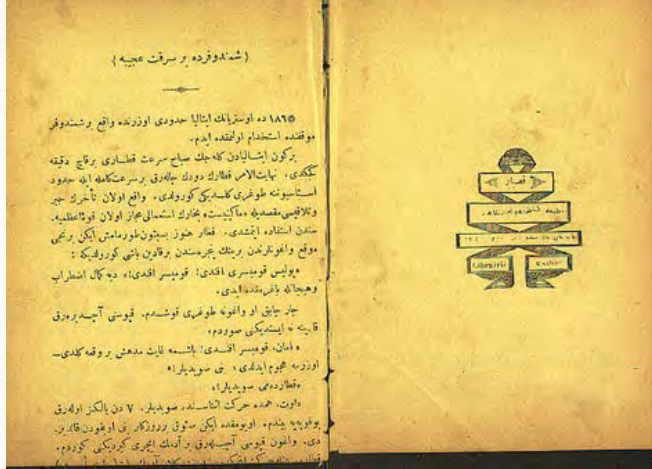
Daha politik ve çağdaş damar **It Was Just an Accident** ve **The Secret Agent** gibi yapımlarda belirginleşirken, epik ve büyük stüdyo sinemasının temsilcileri **Wicked** ile **Avatar: Fire and Ash** oluyor. Akademînin teknik dallarla ana kategoriler arasında köprü kurma eğilimi düşünüldüğünde bu iki filmin listede yer alması şaşırtıcı değil. Jafar Panahi, yakın zamanda ülkesinden yine ceza aldı ve Akademî onu bağrına basıp sahip çıkacaktır. Film, uluslararası kategoride de iddialı. Rakiplerinden biri de **The Secret Agent**. Wagner Moura da pastadan pay alabilmek için adaylıkların açıklanacağı 22 Ocak tarihini bekliyor. Moura, filmde askerî diktanın peşini bırakmadığı rejim muhalifi Marcelo'ya hayat veriyor. Listenin daha şiirsel ve içe dönük tarafını **Sentimental Value** ve **Train Dreams** temsil ediyor; doğa, hafıza ve kayıp temaları üzerinden ilerleyen bu filmler "sessiz favori" olma potansiyeline sahip. **Sentimental Value** filminden dört oyuncu birden Oscar adaylığı kazanabilir. Kaldı ki yönetmen, senaryo gibi sağlam kategorilerde de güçlü durumda. **Train Dreams** ise Netflix'e bir prestij kazandırabilir. Bilimkurgu ve alegori hattında **Bugonia** var. Tür sinemasını arthouse bir çerçevede yeniden tanımlamaya aday. Emma Stone bir adaylık daha alabilir.

Dosya konumuz olan suç türüne tam anlamıyla hâkim olan hikâyeler ise **One Battle After Another**, **Weapons** ve **No Other Choice** olarak göze çarpıyor. Bu filmler suç temasını yalnızca olay örgüsü üzerinden değil; sistem, şiddet ve bireysel sorumluluk gibi katmanlarla ele alıyor. Akademînin son dönemde "ahlaki gri alanlara" daha açık hale gelmesi, bu yapımların En İyi Film yarışında eskisine kıyasla daha güçlü durmasını sağlıyor. **One Battle After Another** zaten yılın en güçlü filmi. 10 adaylık ya da daha fazlası da gelebilir. Suçun yıllara dayanan izlerini de peliküle aktarmakta son derece başarılı. **Weapons**, suç korku ve kesişen hayatlar ekseninde inceliyor. **No Other Choice**, kapitalizm ve teknolojinin iş gücünü azalttığı bir dünyada tutunmaya çalışan bir adamın ailesi için bir seri katile dönüşmesi sürecini anlatıyor. Usta Chan Wook Park yine formda.

Son olarak **Sirat**, daha deneysel ve kültürel bir anlatı sunarak listenin en sürprizli ama en özgün adaylarından biri olarak öne çıkıyor. Tüm bu tablo, yılın zayıf olarak etiketlenmesine rağmen Oscar yarışının yine de estetik, politik ve türsel açıdan zengin bir tartışma alanı sunduğunu gösteriyor.

OSMANLICA BİR POLİSİYE ÇEVİRİSİ: ŞİMENDİFERDE BİR SİRKAT-İ ACİBE

-2-



Eserin İlk Sayfası

Telâş ve heyecânım pek becâ idi (çoktu); V'ye gidişimden üç gün sonra sabâh sūrat katârı buraya varınca kondüktör gelerek ikinci sınıf kupalarından birinde baygın bir kadın bulunduğunu haber verdi.

"Nerden biliyorsun?"

"Katârın buraya muvâsalatından biraz akdem (önce) vâgonları muâyene (kontrol) ettim."

"Kadın uyumuş olmasın?"

Kondüktör omuzlarını salladı. "Belki – fakat zannetmem."

Bu esnâda kondüktör vâgonun kapısını açmıştı. Gâyret müzeyyen (süslü) elbise [8] giyinmiş bir kadın gözleri kapalı olarak bir köşeye yığılmıştı. Kupanın içi kloroform râyiha-i şedidesiyle (yoğun kokusuyla) mâlâmâl (dopdolu) olduğundan yine bir sirkat (hırsızlık) vukû bulduğuna (yaşadığına) şüphem kalmadı.

Su ve sirke getirterek kadının yüzüne serptim. Biraz nefes aldıktan sonra gözünü açtı.

Kadın: "İşte hırsız budur – tutunuz!" diyerek ellerini kondüktöre doğru uzattı. Kondüktör kemâl-i havf u haşyetle (büyük bir korku ve ürküntüyle) bir iki hatve (adım) geri gitti. Ben merkûmun elini tutmuştum. "Hırsız bu mudur?" diye suâl edişim üzerine kadın: "Hayır, hayır – öbürüsüdür. Uzun pârdesülû, büyük sakallı herîf – kondüktör ise kupaya yalnızca râkip olmamağı (binmemeyi) bana ihtâr etti (uyardı)," cevâbını verdi.

Bunun üzerine kondüktör şu mülâhazayı serd etti:

"İdâreden aldığım emre imtisâlen (bağlı olarak) vazîfemi îfâ ettimse de (yaptımsa da) kadın yalnızca binmek husûsunda ayak bastı."

Kadına: "Sizi soydular mı?" diye sordum.

"Evet, evet – fakat beni serîen nöbet mahalline götürmenizi ricâ ederim; size söyleyecek mühim sözlerim vardır komîser efendi!"

Taharriyât ve tahkîkât-ı lâzimenin (gerekli aramanın ve soruşturmanın) icrâsını bir polîse emrettim; kadınla kalem odasına gittim.

Kapıyı kapar kapamaz kadın kemâl-i teessürle (büyük bir üzüntüyle) bana dedi ki:

"Aman komîser efendi! Hırsız bulunuz; vâllâ mahv u berbâd oldum."

"Sizden çalınan meblağ o kadar cesîm (çok) ve küllî (yükli) midir?"

"Evet, telâfisi gayr-ı kâbildir (mümkün değildir) – sît (ün) ve şöretim!"

[9] "Sît ve şöretinizi mi?" Kadına taaccüp (şaşıracak) ve hayretle baktım. Bîçârenin kuvvâ-yı zihniyesine (zihinsel dengesine) hâlel mi târî olmuş (gelmiş)?

"Ben Adelina Fontara'yım. Anlayabildiniz mi?"

"Fakat şurasını anlayamıyorum."

"İsmim ne demek olduğunu mu? Evet, ecnebî olduğunuz için Adelina Fontara'nın İtalyâ polîs heyeti arasındaki nâm ve şöretini İtalyâ'da emsâli bulunmadığını bilemezsiniz!"

"Mademoiselle! Demek oluyor ki katâra lamer (takma adla) bindiniz?"

"Evet! V polîs komîserinin emr-i mahsûsuyla (özel emriyle) yalnız başıma seyâhat edeceğim. Bulduğum kupanın yanındaki kupada da iki polîs neferi bulunmakta idi ki işâret-i mukarrereyi (kararlaştırılan işareti) itâ ettiğim (verdiğim) ânce cânîyi yakalayacaklar idi."

"İşâret vermediniz mi?"

"İşâret vermeğe imkân bulamadım ki! Hırsız vâgona girince ağzıma bir ıslama mendil tıkadı; bir iki kere nefesi alır almaz kuvvâ-yı aklıyemi (akıl gücümü) gâip ettim (kaybettim). Şimdiye kadar böyle bir muvaffakiyetsizliğe (başarısızlığa) tesâdüf etmemiştim."

"Hakîkat-i hâlde (gerçekte) sizi soydular mı?"

"Şüphe yok! Sârikin nazar-ı dikkatini celp için (çekmek için) mahsûsen süslenmiş idim. Hırsız ise gâip oldu. Benim cevâhir (mücevherlerim) ve nukûdum (nakit paralarım) gitti." Kadın kîsesini (kesesini) çıkardı. "İşte, bir sentim bile bırakmamış. Bu pek güç bir şey!" Pâra cüzdânından bir kâğıt pârçası çıktı. Bunun üzerine kurşun kalemikle şu sözler yazılmıştı: "Komîser efendi, pek çok **[10]** selâm ederim. Beni hâtırdan çıkarmasın. Şahs-ı meçhûl." Bu ise pek büyük bir şeydir. Hırsız yakayı ele vermemekle iktifâ etmeyip (yetinmeyip) kendini takip edenleri istihzâya (alaya) kadar ilerlemişti.

Mademoiselle Adelina Fontara'nın memûriyeti avdet (geri dönme) masârifini (masraflarını) ana (ona) itâ etmekliğimle (ödetmemle) hitâm (son) buldu. Mûmâ ileyhânın (bahsi geçen şahsın) bu adem-i muvaffakiyeti (başarısızlığı) kadınların hüsn-i hizmete (düzgün hizmette bulunmaya) adem-i kâbiliyeti (beceriksizliği) hakkındaki fikir ve itikâdımı teyîd etti.

Hırsız ahz ve girift (yakalamak) için bende bir ârzû, şiddetli bir merâk ve hâhiş (istek) hâsıl oldu. Adelina Fontara sârikin hatt-ı desti (el yazısı) olan tezkereyi bana vermiş idiyse de harflerinin bazısı şimendüferin sûrat-i hareketi (hareket hızı) münâsebetiyle pek bozuk ve bazıları ise noksân olduğundan sâriki bulmağa kâfi değildi. Yalnız tezkireyi yazmakta istimâl edilen (kullanılan) kurşun kalemin pek sert olduğu anlaşılabilmekte idi. Katâr memûrünün (memurlarının) beherinde (her birinde) bir kurşun kalem bulunur ki esnâ-yı hizmette (görev sırasında) bunları kullanırlar. Sirkat-i ahîreye (son hırsızlığa) dâir tertîp ettiğim râporun memûrîn-i merkûme (bahsi geçen memurlara) tarafından kendi kurşun kalemleriyle imzâ edilmesini talep ettim. Başkondüktör ile eşyâ vâgonu kondüktörü ve katâr muâyenecisi bilâ-tevakkuf (beklemeksizin) matlûbumu (isteğimi) esâf ettiler (yerine getirdiler). Kondüktöre gelince kurşun kaleminin o gün düştüğünü söyledi; bir şüphe hâsıl etmemesi için kendi kurşun kalemimi verdim; Françesko Ferni diye vaz-ı imzâ eyledi (imzasını attı). Herife dikkatle baktım; güçlü kuvvetli, orta boylu, takriben 25 yaşında, kara bıyıklı bir genç idi. Sîmâsının birçok aksâmı sârikin tarîf ve tavsîf edilen (vasfedilen) alâim-i vecîhesine (çehresinin itasvirlerine) müşâbih olup (benzeyip) tenâkuzu (tutarsızlığı) mûcip olacak (gerektirecek) ahvâl ve alâmât (alametler) ise pek mefkûd (yok) idi: **[11]** sakal sâhte olabilir; uzun pârdesünün yalnız sirkat zamânına muvakkaten (vakitlice) telebbüsü (giyilmesi) o kadar baîdül-ihimâl (uzak ihtimal) değildir. Koyu renkli gözlük ise alâim-i vechiyenin tanılmasını tasîbe (zorlaştırmaya) mahsûstur.

Pekalâ daha bu elbise ve eşyâ ile emvâl (mallar) ve nukûd-ı mesrûke (çalıntı paralar) nerededir? Polis ve gümrük memûrünün katârı taharrîleri zamânında bunlardan hiçbir eser zuhûr etmedi (ortaya çıkmadı). Şüpheli dâir (gerektirecek) bir şey çıkmalı değil midir? İşte şu muammâların halli (çözümü) îcâp ediyordu.

Hemen o akşâm Vye gittim. Geceyi orada geçirerek sabâh sâat 4'te hareket eden sûrat katârının - ahvâl-i gayr-ı müterakkibede (beklenmeyen durumlar) eşyâ yüklenmeğe mahsûs - vâgonuna râkip oldum (bindim). Mevsim ilkbahâr olduğundan o sâatte havâ henüz karanlık idi. Katârdaki ziyâların (ışıkların) izâe ettiği (aydınlattığı) yerleri gözümünden gâip etmedim. Katâr hudûda takarrüp ederek (yaklaşarak) usûlü vechle hareketini ağırlaştıncaya kadar dâir-i şüphe (şüphe etmeyi gerektirecek) hiçbir şey görmedim. Şuralarda bir adamın katâra atlamasını muhtemel addettiğimden etrâfıma iyice dikkat ettim. Bu esnâda yolun bir tarafından bir kibrît ziyâsı görüldü. Bu ziyânın müddet-i devâmı (devam ettiği süre) pek az olmağa berâber otlar arasında bir adam bulunduğunu ve birinci yolcu vâgonundan bir şey atıldığını gördüm. Sâriki ahz u girift için elime bir serrrişte (ipucu) geçmiş oldu. Fakat bunun-çün teennî (düşünüp taşınmak) ve basîret lâzım idi.

Bundan sonraki ilk katârla tekrâr Vye avdet ederek polis komîserine cinâyetin İtalyâ arâzîsi üzerinde vukûuna şüphem kalmadığını ve katârda iken meşhûdum olan (şahit olduğum) ahvâlî bertafsîl (ayrıntılı olarak) anlattım; maiyetime (yanıma) **[12]** İtalyalı polis memûru vererek sârikin derdest edilmesine (ele geçmesine) çalışmak lüzûmünü beyân ettim. Polis komîseri bundan ewelki muvaffakiyetsizliğini bana unutturmak maksadıyla hakkımda iltifât ibrâz etti (gösterdi); maiyetime bir polis memûruyla iki polis neferi verdi. Memûr ile biraz müzâkere edince mûmâ ileyhin gâyet zekî ve kâr-âzmûde (mesleki tecrübesi olan) bir polis idüğünü derk (anladım) ve teferrûs (idrak) ettim. Bunun üzerine artık sâriki ahz u girift için zihnen hâzırladığım tedâbiri (tedbirleri) bilâ-tereddüd (tereddütsüz) ana anlattım. Reyimi (görüşümü) tasvîp etti. Geceleyin hareket eden eşyâ-yı ticâriye (ticari mal) katârıyla hudûda gittik. Hudûd istâsyonundan bir ewelki istâsyonda katârdan çıkarak vaktiyle şüpheli dâir olan (çeken) meşhûdâtımın (şahit olduklarımın) mahall-i vukûuna (gerçekleştiği yere) giderek otlar arasına gizlendik. Sabâh sûrat katârının vürûdünden takriben yarım sâat akdem uzaktan bir adam görüldü. Bu adam kemâl-i hazm (büyük bir basiretle) u ihtiyâtle hareket etmekte, bazen de yüz üstü yatarak sürüklene sürüklene yürümekte idi. Nihâyet şimendüfer plâtförmünün yanına varınca otlar arasına ihtifâ etti (gizlendi). Cümlemiz bunu gördükse de yerimizden kımıldanmadık. Şimendüferin takarrübünü îmâ eden gürültüyü tehâlûkle (istekle) beklemekte idik. Nihâyet lokomotifin önündeki fenârlar görüldü.

Katâr mahall-i mahûda (bilinen yere) varınca herîf bir kibrît yaktı; katârdan da bir şey atıldı.

Herîf bohçayı kapınca - yanımdaki İtalyalı polis memûrunun bir işâreti üzerine İtalyalı polis neferleri tarafından yakalandı.

"Tutuldum!" diye bağırdıysa da katâr pek uzaklaşmıştı.

İtalyalı memûr bokçayı (bohçayı) açtı. Muhteviyâtı (içindekileri) – hafif bir [13] kumâştan masnû (dikilmiş) uzun bir pâdesü ile eğreti siyâh bir sakal ve koyu renkli bir gözlükle sarı bir mâyii hâvî ufak bir şîşeden ibâret idi. Artık bu sırrın miftâhını (anahtarını) elde ettik demektir!

Yolun bir kenârına çekilerek merkûmun ifâdesini zaptettik. Suâlleri ben îrâd ediyordum (yöneltiyordum):

“İsmin nedir?”

“Fernando Ferni.”

“Şimendüfer idâresinde müstahdem (görevli) Françesko Ferni’ye kurbiyetin (yakınlığın, akrabalığın) var mıdır? Zâten sîmâca müşâbehediniz âşikârdır al!”

“Evet, efendim amûcazâdemdir (amcam oğludur).”

“Kaç yaşındasın?”

“On sekiz yaşındayım.”

“Nerelisin?”

“Buraya bir sâat mesâfede vâki C karyeliyim.”

“Şimendüferde birkaç keredir sirkat vukû buluyor. Bu bohçadaki eşyanın da sârikin melbûsâtı (kıyafetleri), sîmâsını tebdîl (değiştirme) vesâiti (vasıataları), soyacağı adamları bayılmakta kullandığı eczâ olduğunu da pekâlâ biliyoruz; çünkü hepsini bize tarîf ettiler. Artık cânînin sen olduğuna şüphemiz kalmadı. Evini bize göster?”

Fernando Ferni’nin evini aradığımızda eşyâ-yı mesrûkanın (çalınan eşyaların) kısm-ı azamını (büyük kısmını) bulduk. Burada da merkûma şu suâlleri îrâd ettim:

“İşte bu eşyâ artık bütün şüphelerimizi izâle etti (ortadan kaldırdı); hattâ her [14] birinin ashâbını (arkadaşlarını) da tanırız. Kabâhatini ikrârdan (itiraf etmekten) mâadâsinca (başkaca) bir tarîk-i necât (kurtuluş yolu) bulamaz. Hakikat-i hâli hikâye et?”

“Amûcazâdem Françesko Ferni bir gün buraya geldi. Şimendüferde bazı kadınların gâyet müzeyyen elbise giyinmiş olduğu hâlde yalnızca kupaya oturduklarını ve bu sâyede büyük bir servet edinmek mümkün idüğünü söyledikten sonra 10000 lîra (lîra takrîben bir frânk kıymetinde İtalyâ akçesidir) cem eder etmez (toplar toplamaz) beni kendisiyle (Buenos Aires’e) götüreceğini vaad etti. Bu eşyâ bokçasını verdi. Bulunduğu katâr gece Avusturyâ’dan İtalyâ’ya eşyâ-yı ticâriye nakleder. Ben o zamân bu akçeyi kendine atarım. Sabâhleyin İtalyâ’dan Avusturyâ’ya avdetinde bohça eşyâ-yı mesrûkayı bana atar; ben de burada saklarım. Benim bildiğim bu kadardır.”

Françesko Ferni istediği meblağın takrîben (yaklaşık olarak) nısfını (yarısını) cem edebilmişti.

Hudûd istâsyonumuza avdetimde Ferni ahz u girift edilmşti, tevkîfi (tutuklanması) için telgrâfla emir vermiştim. Merkûm sirkati inkâra savaştıysa da medâr-ı ithâm (suçlama) olarak elimizde bulunan eşyâ anı (onu) ikrâr-ı cinâyete (cinayeti itiraf etmeye) mecbûr etti. İtalyâ hükûmetine teslim olundukta on sene müddetle kürek cezâsıyla mahkûm edildi. Ferni’nin tevkîfinden birkaç gün sonra Mademoiselle Adelina Fontara’dan bir mektûp aldım. Kadın baygınlığından kalkınca Ferni’yi göstererek: “İşte hırsız budur! [15] Tutunuz!” dediğini tasdik etmeğimi ricâ ediyordu. Kadının matlûbunu esâf eyledim.

Bu vukûat “Şimendüferde Bir Sirkat-i Acîbe” unvânıyla mûmâ ileyhânın sergüzeştini (başından geçenleri) zabıt-nâmesinde mevki-i mühim (önemli yer) işgâl etmekte ve muvaffakiyâtının en parlağını teşkil eylemektedir (oluşturmaktadır). Ben de merâktan kurtulmak râhatına nâil oldum (ulaştım).

SON





Adaletin tarihi, yalnızca yasaların gelişimiyle açıklanamaz; o aynı zamanda bilginin nasıl üretildiğiyle ilgilidir. Hukuk, tarih boyunca belirli bir dünya görüşünün taşıyıcısı olmuştur. Modern devlet, hukuku evrensel ve tarafsız bir sistem olarak sunarken, bu tarafsızlık iddiası çoğu zaman tek bir öznenin (Batılı, erkek, egemen sınıfa ait öznenin) deneyimini merkeze alır. Böylece hukuk, eşitlik iddiasını korurken bile, güç ilişkilerinin üzerini örten bir söyleme dönüşür.

Sömürgecilik, yalnızca coğrafi bir işgal değil, hukukun da yeniden tanımlanmasıdır. Kim korunacak, kimin sesi duyulacak, hangi suç görünür kılınacak? Yerli toplulukların hukuk sistemlerinin dışlanması, modern adalet anlayışının sınırlarını açığa çıkarır. Bu dışlanma yalnızca hukuki bir tercih değil, aynı zamanda bilgiye ve temsile dair bir tahakkümdür. Kim konuşabilir, kim tanıklık edebilir, kim tarihe yazılabilir?

Edebiyat, bu sessizleştirilmiş alanın karşı sesi olur. Suç ve adaletin nasıl anlatıldığı, hangi hayatların değerli sayıldığı, kimin susmaya zorlandığı, romanın yapısında görünür hale gelir. Klasik Amerikan kara romanı, yozlaşmış sistemin ortasında kendi ahlaki pusulasını izleyen beyaz erkek dedektifi kahramanlaştırır. Bu figür, adaleti ararken bile hâkim öznenin merkeziliğini yeniden üretir.

Yerli kara roman ise bu çerçeveyi tersine çevirir. Burada adalet, bireysel kahramanlık değil; hafıza, dayanışma ve kolektif etik üzerine kurulur. Suç, tek bir kişinin iradesiyle değil, sömürge tarihinin devam eden gölgesiyle açıklanır. Adalet arayışı, devlet kurumlarının dışında ve çoğu zaman onlara rağmen gerçekleşir.

Bu çalışma, yerli kara romanın adalet anlayışını hem klasik Amerikan polisiyesiyle hem de modern hukuk ideolojisiyle karşılaştırarak inceler. Yerli hukuku tarihsel bir kalıntı değil, yaşayan bir topluluk bilgisi olarak ele alır; adaleti ise yalnızca bir yargı süreci değil, bir hatırlama biçimi olarak düşünür. Böylece edebiyat, suçun değil, adaletin yeniden kurulduğu bir alan hâline gelir.

Kolonyal Hukuk ve Epistemik Tahakküm

Modern devlet hukuku, kendisini soyut, evrensel ve tarafsız bir düzen olarak sunar; ancak bu düzen, sömürgecilik bağlamında hiçbir zaman tarafsız olmamıştır. Sömürgecilik yalnızca topraklara el koymak değil, hukukun tanımını ve işleyişini yeniden belirlemek anlamına gelir. Kolonyal hukuk, kimi koruyacağını, kimin sesinin hukuken duyulacağını, hangi yaşamların “hak öznesi” olarak kabul edileceğini belirleyen bir bilgi rejimidir. Bu nedenle hukuk, yalnızca adaleti düzenleyen bir aygıt değil, aynı zamanda bir epistemik filtreleme mekanizmasıdır: kim insan sayılır, kim suçlu olarak tanımlanır, kim tanıklık edebilir?

Kolonyal düzen, yerli toplulukları iki kez siler; birincisi topraktan, ikincisi ise hukuki görünürlükten. Bu yüzden sömürgeci bir adalet fikri, hukukun kurumsal biçiminden önce, hukukun hangi bilgi rejimi üzerine kurulduğunu sorgulamayı gerektirir. Yerli toplulukların adalet kodlarının dışlanması, modern hukukun evrensellik iddiasındaki çatlağı görünür kılar. Hukuk, adaletin değil, iktidarın diline sahiptir. Indigenous noir, kolonyal hukukun kör noktalarını suç anlatısı içinde açığa çıkararak adaleti devletin değil, hafızanın ve topluluğun eksenine taşır.

Yerli Hukuk Sistemleri - İlişki Temelli Adalet

Yerli hukuk, Batı modernizminin merkezî kategoriye dönüştürdüğü birey kavramına dayanmaz; aksine insanı, toprağı, ataları ve ruhani varlıkları birbirine bağlayan ilişkisel bir varlık anlayışına sahiptir. Bu dünyada suç, bireysel bir ihlal değil, topluluğun, hatta kozmik düzenin yaralanmasıdır. Bu nedenle adalet failin cezalandırılmasıyla değil, ilişkilerin onarılmasıyla ilgilidir. Yerli hukuk sistemleri üç ilkeye dayanır:

- (1) *Topluluk bütünlüğü: Bir kişinin eylemi yalnız o kişiye ait değildir; topluluğun bütününde bir iz bırakır.*
- (2) *Onarımın önceliği: Amaç suçlunun acı çekmesi değil, topluluğun ve failin yeniden bütünleşmesidir.*
- (3) *Denge ve süreklilik: Adalet, dünyevi bir karar değil; kozmik bir uyumun yeniden kurulmasıdır.*

Bu model, modern hukukun cezalandırıcı mantığından radikal biçimde ayrılır. Yerli kara romanda suç, yalnızca cinayet ya da yasa ihlali değil; sömürge düzeninin yarattığı kültürel kırılmaların, hafıza kayıplarının ve ruhani kopuşların dışı vurumudur.

Hafıza, Tanıklık ve Anlatı

Yerli adalet anlayışının en belirgin boyutu, onun sözlü, ritüel ve kolektif bir hafıza sistemi üzerine kurulmasıdır. Modern hukuk tanıklığı bireysel bir ifade olarak değerlendirirken, yerli topluluklarda tanıklık hem ritüel hem de bir hafıza eylemidir. Sessizlik bile bir tanıklık biçimidir; söylenmeyen, anlatılmayan, gömülü kalan her şey topluluğun etik yükünün bir parçasıdır.

Yerli anlatı geleneklerinde adaletin işleyişi üç unsurla iç içedir, hikâye anlatımı (storywork), ritüel ve sessizlik. Hikâye anlatımı yalnızca bilgi aktarmak değil, topluluğun hafızasını yeniden kurmaktır. Sessizlik, susmak değil; yas, düşünme ve tanıklık etme biçimidir. Ritüeller ise adaletin yalnızca dünyevi değil, ruhani boyutta da onarılabileceğini kabul eden bir eylemdir. Indigenous noir'ın gücü, bu hafıza estetiğini suç anlatısının merkezine yerleştirmesinden gelmektedir..

Suç, yalnızca çözülmesi gereken bir olay değil; anlatılması gereken bir tarih, açığa çıkarılması gereken bir sessizlik, iyileştirilmesi gereken bir travmadır. Bu nedenle yerli kara romanda dedektif figürü hafıza taşıyıcı bir rol üstlenir. Adalet, hatırlamanın bir biçimine dönüşür.

Kara Romanın Gölgesi – Beyaz Adaletin Krizi

Amerikan kara romanı, modern dünyanın en belirgin adalet efsanelerinden birini yaratmıştır. Raymond Chandler'ın Marlowe'u ya da Dashiell Hammett'in Sam Spade'i, yozlaşmış bir toplumun içinde kendi vicdanına sığınan yalnız figürlerdir. Bu karakterler, yasaya değil, kişisel doğrularına inanırlar. Onların adaleti, düzenin çöküşüne karşı bireysel bir direniştir. Ancak bu direnişin öznesi, her zaman aynı toplumsal merkeze aittir; beyaz, erkek ve ayrıcalıklı.

Bu figür, sistemi eleştirirken bile onun sınırlarını yeniden çizer. Kara romanın adaleti bireyin yalnız kahramanlığında somutlaşır; adaletin toplumsal boyutu görünmez kalır. Suç çoğu zaman bireysel bir sapma olarak ele alınır; oysa asıl suç sistemdedir. Böylece tür, hem toplumsal eleştiriyi içerir hem de o eleştiriyi etkisiz kılan bir anlatı düzeni kurar.

Amerikan polisiyesinin altın çağında ırk, sınıf ve cinsiyet meseleleri geri plana itilmiştir. Kadınlar, göçmenler, siyahlar ve yerli halklar genellikle dekoratif figürler ya da ötekinin temsilleri olarak var olurlar. Dedektifin dünyası bu sessizliklerin üzerine kuruludur. Adalet, toplumsal bir uzlaşma değil, bireysel bir kararlılık meselesi hâline gelir.

Yerli halklar açısından bu aksak bir yaşam deneyimidir. Amerikan hukuk sistemi yüzyıllar boyunca onların adalet arayışlarını tanınamış, çoğu zaman kendi suçlarını hukuk adına meşrulaştırmıştır. Bu yüzden yerli yazarların kara romana yönelmesi edebî bir tür seçimi değil, politik bir jesttir. Indigenous noir, beyaz adaletin dilinden değil, yerli hafızanın içinden konuşan bir kara romanı kurar.

Bu yeni kara roman, klasik türün yapısını tersine çevirir. Dedektif artık yalnız bir kahraman değil; topluluğun acısını taşıyan bir tanıktır. Suç bireysel kötülük değil, sömürge düzeninin tarihsel sonucudur. Yasayı temsil eden kurumlar çökmüştür; çünkü yasa yerli halkın varlığını baştan reddetmiştir. Bu nedenle adalet devletin mekanizmalarında değil, topluluğun dayanışmasında aranır.

Kara romanın karanlık estetiği yerli edebiyatta başka bir biçim alır. Neon ışıkları yerini sessiz topraklara, şehir köşeleri mezarlıklara, suçun izleri ritüellere bırakır. Şiddet bireysel arzuların değil, tarih ile hafıza arasındaki gerilimin dışavurumudur. Bu nedenle kara romanın nihilizmi yerli edebiyatta bir etik manzaraya dönüşür. Adalet, suçlunun değil, tarihin hesabıdır.

Yerli Adaletin Temelleri – Kabile Hukuku, Toprak Etiği ve Kolonyal Boşluk

Amerikan hukuk sistemi, bireyi merkeze alan modern bir yapıya sahiptir. Fakat bu eşitlik iddiası tarihsel olarak belirli bir toplumsal düzeni meşrulaştırmıştır. Kızılderili toplulukları için yasa çoğu zaman dışlayıcı ve sessizleştirici bir mekanizma olarak işlemiştir.

Yerli hukuk sistemleri adaleti çok daha geniş bir düzlemde kavrar. Adalet yalnızca insanlar arasındaki ilişkileri değil, insanın toprakla, atalarla ve ruhlarla kurduğu bağı da kapsar. Suç kişisel bir ihlal değil, kozmik bir dengenin bozulmasıdır. Bu yüzden ceza değil, onarım esastır.

Bu anlayış modern hukukun rasyonel soyutlamasına karşı ilişkisel bir adalet kavrayışı sunar. Topluluk bir bütündür; bireyin suçu bütünün yarasıdır. Suçu anlamak, onu bağlamına yerleştirmek, failin ve topluluğun birlikte onarılması adaletin birer parçasıdır.

Sömürge tarihi boyunca bu adalet biçimi görmezden gelinmiş, bastırılmıştır. Özellikle yerli kadınlara yönelik suçlarda federal hukuk ile kabile hukukunun yetki çatışması fiili bir cezasızlık alanı yaratmıştır. Bu, yerli kara romanın en güçlü temalarından biridir: adaletin yokluğunun kendisi suçun en ağır biçimidir. Hukukun sustuğu yerde edebiyat konuşur.

Yerli anlatılarda adalet ritüeller ve sözlü kültürle iç içedir. Bir hikâye anlatmak, bir tanıklık sunmak ya da sessiz kalmak bir tür hüküm niteliği taşır. Adalet yasalarla değil, anlatılarla inşa edilir. Indigenous noir yalnızca bir tür yeniliği değil, adaletin anlatı yoluyla yeniden icadını temsil eder.

Bu dünyada dedektif modern aklın rasyonel temsilcisi olmaktan çıkar. Bilginin taşıyıcısı artık yalnız bir adam değil, topluluğun ortak belleğidir. Kadınların, yaşlıların, doğanın ve hayvanların sesi bu belleğe dahildir. Adalet güçlülerin değil, hatırlayanların hakkıdır.

Indigenous Noir – Kara Romanın Sömürgeleştirilmesi

Yerli kara roman polisiyei sadece suçun değil, bir tarihsel haksızlığın alanı olarak yeniden kurar. Burada suç bireyden taşar; kolonyal düzenin sürekliliğiyle birleşir. Devletin hukuku işlemiyorsa adalet nerede aranır? Yerli kara romanın kalbi bu sorudur.

David Heska Wanbli Weiden – Winter Counts
Weiden'in romanında adalet devletin bıraktığı boşlukta filizlenir. Federal hukuk kabile topraklarındaki suçları takip etmeyi reddettiğinde adalet gayriresmî kanallara kalır. Virgil Wounded Horse'un sertliği romantik bir kahramanlık değil; sistemin yokluğunun doğurduğu bir zorunluluktur. Şiddet ahlaki bir tercih değil, çaresizliğin bir sonucudur. Virgil'in adalet arayışı bireysel erkeklik mitine değil, topluluğuna duyduğu sorumluluğa dayanır. Devletin sustuğu yerde topluluk vicdanı konuşur.

Louise Erdrich – The Round House

Erdrich'in romanı adaletin yalnızca hukuki bir süreç değil, cinsiyet ve hafıza meselesi olduğunu gösterir. Yerli kadınlara yönelik şiddetin cezasız kalması hukuk ile topluluk gerçekliği arasındaki uçurumu açığa çıkarır. Annesine yönelik bir saldırının ardından adalet arayan genç anlatıcı, adaletin yasadan değil dayanışmadan doğduğunu fark eder. Hukuk işlemiyorsa adalet alternatif yollar bulur.

Stephen Graham Jones – The Only Good Indians

Jones'un anlatısında suç toplumsal olduğu kadar ruhsaldır. Kutsal bir av ritüelinin ihlali topluluk ile doğa arasındaki ilişkinin kırılmasıdır. Adalet dünyevi mahkemelerin ötesinde ritüel, hafıza ve ruhani dengeyle kurulur. Dedektif figürü ortadan kalkar; onun yerini ataların sesine kulak veren kolektif bilinç alır.

Dedektiften Topluluğa Geçiş

Bu üç yazar kara romanın merkezini dönüştürür. Bilgi bireysel sezgide değil ortak bellektedir. Dedektif otorite değil, tanıktır. Hedef suçun çözülmesi kadar topluluğun iyileşmesidir. Indigenous noir adaleti monolojik değil çok sesli bir süreç olarak kurar.

Sessiz Adalet ve Direnişin Etiği

Yerli kara roman hukukun sınırlarını gösterirken adaleti başka türlü düşünmenin yollarını açar. Devletin adalet dağıtmadığı yerde topluluk kendi yollarını bulur; bazen sessizlikle, bazen ritüelle, bazen hikâyeyi sahiplenerek. Sessizlik yenilgi değil; hayatta kalmanın, yas tutmanın ve tanıklığın dilidir.

Klasik kara romanın yalnız kahramanı yerli edebiyatta topluluğun ortak yükünü taşıyan bir figüre dönüşür. Şiddet bireyin karanlık arzularından değil, tarihsel travmanın izlerinden çıkar. Kurtuluş bireysel kahramanlıkta değil; dayanışmada ve hatırlamada yatar.

Bu tür yalnızca Amerikan edebiyatına değil adalet düşüncesine de yeni bir kapı açar. Adalet burada haklı çıkmak değil, iyileşmektir. Ceza değil onarım; hüküm değil yüzleşme; yalnızlık değil kolektif bilinçtir.

Türkçe edebiyat için de bu perspektif kıymetlidir. Biz de hâlâ hafızanın, kaybın, devletle toplum arasındaki görünmez sınırların, sessiz tanıklıkların içinden konuşuyoruz. Yerli kara roman bize şunu hatırlatır: bazen en büyük adalet, unutmaya direnmektir.

Bazı suçlar mahkeme tutanaklarına girmez fakat hafızaya kazınır. Bazı adalet biçimleri sessizce büyür. Ve bazen en karanlık anlatılar hakikatin en parlak parçalarını ortaya çıkarır: dayanışma, direniş ve unutmaya karşı ısrar.

OKUMA LİSTESİ

1) Linda Tuhiwai Smith – Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples

Zed Books (Bloomsbury) 1999 (1. baskı), 2012 (2. baskı)
Sömürgeleştirme yöntemleri, epistemik şiddet, yerli bilgi sistemleri.

2) Vine Deloria Jr. – God Is Red: A Native View of Religion

Fulcrum Publishing 1973 (1. baskı), 2003 (30. yıl baskısı)
Yerli kozmoloji, toprak ontolojisi, ilişkisel varlık ve etik.

3) Leroy Little Bear (ed.) – Reclaiming Indigenous Voice and Vision

UBC Press, 2000 Yerli ontolojisi, epistemoloji, kolektif bilgi sistemleri.

4) Patrick Wolfe – Settler Colonialism and the Transformation of Anthropology

Cassell, 1999 Yerleşimci sömürgeciliğin yapısal mantığı; kolonyal hukuk ve ırksallaştırma.

5) Jo-ann Archibald – Indigenous Storywork: Educating the Heart, Mind, Body, and Spirit

UBC Press, 2008 Yerli hikâye anlatım metodolojisi; pedagojik ve ritüel epistemoloji.

6) Robert A. Williams Jr. – The American Indian in Western Legal Thought: The Discourses of Conquest

Oxford University Press, 1990, Kolonyal hukukun tarihsel gelişimi; "keşif doktrini" ve hukuki dışlanma.

7) John Borrows – Recovering Canada: The Resurgence of Indigenous Law

University of Toronto Press, 2002 Yerli hukuk sistemlerinin çağdaş hukuktaki yeri; ilişkisel adalet ve restoratif yöntemler.

8) Audra Simpson – Mohawk Interruptus: Political Life Across the Borders of Settler States

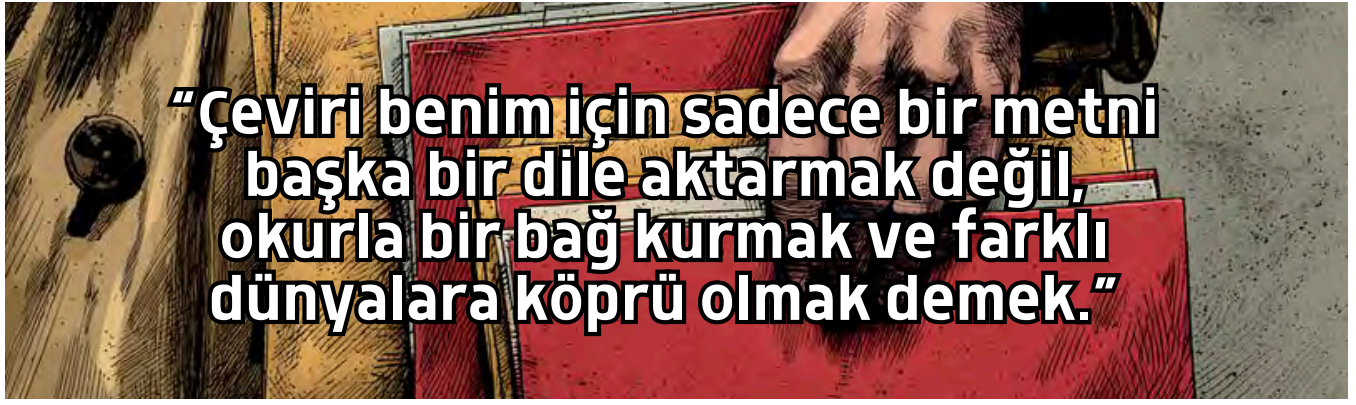
Duke University Press, 2014 Egemenlik, tanınma siyaseti, yerli özne konumları, devlet şiddeti.

9) Glen Coulthard – Red Skin, White Masks: Rejecting the Colonial Politics of Recognition

University of Minnesota Press, 2014 Kolonyal tanınma politikaları eleştirisi; Frantz Fanon'un yerli siyasetine uyarlanması.

10) Leanne Betasamosake Simpson – As We Have Always Done: Indigenous Freedom Through Radical Resistance

University of Minnesota Press, 2017 Yerli özgürlük anlayışı, radikal dayanışma, yerli yaşam pratikleri ve epistemik direnç.



Geçtiğimiz aylarda raflarda yerini alan bir kitap dikkatli gözlerden kaçmamıştır! "Cinayeti Çözebilir misin?" hikâyesinin gidişatına okuyucunun karar verdiği, bu yönüyle de interaktif sayılabilecek bir kitap. Yazarı da oldukça donanımlı bir isim! İşte böyle bir kitabı da çevirmeniyle konuşmasak olmazdı...

Çağla Deniz Bülbül ile, bu kitaptan başlayıp çevirmenlik mesleğine uzanan bir sohbet gerçekleştirdik.

Alper Kaya: Merhaba! Kitaplar söz konusu olduğunda henüz çiçeği burnunda bir çevirmensiniz, ilk çeviriniz "Cinayeti Çözebilir misin?" geçtiğimiz aylarda raflardaki yerini aldı. Öncelikle sizi tanıyalım mı?

Çağla Deniz Bülbül: Merhaba! Öncelikle derginizde bana yer verdiğiniz için teşekkür ederim. Ben Çağla Deniz Bülbül. Edebiyatla ilişkim, babamın bana sevdiği şiirleri ezberletmesiyle başladı diyebilirim. Daha sonra kendimi, büyük bir hevesle okuduğum Yeditepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde buldum; galiba hayatımın en güzel dört yılını orada geçirdim, bir dört yıl daha olsa seve seve okurdum. Şu anda Almanya'da İngiliz Kültürü ve Edebiyatı üzerine yüksek lisans yapıyorum. Edebiyatın beni en çok etkileyen yönü, insanlar arasında çizilen sınırları yerle bir etmesi ve farklı kültürlerden okurların bir eseri benzer duygularla okuyabilmesi. Bu noktada, Türk okurlarla eserler arasında bir köprü kurabilmek benim için büyük bir mutluluk.



Alper Kaya: "Cinayeti Çözebilir misin?" yurt dışında oldukça rağbet gören bir kitap çünkü yazarı Anthony Johnston özellikle Daredevil ve Wasteland gibi popüler işlerle de tanınan, video oyunları da yazan çok yönlü biri. Hatta Atomic Blonde ismiyle filme uyarlanan The Coldest City isimli bir çizgi romanı da var. Sanıyorum ki ilk çeviri olarak sanki biraz şanslısınız çünkü hem farklı bir teknikte yazılmış hem de akıcı bir üsluba sahip yazarın kaleminden çıkmış bir kitapla başladınız. İlk okuduğunuzda, özellikle yazarın tarzı konusunda ne düşünmüştünüz?

Çağla Deniz Bülbül: Sanırım en büyük şansım, Anthony Johnston'ın kalemine yabancı bir yazar olmamasıydı. The Coldest City'yi severek okuyup, filminin vizyona girdiğinde de izlemeye gitmiştim. Metin, sade ama sıkıcı olmayan bir dille hem okuru yönlendiriyor hem de hikâyeyi anlatıyor. İlk okuduğumda bu denge beni özellikle heyecanlandırmıştı; çünkü bir cinayeti kurgulamak, karakterleri oluşturmak ve aynı zamanda okuyucuyu hikâyesinin içine dahil eden interaktif bir yapı kurmak bir yazar için kolay değil. Anthony Johnston ise bunu çok başarılı şekilde yapmış; romanın yurt dışında sevilmesi de bence tesadüf değil.

Çeviri açısından bakıldığında ise bir çevirmen olarak hem metnin ritmini korumak hem de okurla kurulan doğrudan ilişkiyi Türkçe'de yeniden inşa etmem gerekiyordu. Johnston'ın tarzı, kolay okunan bir metnin arkasında oldukça ince ayarlanmış bir anlatı matematiği barındırıyor. Bu da çevirmen olarak metni yalnızca aktarmak değil, işleyiş mantığını da iyi kavramayı gerektiriyor.

Alper Kaya: *Kitap, aslında çok eskiden Macera Tüneli ismiyle dilimize kazandırılan "Choose Your Own Adventure" tarzı kitaplar gibi. Okuyucu, hikâyenin gidişatına kendi kararlarıyla yön verebiliyor ve bu da hem okuma aşkını artırmaya hem de daha ilgi çekici bir hâle getirmeye birebir! Siz daha önce bu tarz bir kitap okumuş muydunuz? Eğer okumadıysanız bu kitabı okurken neler hissettiniz?*

Çağla Deniz Bülbül: Kesinlikle öyle! Ben de ergenlik yıllarımda Heather McElhatton'ın Şahane Hatalar kitabını okuyup çok sevdiğimi hatırlıyorum; ancak sonrasında okuma alışkanlığım büyük ölçüde değişti. Bu kitabı çevirmek, bana aslında interaktif roman okumayı ne kadar özlediğimi hatırlattı. Eski bir dostla buluşmuş gibi hissettim, diyebilirim.

Alper Kaya: *Yakın bir dönemde bizi bekleyen yeni çevirileriniz var mı?*

Çağla Deniz Bülbül: Şu anda tez yazma döneminde olduğum için henüz yeni bir projem yok. Ancak sonrasında dilimize bir roman daha kazandırabilmeyi umuyorum.

Alper Kaya: *Şimdiye kadar dilimize kazandırılmış veya kazandırılmamış, fark etmeksizin, "Keşke şu kitabı ben çevirseydim!" diye düşündüğünüz eserler neler?*

Çağla Deniz Bülbül: Çok güzel ve bir o kadar da zor bir soru! Henüz Türkçeye çevrilmemiş eserler arasından örnek vermem gerekirse, Coco Mellors'un Blue Sisters romanını söyleyebilirim. Yazarın dili ve anlattığı hikâye, bir okur olarak beni çok etkilemişti. Bunun dışında, Elena Ferrante'nin Napoli Romanları serisini çevirmiş olmayı çok isterdim.

Alper Kaya: *Genel olarak, ülkemizde çevirmenlerin çalışma şartlarına dair henüz yolun çok başında olan birisi olarak belli başlı gözlemlerinizi muhakkak vardır. Çünkü insanlar genellikle yeni bir yola adım attıklarında daha gözlemci, daha dikkatli oluyorlar. Siz neler düşünüyorsunuz?*

Çağla Deniz Bülbül: Ne yazık ki herkesin deneyimi aynı olmuyor; bu noktada çalıştığınız kişiler ve yayınevi faktörü büyük önem taşıyor. Kendi çevremde de haksızlıklar yaşayan birçok çevirmen tanıyorum. Keşke yayınevleri bu konuda daha hakkaniyetli davranırsa. Kendi deneyimim açısından ise kendimi şanslı grupta görüyorum. İlk dosyam olmasına rağmen hem birlikte çalıştığım editör hem de yayınevi bana karşı son derece anlayışlı ve yol göstericiydi.

Alper Kaya: *SUÇÜSTÜ'ne vakit ayırdığınız için çok teşekkürler! Bu son soruyu bir açık kürsü gibi değerlendirelim isterim. Söylemek, eklemek istediğiniz bir şeyler varsa şimdi mikrofon tamamen sizde!*

Çağla Deniz Bülbül: Öncelikle bu röportaj için bana yer verdiğiniz için yeniden çok teşekkür ederim. Çeviri benim için sadece bir metni başka bir dile aktarmak değil, okurla bir bağ kurmak ve farklı dünyalara köprü olmak demek. Ama maalesef ki çevirmenlerin emeği genellikle görünmez, ama her çeviri aslında bir keşif, bir paylaşım ve kültürler arası bir diyalogtur. Umarım okurlar, bizim yaptığımız bu yolculuğu keyifle takip eder ve hatta buna ortak olarak hikyelerin sunduğu deneyimin tadını çıkarırlar.



Her ipucu seni katile bir adım daha yaklaştıracak! Lüks bir sağlık merkezinin sakın bahçesinde, bir adam balkondan düşmüş halde bulunur. Göğsünde bir bahçe çatalı, ağzında kırmızı bir gül. Kaza olamayacak kadar planlı, intihar olamayacak kadar acımasız. Bu kitapta dedektif sensin. Olay yerini incele, şüphelileri sorgula, ipuçlarını not et. Her seçim seni yeni bir bölüme götürecek ve hikâyenin kaderini değiştirecek. Doğru kararları verirken gerçeğe ulaşacaksın. Yanılırsan katil elini kolunu sallayarak uzaklaşacak. Bu dosyada cesaretin, zekân ve dikkatin sınanacak.

HÜSEYİN HOCA'NIN NOT DEFTERİNDEN

Halis Koç Kitapları

Aralık ayında bir hafta sonu benim için Halis Koç hafta sonu oldu. ***İzmir Ruleti*** kitabını merak ediyordum. Onunla başladım okumaya ve sonrasında duramadım. Peş peşe ***Cinayet Köy*** ve ***Sürgün Polisin Cinayet Günlüğü*** ile devam ettim. Önce gazeteci İskender Sefa, ardından Başkomiser Sinan Kartal ile tanıştım. Gayet memnun oldum.

İzmir Ruletinde bir tefeci cinayetiyle başlayan olaylar, kayıp bir baba-oğul, bolca dedikodu ve rakı masalarında yapılan sohbetlerle çok leziz bir kurgu oluşturmuş. ***Cinayet Köy***de ise başlangıçta intihar mı yoksa cinayet mi belli olmayan bir kâğıt toplayıcısının ölümü karşılıyor bizi. Ardından gelen esrarengiz kayıp bir çanta, cinli olduğu düşünülerek koca bir köy tarafından dışlanmış 15 yaşlarında, nüfus kaydı bile olmayan bir çocuk, üfürükçü bir şarlatan diye akıp giden bir kurgu. ***Sürgün Polisin Cinayet Günlüğü*** ise en çok keyif alarak okuduğum roman oldu nedense. Yazarın tüm kitaplarında gözlemlediğim ama özellikle ***Sürgün Polisin Cinayet Günlüğü*** kitabında göze çarpan çok samimi bir içten tarz, yabancılamayan, yapay olmayan bir dil özellikle çok dikkatimi çekti. Sinan Başkomiser ile bütünleşiyor sanki okur. İnce dokunuşlar ile tüm ülke gerçeklerine temas etmesi de ayrıca dikkat çekici. Okurun gözüne sokmadan ama net bir dille ne demek istediğini anlatan bir kurgu. Ben beğendim. Sizlere de öneririm.

Kilitli Odaların Esrarı

Gencoy Sümer. Kesinlikle usta bir yazar. Ama pek çok yazarın sahip olmadığı bir yetiye sahip. O da Türk polisiye edebiyatına yeni yetenekler katmak için verdiği inanılmaz bir çaba. Ben bile kendi çapında bir eleştirmen olarak biliyorum ki, bizim yazar tayfası eleştirilmekten pek hoşlanmıyor. Hemen aralarında kenetlenip, tırnak ve dişlerini bileyerek eleştirenin üzerine çullanıyorlar. Gencoy üstad tam tersine yeni yetenekleri bulup çıkarmakta, daha da önemlisi onları biz okurlara sunmakta çok başarılı. Son derlemesi ***Kilitli Odaların Esrarı*** müthiş bir kitap. Sadece çok seçkin bir derleme olmakla kalmıyor aynı zamanda, bence, Türk polisiye edebiyatında kesinlikle bir dönüm noktası ve mihenk taşı. Her biri birbirinden leziz 12 öykü ve müthiş yazarları. Okurken inanılmaz keyif aldım. Bazılarıyla şahsen yazıştığım yazarlar gerçekten bu kez kendilerini aşmışlar.

Kadın Dedektif Julia

Saygıdeğer Sergio Bonelli tarafından basılan ve Giancarlo Berardi tarafından yaratılan Julia Jay Kendall 2001 de girdi hayatımıza. Polisiye çizgi roman deyince başkası gelmez aklıma. Julia, yaratıcının en sevdiği aktris olan Audrey Hepburn den esinlendiği çok belli olan ana karakterimiz. Ama bu kadarla sınırlı değil elbette. Yardımcı karakterler de bir Hollywood resmi geçidi adeta. Vazgeçilmez yardımcısı Emily, Whoopi Goldberg, hep tartıştığı ama yavaş yavaş bir aşk filizlendiğini gördüğümüz Dedektif Alan Webb, John Malkovich, Komiser Ben Irving, John Goodman, vazgeçilmez dostu özel dedektif Leo Baxter ise tartışmasız genç Nick Nolte. Hatta kedisi Toni bile Audrey Hepburn'un Breakfast at Tiffany filmindeki kedisine çok benzer.

Her bir macera öncelikle insan duygularını önde tutan Julia için adeta yeni bir sınav. Adli Kriminoloji profesörü olan Julia zaman zaman bazı bazı çetrefilli davalarda yaşadığı şehir olan hayali Garden City (New Jersey) de savcılık tarafından danışman olarak göreve çağırılır. Teğmen Webb için önemli olan KİM sorusudur. Bu sorunun yanıtını bulduğunda işi biter Webb'in. Julia ise NEDEN sorusunun peşindedir her zaman. Failleri, kurbanları anlamaya çalışır. Neden yaptıklarının peşindedir. Zaman zaman kaçınılmaz olarak bürokrasi ve politikanın duvarlarına toslasa da genelde tatmin edici bir sonuca ulaşmayı başarır.

Ülkemizde oldukça sancılı bir yayın süreci yaşadı Julia. İlk üç sayısı büyüleyici seri katil Myrna Harrod ile başlar. Aksoy Yayıncılık ile başlayan yayın süreci bir süre sonra kesilir. Sonra bir gazete eki olarak tek bir sayı yayımlanır. Daha sonra sırasıyla Maceraperest Çizgiler, 1001 Roman, Çizgi Düşler ve en son çıkan 89. sayısı bu kez Mylos Kitap aylık yayın sürecini devam ettiriyorlar. Yanlış bilmiyorsam İtalya'da şu an 185. sayı satışta. Epey gerideyiz yani. Ama olsun. Yeter ki devam etsin.

Bir sabah elime aldım ve bitirmeden bırakmadım. Her öykü ayrı bir fenomen olabilir. Polisiye roman yazarsınız. Giriş, gelişme, sonuç, olay örgüsü, karakterler vs. Ama polisiye öyküde bu şansınız yoktur. Çok kısa bir alanda derdini anlatıp, her şeyi ortaya koymanız, ayrıca okurun merakını canlı tutup sonunda da tatmin edici bir sonuca ulaşmanız gerekir. Polisiye öykü yazabilmek herkesin harcı değildir. Her bir öykü gerçekten bir mihenk taşı. Kesinlikle son zamanlarda okuduğum en iyi kitaptı. Şiddetle öneririm. Okuyun, okutun.

**BİZİ
TAKİP
ETMEYE
DEVAM
EDİN**



@sucustu

www.sucustu.net

sucustu[et]sucustu.net

